

BX 9422 .K8 D3 v.2
Kuyper, Abraham, 1837-1920.
Dagen van goede boodschap

„DAGEN VAN GOEDE BOODSCHAP.”

DE PAASCHMORGEN.

(Met GOEDE VRIJDAG.)

„DAGEN VAN GOEDE BOODSCHAP.”

II.

DE PAASCHMORGEN.

(Met GOEDE VRIJDAG.)

DOOR

DR. A. KUYPER.

AMSTERDAM.

J. A. WORMSER.

1888.

11
63

Op den bundel voor den *Kerstaacht* volge terstond de bundel voor den *Pauschmorgen*. Niet pas op Golgotha, maar reeds in de Kribbe begint de vernedering, wier eindpaal eerst bereikt is, als het graf zich ontsluit. In de Opstanding is het lijden verslonden. Eerst door de Opstanding draagt het lijden vrucht voor de Kerke Gods. Eerst in den glans der Opstanding kan én Gethsémané én Golgotha verstaan worden.

De heilige apostelen toonen het ons. Overweldigende slaap verdooft hun geest in Gethsémané. Van Golgotha blijven ze verre. En eerst ná de Opstanding, *toen* verstonden ze, dat de Christus al deze dingen *lijden* moest en alzoo in zijn *heerlijkheid* ingaan.

Toen er dan ook oudtijds waren, die het heilig Nachtmal op den *Goeden Vrijdag*, den dag van Jezus' sterven, wilden vieren, heeft én de heilige apostel Johannes én heel de Kerk des Heeren zich tegen dit verbreken van den samenhang tusschen Kruis en Verrijzenis verzet.

Ook den *dood des Heeren* te gedenken is een heilige plicht, die ons op den morgen van Paschen wenkt.

Naar die lijn loopt dan ook deze bundel.

Ze biedt u ook overdenkingen voor den *Goeden Vrijdag*, maar slechts als doorgang, om tot de heerlijkheid van den *Paaschmorgen* te komen.

KUYPER.

Amsterdam, 1 Maart 1888.

I N H O U D.

	Blz.
I. GOEDE VRIJDAG.	
AL UW BAREN EN UW GOLVEN.....	3
ZONDE VOOR ONS GEMAAKT.....	7
HET KRUIS VAN CHRISTUS.....	12
DE STRAF WAS OP HEM.....	19
MIJNE KLEEDEREN.....	24
MIJNE EENZAME.....	28
ELI ELI, LAMMA SABACHTANI.....	33
ALLES VOLBRACHT.....	38
EEN STILLEN GEEST, DIE KOSTELIJK VOOR GOD IS.....	42
HEDEN MET MIJ IN HET PARADIJS.....	47
MET HEM STERVEN.....	52
WONDERBAARLIJK OMLAAG GEDAALD.....	61
DE VERLOSSINGE DOOR ZIJN BLOED.....	65
II. PAASCHMORGEN.	
KRACHTELIJK BEWEZEN DE ZOON VAN GOD TE ZIJN. ...	73
GEZEGEPRAALD IN MYSTERIE.....	82
OM DEN ARBEID ZIJNER ZIEL ZAL HIJ HET ZIEN.....	89
OPGEWEKT OM ONZE RECHTVAARDIGMAKING.....	94
DE EERSTELING CHRISTUS.....	103
UW ZEGEN IS OVER UW VOLK.....	108
IK BEN DE OPSTANDING.....	118
OVERWINNENDE EN OPDAT HIJ OVERWON.....	127
MET HEM OPSTAAN.....	136
GEZALFD MET VREUGDEOLIE.....	143
VERZOEND, MAAR OOK BEHOUDEN?.....	150
MET HEM OPGEWEKT.....	157
ZUIVERT DEN ZURDEESEM UIT.....	164
WIEN ZOEKT GIJ?.....	168
VAN CEPHAS GEZIEN.....	172
UITERMATE VERHOOGD.....	177

GOEDE VRIJDAG.

„AL UW BAREN EN UW GOLVEN.“

De afgrond roept tot den afgrond. Al
uwe baren en uwe golven zijn over mij
heengegaan. Psalm 42 : 8.

Wel is *ons* lijden aan den Heere onzen God bekend, maar niet het lijden *des Heeren* aan ons.

Gelijk al de haren onzes hoofds, zoo zijn ook al onze tranen bij God geteld. En als er staat, dat God ze samenleest in zijn flesch, dan spreekt in dit zeggen een goddelijk mededoogen, dat niet slechts al de diepte van ons lijden peilt, maar ook al het leed, dat om Hem wierd geleden, eens zal omzétten in glorie en glans.

God kent *alle* lijden van zijn kinderen. Niet alleen hun tranen, maar zelfs hun zuchten zijn voor hem niet verborgen. Geen beste vriend op aarde verstaat ons leed, gelijk Hij het kent en doorschouwt. Zoo verborgen kan geen leed in het stille van ons hart doorworsteld zijn, of Hij woog het in zijn weegschaal. Ja zelfs, als wij niet anders bespeuren dan een onuitsprekelijk gevoel van weedom des harten, maar zonder dat de oorzaak er van ons duidelijk is, dan heeft Hij ons pad in de diepte gekend en liggen al de kiemen van ons zielsverdriet voor Hem naakt en geopend.

Maar op die wijs zal een mensch nooit het lijden van den Zoon van God verstaan.

Wel gaat er van dat kruis een hartaangrijpende, zielont-

roerende sprake van bittere versmelting der ziele en verwijning des harten uit.

Zonder te kunnen zeggen waarom of hoe, tast ons besef en gist ons instinctief gevoel wel, dat er in Gethsémané, op Gabbatha en op Golgotha door diepten van smart is gewaad, zooals die nergens elders, zooals die door geen ander dan door Jezus doorworsteld zijn. Maar toch, we doorzien het niet, het blijft ons een niet te doorgronden mysterie.

Als er zoo'n uitroep komt: „Vader, Vader, laat dezen drinkbeker voorbijgaan“; als we dat klagen beluisteren: „Nu is mijne ziel geheel bedroefd tot den dood toe“; als Hij vooroverstort en het zweet van den angst Hem als groote druppelen bloeds uitperelt; als Hij kermt: „Mij dorst“ en straks zijn *Lamma Sabachlani* voor zijn. God schreit, o, dan is het, of uit alle diepte ons een stemme toeroept, dat er, om Jezus zoo te laten kermen, nooit zoo bang en bitterlijk als door Jezus moet geleden zijn.

Maar daarom kunnen we dit ontzettend lijden nog niet ontleden. Daar kunt ge u nog geen rekenschap van geven, en zeggen: Het lag hieraan of het school daarin.

Vreeslijk is de kruisdood, maar er is toch nog bitterder marteling denkbaar, en als ge leest in uw martelaarsboek van martelaren, wien men het vel van het aangezicht en van de borst heeft afgestroopt, en toen met het ontvelde vleesch bij een wespennest heeft geplaatst, en zooveel meer als dit zwarte boek der smarten ons meer te verhalen heeft, o, dan zoudt ge toch oneerlijk voor uw hart zijn, zoo ge niet toestemdet, dat er lichamenlijk, voor wat lichaamspijn aangaat, nog wel bitterder dan op Golgotha is geleden.

Daar ligt het dus niet in.

Dat was het niet.

Ook dat telde wel zeer zeker meé en maakte er een bitter deel van uit. Maar toch, zoo er niet anders in dien drinkbeker ware geweest dan te sterven, gelijk die moordenaar aan het kruis naast hem stierf, nooit zou het lijden uws Heeren *het lijden* bij uitnemendheid, het *inbegrip* van alle lijden, het alle smart in zich besluitende en zeer verre overtreffende lijden zijn geweest.

En toch, dit was het.

Hoor maar dat roepen in Psalm 42: „O, Mijn God, al uw golven en al uw baren gaan over mij heen!“

Dit nu is bij geen mensch zoo.

Dit was ook niet zoo bij den Psalmist. Wat hij zong, zong hij van zichzelf zeer zeker, maar verdiept in het lijden van den Messias. Het was „de geest van Jezus, die in hem betuigde en tevoren beduidde het lijden, dat op Jezus komen zou.“

Twee, drie slagen van de golven des Heeren tegen ons moede hoofd zijn voor een gewoon menschenkind meestal reeds genoeg en te over, om het hoofd te doen neerzijgen, dat het zich boven geen golfslag meer verheffen kan.

Maar *al* Gods baren en *al* de golven des Heeren — wat menschenkind zou er geweest zijn, dat zijn hoofd daaronder had kunnen ophouden en daartegen de borst kon hebben ingestrekt?

Al de golven en *al* de baren des Almachtigen, het is iets zoo ontzettends, zoo onbeschrijflijks, om niet uit te spreken.

Al het doen des Heeren is oneindig, en oneindig ook zijn de deiningen van zijn golven en van de baren zijns toorns. Oneindig is het altoos weer opkomen van nieuwe golven, en oneindig is de eindeloze golfslag, waarmee ze in alle breedte en lengte worden uitgeslagen.

Er kookt en brandt in die schuimende baren een gloed, een ijzingwekkende gloed van eeuwige verbolgenheden.

Ge merkt er den aanvang niet van en ge kunt er geen perk of einde van ontdekken.

Aan de zee, die haar golven op onze stranden doet dreunen, heeft de Heere HEERE nog een maat gesteld, die ze niet zal overschrijden.

Maar deze oceaan kent zelfs zulk een perk niet.

Zijn diepten ruischen tot in de kolken van den eenwigen dood.

Wat er dan van tegen het hoofd opspat, zijn de schuimvlokken en droppelen. Maar de slag, de dreunende slag dier baren, en het alles wegsleurend en voor zich uit stuwend geweld dier golven, neen, bij al wat heilig is, dat heeft nooit een eenig menschenkind doorstaan.

Want dat te doorstaan, dat was nu juist de diepte van Jezus' lijden.

Dat eindeloos diepe en oneindig breede in zijn verkwijning, dát was nu juist de ondoorgrondelijke verborgenheid van de smarten, die den Man van smarte overkomen zijn.

Hij zonk tusschen de afgronden weg. Bij het zinken in dien afgrond hoorde Hij reeds van verre het bruisen en dreunen van de felbewogen wateren. En toen ging het in de diepte. En toen sloegen de golven en baren Hem tegen de borst en over het heilig hoofd. En toen was het golf na golf, de eene baar niet weg, of de andere volgde weer.

Eeuwig diep, zoodat geen mensch en geen engel er iets meer van verstond, of van vatte, of er door deernis in meê kon lijden.

Zoo nameloos diep, dat God het nog alleen wist en uw Jezus het doorzwoegde.

Al dien last des toorns Gods tegen de zonde van al het menschelijk geslacht.

Ook tegen uw, ook tegen mijn zonde; ook tegen de zonde onzer kinderen.

o, Diepte der erbarming, dat er van zulk een toorn, waaronder wij eeuwiglijk hadden moeten verzinken, toch nog door genade redding kwam.

Maar ook, o, diepte der onheiligheden, dat zoo diep de Zoon des menschen in dien stroom van vloek en bange benauwing moest ondergedompeld, opdat er éen, éen enkel zondaar voor den heiligen God zou kunnen bestaan.

„ZONDE VOOR ONS GEMAAKT.“

Want dien, die geene zonde gekend heeft, heeft Hij zonde voor onsgemaakt, opdat wij zonden worden rechtvaardigheid Gods in Hem. 2 Cor. 5:21.

De zonde is als olie op het papier, die altoos verder, altoos dieper doorzuigt. Ze is een kanker, die niet kan rusten, maar moet voorteten. En dán eerst zal er ruste van dit voortwoekeren van de zonde in en aan u zijn, als er niets meer overblijft, waarin de zonde nog zou kunnen doordringen.

De zonde tast niet enkel den wortel van uw leven aan; ze drong niet alleen door in uw natuur; ze vergiftigde niet maar uw persoonlijk zijn; maar van die middelpunten uit zet ze haar pad voort en voort langs alle richtingen van uw bestaan en uw leven; en niets, niets is er aan u of in u, 'tzij dan in uw hart of uw hoofd, in uw gevoel of uw wil, in uw conscientie of uwe verbeelding, in eenig talent of eenige gave, in eenigen smaak of zin of neiging, in lust of onlust, of de zonde vindt alles van haar gading, deelt er haar smet aan mede, bederft het en zet het in een instrument van Satan om.

Ja, zelfs de vroomheid, het beste, het eelste, wat we dan nog hebben, zelfs onze vroomheid grijpt de zonde aan om ze in schandelijke huichelarij om te zetten en te verderven in voortwoekerend Farizeïsme.

En zoo fijn kunt gij niets in uw persoon, in uw kring, in uw levenssfeer, ja, tot in het diepste en teederste van uw gemoed uitdenken, of de zonde is er op uit, om ook dat fijnste te bederven en tot zonde te maken.

Nogeens, ze kan niet rusten, eer heel uw persoon met zonde verzadigd is.

Dán eerst, als alles in u zonde zal geworden zijn, laat Satan van u af.

Of liever, dat zal nooit zijn, want daar doet de zonde eeuwig over. En dat juist zal de hel der rampzaligen zijn, als elke weerstand van het goede in hen overmand is en ze willoos en weerloos het eeuwig moeten aanzien en eeuwig gedoogen, dat de zonde hun ziel opeet, hun hart uitmoordt en hun levensbloed vergiftigt.

Satan zelf, dat is de geheel verzondigde, en de straf der helle zal geen andere zijn, dan eeuwiglijk al verder van God af te geraken en telkens dichter te naderen aan den Duivel.

Hier op aarde wordt ons toegeroepen: „Zoekt de gemeenschap met uw God“, en wie dit nu *niet* wil, die moet eens eeuwig de gemeenschap met Satan hebben.

Dicht bij den Heere leven — of eens eeuwig dicht bij Satan, al dichter bij den Booze verkeer en tot hem naderen; er is geen andere keus.

Verstaat ge dan nu, wat het zegt, dat „Jezus zonde gemaakt is voor u“?

Wat gij, ook als ge verloren gaat, eeuwig bezig zijn zult te worden; zoo verzondigd, dat er niets dan zonde aan u is; zie, dat is Jezus gemaakt, Hij, de Heilige Gods.

Gij gingt verloren. Verloren, doordien de zonde al in u voortkankerde. En die kankering zou haar rusteloos proces hebben tot op dat ontzettende punt, waarop gijzelf eindelijk niets dan zonde zijn zoudt. Geen zondaar meer, maar met de zonde één geworden; met de zonde vereenzelvigd; in de zonde opgegaan; zoodat uw persoon er niet meer was en er niets dan zonde aan en in u overbleef.

Op de manier van een plant, die steen wordt.

Men ziet dat vaak, hoe een plant in een steengroeve allengs door den aard van den steen overweldigd wordt, allengs verhardt en verstijft, eindelijk haar plantaardige natuur verliezen gaat en de natuur van den steen aanneemt, tot ten leste heel de plant verdwijnt, er van een organisch leven geen sprake meer is en er na de volkomen verdwijning van de plant niets dan een steenmassa, op de rots gekleefd, overblijft.

En zoo nu is het ook met den zondaar.

Hij werd midden in de zonde gezet, en nu begint de zonde hem te assimileeren, aan zich gelijk te maken en om te zetten in haar eigen aard. Dat gaat zeer langzaam. Want zoolang de mensch nog overblijft, worstelt hij nog tegen. De zondaar is nog geen zonde, maar is een mensch, die door de zonde overvleugeld, naar haar toegetrokken en in haar schrikkelijken aard omgezet en verstijfd wordt. En dan, als eindelijk dat lange proces ware afgelopen, dan zou de mensch vernietigd zijn, en er niets dan een klomp zonde, één massa zonde, van wat eens de mensch was, overblijven,

En dat nu is Jezus gemaakt voor u.

„Zondaar“ is Jezus nooit geweest. Dat kon Hij niet zijn. Om *zondaar* te wezen, zou Hij de zonde in het heiligdom van zijn persoonlijk bestaan hebben moeten inlaten, en dat deed Jezus *nooit* en *kon* Hij niet doen. Dan toch hadde Hij opgehouden God te zijn, en God — de apostel leert het ons zoo met nadruk — kan zichzelf niet verloochen.

Maar Hij, die nooit zondaar kon zijn, is voor zondaren zelf tot *zonde* gemaakt. Hij is met zijn ziele verzonken in dat uiterste en bangste, waarin we afdalen van eigen weerstand en ons bij levende ziele laten verslinden door de zonde, tot er eindelijk niets dieper noch ontzettender noch gruwelijker in de helsche diepte der zonde overbleef. En dat gansche zondige wezen heeft Hij niet afgestooten, maar in zich opgenomen, er zich onder gesteld, het gedragen; tot er eindelijk niet één zondaar zoo diep gezonken, zoo ver afgedoold

en zoo ganschelijk verloren kon zijn, of Jezus was er zeker van, dat ook diens zonde begrepen was in de zonde, die Hij om onzentwil droeg.

En toen Hij die zonde alzoo in haar uiterste diepte indrong, dat Hij metterdaad vlak bij Satan uitkwam en alsnu van God geheel verlaten was, toen bleef Hij toch aldoor juist daarin de Heilige Gods, dat Hij tot op het uiterste toe, enkel uit gehoorzaamheid aan den Vader en uit liefde tot zijn verkorenen, zich aldus in het ontzettende wezen der zonde liet inwikkelen. Wel verre dus van ooit zondaar geweest te zijn, bleek Hij juist dáarin het meest de Heilige te wezen, dat Hij geheel tot zonde zich maken liet.

Maar juist daarom is er dan ook geen schijn, neen, niets dan volle oprechtheid in Jezus, als Hij zonde gemaakt is.

Hij moest die diepte der zonde in, niet om haar te genieten, maar juist om haar te vernietigen: niet om aan haar deel te hebben, maar om ze als een vreemde, vreeselijke macht aan te grijpen; ja, het zou zonde in Hem geworden zijn, indien Hij zich niet alzoo geheëlijk tot zonde had laten maken.

Geheëlijk, dus ook met aanvaarding van *de schuld*, die op de zonde rustte, want juist de opheffing van die schuld en van den toorne Gods, die op die schuld rustte, was zijn doel.

Die schuld kon niet weggenomen, tenzij Hij eerst inging in de gemeenschap met de zonde, waaruit die schuld geboren was en nog dagelijks geboren werd.

De toorne Gods moest gedragen, niet tegen eenige bepaalde *zonde*, maar tegen de zonde zelve; tegen het zondig wezen; of liever nog, tegen het onheilig onwezen, dat in ons menschelijk geslacht was in- en doorgedrongen. In vollen zin des woords de toorne Gods, die rookte bij de zonde van het gansche menschelijk geslacht. Want al ons geslacht sterft aan één schuld; de moederschuld voor de wortelzonde, eens door ons aller verbondshoofd in het Paradijs tegen God begaan.

Het gaat dus niet bij den tel, als om te zeggen: er zijn

tien millioen uitverkorenen, en elk uitverkorene heeft tien millioen zonden. Alzoo: vermenigvuldig die cijfers en dan komt ge vanzelf tot het cijfer van de zonden, die Jezus op het hout gedragen heeft.

Neen, zoo uitwendig zijn de geestelijke dingen niet. Ze gaan bij tel noch cijfer. Alle zonden vloeien uit één bron, aller schuld is uit één schuld gesproten. En nu, die bron heeft Jezus aangetast en die wortelschuld heeft Hij weggenomen; dragende dus wel wezenlijk den toorne Gods, die ontbrand was tegen de zonde van heel ons menschelijk geslacht.

Er moest, er kon dus niets overblijven in het wezen der zonde, waaraan Jezus zich onttrok, of Hij zou niet één enkele van zijn uitverkorenen verlost hebben.

Immers, dit zegt uw eigen belijdenis u wel, gijzelf, juist als kind des Koninkrijks, weet beter nog dan de onboetvaardige, hoe ge met uw eigen persoon tot diep in het wezen der zonde wortelt: hoe er niets in de zonde is, waarvan ge zeggen kunt: „Het was buiten mij“; en hoe ge niet maar voor uw begane, veel min voor uw bewuste zonden, maar veel meer voor *de zonde* in volstrekten zin in schuld bij uw God stondt.

En daarom is er geen troost en kan er voor uw ziel geen verandering, geen vrijspraak of redding zijn. eer ge van Godswege het hoort, en het met innigen dank der liefde voor zooveel ontfermens aan wilt nemen, dat, ja, waarlijk uw Heiland, uw Borg en uw Middelaar *de gansche zonde*, het *wezen* zelf der zonde, zóo op zich genomen heeft, dat Hij *tot' zonde* voor u gemaakt is, en dat door dit geestelijk wonder der wonderen uwer de gerechtigheid wierd, die in Jezus voor u was.

HET KRUIS VAN CHRISTUS.

Blijft in deze mijne liefde.

Joh. 15: 9.

We hangen aan geen weken of hoogtijden; God is aan alle plaatsen en dus ook *in alle uren* van ons leven; maar kan daarom de machtige indruk van een week, als we thans doorleven, ontkend?

o, Wie kan er aan twifelen, ons geloof zou hooger staan, onze gemeenschap met den Heiland inniger, onze liefde voor Jezus teederder zijn, als we nooit van Hem afweken, steeds bij Hem bleven en nimmer een inzinking kenden van de aandrift naar God in ons gemoed!

Maar als de oprechte van hart, de ziel, die alle schijnvroomheid verfoeit, nu belijden moet, dat dit *niet* zoo is; dat de dienst des Heeren *niet* die blijvende, alles beheerschende plaats in ons leven inneemt; dat we doorgaande veeleer ver, soms zeer verre ons door vleesch en wereld en Satan van den levenden God laten aftrekken, zou er dan geen oorzaak zijn, om met te vuriger dank den geestelijken zegen van zulk een stille week te waardeeren?

Of is dat de belijdenis der oprechten van hart niet?

Vonden ze niet steeds het beeld van hun leven in den ingang van Gethsémané's hof? De Heer hun toeroepend, toeroepend met zijn doordringende stem: „Mijn discipelen, mijn discipelinnen, blijft hier en waakt met mij!” — en dat tóch de slaap hen overmande, en de Heer hun nogmaals moest toeroepen: „Kunt gij dan niet één uur met mij waken? Waakt

en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt. De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak!" Zeg ons, was het u ook deze weke niet, of ge door dat: „Kunt ge dan niet met mij waken?" weer uit uw geestelijken slaap werd gewekt?

Neen, het kwam niet uit, zooals we in de eerste geestdrift van onze keuze voor Jezus hadden gedroomd! Voor Hem zou nooit iets te veel, geen offer ons te zwaar, geen strijd ons te bang zijn! Nooit zouden we weer van Hem wijken! Hij zou al onze liefde zijn, de lust en zielverkwiking van ons hart!

Wat gaf het onzen levensmoed vleugelen, dat we zóo be-
list, zóo overspannen van onze toekomst hopen, profeteeren,
jubelen dorsten! Het was, als stonden we, zonder de Davids-
worsteling, opeens midden in die volzalige gemeenschap met
het Eeuwige Wezen, waarvan de Psalmisten ons zoo weg-
sleepend diep en schoon, zoo Godverheerlijkend, zoo hart-
doordringend voorzingen!

En toch, was het niet zelfmisleiding? Een zelfbedrog,
waarin we vervallen *moesten*? Een natuurlijk uitvloeisel van
onze schromelijke onbekendheid met ons eigen hart? Och,
wat verstaat een Christen, die pas op den weg komt, van
het ontzaglijke wezen der genade en van de machten van
zonde en wereld, van dood en hel?

Natuuriijk, niet alsof dat aan zijn eeuwige zaligheid toe-
of af zou doen. Het werk Gods is onberouwelijk. Het zaad
des levens kan niet verstikt worden. Wie uit God geboren
is, kan niet meer ondergaan in den eeuwigen dood.

Maar de zielservaring, die ons inmiddels te wachten staat,
is bitter.

Niet, voorzoover het de ervaring is van wat de Heere
aan onze ziel arbeidt. Van *dien* kant is niets dan een
zaligende liefde, die ook in haar heilige gestrengheid, al
slaat ze in toornen over, nog van trouwe en waarheid, van
macht en ontferming doet zingen. Wat *zijn* hand ons toe-
reikt, 'tzij dan medicijn of manna, is *altijd* zielsterkend en
genezend.

Maar dat is niet *al* onze ervaring.

Er is óók een ervaring, die ons den verborgen wortel van

ons eigen wezen, die ons de lagen der menschen, die ons het woelen van vleesch en wereld, die ons de verfoeilijkheid van Satan en zijn macht doet kennen; en *die* ervaring — waarom het onszelven verheeld? — is schrikkelijk.

Neem de proeve en plaats u in gedachten voor het kruis van uwen Heiland, dat het is of gij daar stondt en Hij daar geklonken aan den kruisbalk hing en met zijn teeder oog u tot in de ziel boorde; — en voel, of geen schaamte u over het hart trekt, of ge, door zelfverwijt en zelfbeschuldiging overmand, niet onwillekeurig het oog neer zoudt slaan, ja, of ge niet alles geven zoudt, om op dat oogenblik het leven, dat achter u ligt, af te snijden, en met niets dan met een uitgeschudde ziel, ledig, dorstend om maar liefde en leven in te drinken, met Jezus, uw Jezus alleen te zijn.

God is zoo heilig, zoo heerlijk, zoo vol majesteit! Als uw hart nog eenigszins goed was, dan moest het immers uw lust, uw liefde, uw eere zijn geweest, om waardig geacht te worden, dat gij dien volheerlijken God, dat heilig en volzalig Wezen, den zoom van zijn kleed mocht kussen, tot Hem opzien en een blik van zijn heerlijkheid opvangen!

En zie, niet slechts *dat* werd u gegund, maar door de nederbuigende goedertierenheid van dien Ondoorgroendelijke werd u gezegd, dat ge Hem mocht kennen, Hem mocht beminnen, dat Hij luisteren wilde, als ge tot Hem roepen zoudt, dat ge tot een kinderlijken omgang als met een vader door Hem geroepen waart, ja, dat Hij uit genade een welgevallen nemen zou aan het offer uwer toewijding en van uw dienst.

Zeg zelf, moest dat een menschenhart, dat in den wortel onbedorven was, niet verrukken, niet wegsleepen, niet verheffen boven zichzelf? Moest er, indien de belijders van Jezus goed van hart waren, niet een wedstrijd, ongezocht en ongedwongen, geboren worden, om het volst, het aanhoudendst, het oprechtst van die hooge, heerlijke vergunning gebruik te maken? Moest dan niet *levenstoon* zijn de toon van Psalm 73: „Wien heb ik nevens U omhoog, wat zou mijn hart, wat zou mijn oog op aarde nevens U toch lusten? Niets heb ik, daar ik in kan rusten“?

En nu, belijd het in oprechtheid voor Hem, die harten

kent en nieren proeft: was dat uw zielservaring; hebt gij zóo uw hart bevonden; was dat het één en al, dat bij dagen en bij nachten, in ruste en bij arbeid, eenzaam of met anderen, uit uw ziel opkwam?

Arm menschenhart! Ge doet dat niet en kunt dat niet. De wateren, die uit uw diepte opwellen, zijn wateren der ijdelheid, der zelfzuchtigheid, der genieting en der hoovaardij! En ook al zijn ze soms doorschijnend en helder, zóo beroert de storm des levens ze niet, of uit de diepte woelt weer op, wat op den bodem verzonken lag!

Desniettemin ontmoet die God, dien gij vergeten en miskend hebt, u met genade. Zóo ver gaat zijn liefde, dat Hij zijn eengeboren Zoon voor u geeft, geeft in den dood, of de aanblik van den Man van smarte u verteederen mocht, of door zijn striemen u genezing kon worden aangebracht, vrede door de straf, die op Hem was.

Niet waar, indien ons hart in den wortel niet zeer slecht was, dan moest het daartegen toch niet bestand zijn en liefdeloosheid jegens dien Heiland onzer zielen ons toch onmogelijk wezen!

En nu, wees waar, wees oprecht, hebt gij dan dien Jezus liefgehad met een liefde, aan verkoeling gespeend? Heeft uw hart Hem niet *kunnen* vergeten? Heeft zijn liefde voor u het u *onmogelijk* gemaakt, Hem ook maar een oogenblik, ook maar in een enkele verlegenheid te verloochenen? Groot dacht ge in eigen kracht te zijn. Het was u uit de ziel gesproken, wat de jongeren riepen, en ook gij dacht zoo bij uzelf: „O, Al wierden allen aan Jezus geërgerd, ik zou geenszins geërgerd worden. Ik zou mijn leven voor Hem zetten!“ Maar de uitkomst? Hebt ook gij, ook dit jaar, het haangekraai der verwijtende conscientie nooit gehoord? Was uw hart, zooals ge dacht? Viel het u meê? Was aan Jezus te denken u een *vanzelfheid*, Hem te vergeten u *onmogelijk*?

„De Heere weet het en onze ziel weet het ook wel; zwijg gij stille!“ zal op die snijdende vraag wel aller schuldbelijgend antwoord zijn.

Ja, de wereld trekt wel terdege; de wereld in haar diep-

onheilig streven; de wereld met haar ongelooflijke macht over ons; de wereld, die, nu eens in ons middel van bestaan, dan in onzen naam bij menschen, dan in een kans om grooter te worden, dan in onze lage hartstochten, zich aan ons aangenaam maakt en ons eerst vervreemdt van Jezus, dan Hem tot een dooden naam op onze lippen verlaagt en eindelijk tegen Hem in doet gaan.

Er ligt, we ondervinden het wel, niets dan dood voor de ziel op dien weg. En toch laten we ons op dien weg brengen. Ons wordt toegestaan, dat we onze psalmen blijven zingen. Dat stelt ons tevreden. En voort, voort gaat het dan, met de gedachten onzes harten, met de inbeeldingen onzer ziel, met ons woelen en streven, och, dat we het wel anders wilden, maar ondanks dat beter willen steeds verder uit den verborgen omgang en het leven der liefde weg.

Er ligt iets onweerstaanbaars in. De neiging van ons hart spant met die macht des doods saam. De leugen houdt ons tegen, dat we de waarheid niet inzien, en het einde is, dat we onszelf terugvinden dor en doodsch, omstrikt en ingewikkeld in de draden der ongerechtigheid, en de verkwikkende nabijheid van den levenden Heiligen God, voor ons besef tenminste, o, zoo ver weg!

..... Maar hoor, de lijdensweek is ongemerkt weer nadèrbij gekomen, en uit de Schrift, in de kerk, uit uw levenskring klinken u daar weer de ontzettende klanken in het oor van *Gethsémané*... en *Gabbatha*... en *Golgotha*! Ge vangt de klacht weer op van den doodsbenauwde: „Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe!“ „Mij dorst!“ „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?“... „Heden zult gij met mij in het Paradijs zijn!“... Heden... weer in het Paradijs, weer bij Jezus! o, Zeg ons, is het u bij die woorden niet, of een geheimzinnige hand u de leugen weer van het gelaat wiesch, u op den schouder klopte en zacht, als om u niet terug te stooten, influisterde: „o, Blijf niet in uw doodslaap, Jezus is er te heerlijk voor, word weer de zijne“?

o, Kruis van Christus, als ge in zulk een oogenblik voor onze ziel treedt, is ons dan geen genade geschied?

Zie den mensch, dat spotkleed, dat riet, die doornenkroon!

Als een lam is Hij ter slachting geleid en als een schaap, dat stom is voor dien, die het scheert.

Om onze overtredingen verwond! Op Hem de straf, die ons den vrede aanbrengt!

o, Tuur op die onpeilbaar diepe woorden, staar op dat kruis, heb den moed, om uw Jezus weer openweg in het oog zijner eeuwige liefde te zien, en, niet waar, ge voelt iets, alsof de wereld van u werd afgesneden en alsof door de nevelen van uw afdoling heen de gloed van Jezus' liefde u weer koesterend en verwarmend over de koude ziel gleed.

Of Hij u niet af zal wijzen? Of ge Hem niet *te* bitter hebt bedroefd, om weer in zijn liefde terug te komen? Uw hart zegt: *Ja*, maar Jezus zegt: *Nee!*

Uw hart *moet* wel *ja* zeggen. Want de zonden van Gods kinderen zijn voor den Heere veel smadelijker, den Heiligen Geest veel droever, dan de ondoelingen van het onbekeerde hart. Hem *nog niet* lief te hebben, is nog zoo stuitend niet, als Hem ontrouw te worden, *nadat* ge Hem liefgehad *hebt*.

Dat weet uw eigen ziel ook zeer wel!

De schaamte gaat veel dieper, dan toen ge de eerste maal het aangezicht voor Hem wegdoekt. De verfoeiing van u-zelf is minder onstuimig en geweldig, dan toen Hij u voor het eerst in uw zonde deed zien; maar de ergernis, die ge nu aan uw eigen liefdeloos hart neemt, is veel fijner. Ge begrijpt het van uzelf niet. Het is zoo schandelijk! Jezus zoo te kunnen zetten uit uw gedachten, zoo af te kunnen dolen van de ondoorgrondelijke barmhartigheden van den levenden, almachtigen God! Zoo u aan de liefde, die aller liefde bron is, in uw dwaasheid te kunnen bezondigen....

Maar Jezus spreekt zoo *niet*.

Hij kende u wel. Hij wist, dat dit en niet anders van u te wachten stond. Hij had u doorzien. hoe het inwendig in uw hart was. Hij liet zich niet misleiden door den schijn. En juist, omdat Hij den dood van uw hart kende en wist, hoe ge onder de macht van vleesch en wereld en Satan gevangen waart. is Hij uw Heiland, Hij, de machtige Jakobs, uw *Verlosser* geworden, heeft Hij naar u, onwaardige, de

hand zijner ontferming uitgestoken, om de *genade* in haar rijkdom ook aan u te verheerlijken.

Waarom zou Hij u dan van zich stooten, nu het blijkt te zijn, zooals Hij het u gezegd had, maar gij het niet geloofdet: „Mijne discipelen, gij zult *allen* aan mij geërgerd worden“? Waarom het werk zijner genade laten varen, nu het van uw hart uitkwam, zooals Hij het voorspeld had? Waarom u afsnijden, nu de onwaardigheid, waaruit Hij u verhoogen wilde, voor het eerst diep en krachtig door u-zelf wordt gevoeld? Waarom Hij zich als uw Verlosser van u afkeeren, nu ge, door de wateren des doods bijna weggesleept, er iets van begint te verstaan, dat het Jezus niet om uw *dienst*, maar om uw *ziel*, om uw redding, om uw verlossing te doen is uit die onweerstaanbare macht van zonde en dood?

Neen, uw Jezus stoot u niet af, maar trekt u, trekt u in de schaamte zelf, die u het oog doet neerslaan. Dat ge weer tot die schaamte over uw ongevoeligheid, uw ontrouw, uw koele liefde kwaamt, weet ge wel, dat ge *dát* reeds aan zijn liefde hadt te danken? o, Het is de tijd des welbehagens, vooral deze weke. Krachten van genade deelen zijn engelen uit, opdat ge straks in den nieuwen strijd niet ganschelijk zoudt bezwijken.

Richt dan, gij die God vreest en uw eigen dood bekent, richt bij het kruis van Christus weer op de trage knieën en sterk de slappe handen in zijn genade.

Satan verlokte u, om met uw zonde de lengte en breedte, de hoogte en diepte van Jezus' liefde te meten. En zie, de maatstaf schoot tekort... Zijn liefde bleek nog grooter.

Zijn liefde, zoo diep uit het Hoogepriesterlijk hart geweld, zoo duur in het bloed des Nieuwen Testaments bezegeld!

Deze liefde is sterker dan de *dood* en daarom ook sterker dan uw *zonde*.

Heeft ze ook u begenadigd?

o, Hoor dan bij Jezus' kruis, en laat het, als vleesch en wereld terugkomen, u nóg in het oor klinken, dat smeekend, dat zielverteederend roepen van uw Heiland: „Blijf, blijf, ook als de leugen weer aan u wil, *blijf in deze mijne liefde!*“

„DE STRAF WAS OP HEM.“

De straf, die ons den vrede aanbrengt, was op *Hem*, en door *zijne* striemen is ons genezing geworden.

Jes. 53 : 5.

Of bij het kruis van Jezus ook de aandoenlijkheid van het gevoel mag meespreken?

Waarom zou ze niet?

Alles *mag* niet alleen, maar alles *moet* zelfs bij Golgotha meespreken, wat u de ontzaglijke beteekenis van dat kruis dieper in de ziel prent, en u, meer met uw hart en met klaarder bewustzijn, bij Hem, die aan dat kruis voor u stierf, doet verkeeren.

Dus ook uw gevoel spreke meê! Zeer zeker! En beklagen zouden we zelfs den onaandoenlijke, die nog nimmer door den aanblik van dat kruis tot weenens toe ware bewogen geworden.

Hij, uw lieve Heiland, heeft zijn eigen gevoel niet gespaard, zichzelf niet van de pijnlijkste aandoeningen verschoond, en heel zijn menschelijk wezen doen schreien in den bangsten doodsnoed; — en waarom zou uw gevoel dan dat lijden niet na-voelen? Op verren afstand, o, gewisselijk! Maar na en met Hem gevoelen dan toch, en in het eigen gevoel zóo doorleven, dat gij er voor uw besef een oogenblik in zijn plaats hingt, de nagelen door uw eigen handpalmen en de planten uwer voeten voeldet dringen, en van rondsom

het eigen bloed voedt leeken langs het wreed verwonde hoofd.

Golgotha is niet een verzonnen tragedie. Al wat ge van Golgotha leest, is werkelijk zoo geschied, heeft wezenlijk zoo plaatsgegrepen, en ge hebt er uw verbeelding voor ontvangen, om ook dat wezenlijk gebeurde, diepe lijden in den geest weer voor u te halen, alsof ge er zelf in leefdet, erbij stondt en het met geen droge oogen kondt aanzien, dat wreedaards derwijs een mensch, derwijs zulk een mensch, zoo uw Jezus konden mishandelen.

Als het uw eigen kind of uw eigen vader ware geweest, ge zoudt er niet aan denken kunnen, zonder diep in uw gemoed bewogen te worden en smart, pijnlijke smart, en weedom door uw eigen besef te voelen kruipen.

En nu, *meer* dan uw kind, *meer* nog dan een vader was Hij, die het op Golgotha *heeft* geleden!

Het was uw Jezus, uw broeder, maar ook uw Heiland en uw Heer!

Op het gevoel dinge bij Golgotha dus niemand iets af.

Alleen maar, bij die aandoening van het gevoel blijve het niet.

Veel dieper moet het gaan, zal dat Golgotha u zegenen.

Niet maar „onrecht“ moet dat kruis u zijn en vermete „wreedheid“, die een geroep om wrake in uw hart doet opkomen, maar veel meer en veel dieper een „straf“, een betoon van „gerechtigheid“, een tentoonstelling van eeuwige, ondoorgrondelijke, goddelijke „liefde“.

En dat scheelt veel.

Want zoolang dat kruis u ergert, en die ruwe soldaten u hinderen, en die priesters uw bloed aan het koken brengen, en dat volk uw verontwaardiging gaande maakt, dan zijt gij die nog altoos goede, brave man, die veel beter dan die priesters en die ruwelingen het voor de vermoorde onschuld opneemt.

Dan ontfermt gij u over uw Jezus, in plaats van zich Hem over u te laten ontfermen.

En het einde is, dat ge bij Golgotha *hoog* in eigen oogen staat, u als vroom in uzelfen voelt, en het oordeel gaan laat, *niet* over uzelfen, maar over die onzinnigen, die zich aan Jezus vergrepen.

Maar zoo wil Gods Woord het *niet*.

Gods Woord wil, dat *gijzelf* er bij dat kruis onder zult gaan. Dat ge bij Golgotha niet aan de schuld van die krijgsknechten en handlangers, maar aan *uw eigen schuld* zult denken. En dat niet de schrik over Jezus' dood, maar de schrik over *uw eigen eeuwigen dood* u bij dat kruis om het hart zal slaan.

Ja, Gods Woord wil, dat ge bij die ontzettende tooneelen, toen uw Jezus een schouwspel voor menschen en voor engelen was geworden, niet onder veel eigen inbeelding u ergeren zult aan het onrecht, dien onschuldige aangedaan, maar dat *gijzelf* als de doodschuldige in Golgotha zien en eeren zult de ontzaglijke openbaring juist van het *Recht*.

Naar de wereld gerekend; gezien naar wat voor oogen is; in het zichtbare, o, dan is Jezus' sterven niets dan gruwelijk, stuitend onrecht. Pilatus had moeten blijven uitroepen: „Ik vind geen schuld in Hem!“ En al het volk had moeten uitgillen: „Neem Hem af, laat los dien rechtvaardige!“

Maar zoo was het voor wie dieper ziet niet. Althans niet voor het aldoordringend oog van God.

Voor God Almachtig stierf Jezus volstrekt *niet* als onschuldig, maar als een, *zoo met schuld beladen*, als nooit één enkel zondaar den dood was ingegaan.

Gods toorn, die ontzettende toorne Gods, die Jezus het zweet als groote druppelen bloed uitperste, ging niet uit naar een van schuld *onbloote*. Dan toch ware er geen recht in den Heilige, noch in den Almachtige gerechtigheid geweest.

Neen, neen, de toorn Gods is niet ontbrand, dan tegen schuld. En al zag Pilatus in Jezus *geen* schuld, God zag die wel. *Veel* schuld zelfs, ja *alle* schuld, *schuld* in oneindig hooger mate, dan ooit eenig menschenhart gedrukt had.

Want *zondaar*, neen, dat was uw Jezus nooit. Geen enkel oogeblik. Niet éen enkele stip des tijds. Persoonlijk was en bleef Hij eeuwiglijk de Heilige Gods. Maar dat Hij van zonde en schuld ontbloot zou geweest zijn, was er zooverre vandaan, dat veeleer de zonde van heel een wereld op Hem lag en de schuld van alle schuldenaars door Hem in den dood is gedragen.

Dat is het, wat Jesaja roept: De *straf* was op Hem!

Geen wreedheid, maar gerechtigheid!

Geen mishandeling, maar gerechte *straf* is over Hem gekomen.

Daar moet ge aan willen.

Eerst dán gaat bij Golgotha uw eigen ziel in den dood en door den dood in het leven.

Want droeg Hij *straf*, dan hebt gij óf niet met dezen rechtvaardige van doen, óf wel, dan ligt gij onder die straf veroordeeld.

Veroordeeld tot de eigen straf, die Hij droeg.

Bedenk het wel, o, mijn broeder, o, mijn zuster! geoordeeld en veroordeeld, zoo crimineel mogelijk in de crimineelste, d. i. goddelijke vierschaar, niet maar tot eenige boete, neen, maar tot lijfstraffe. Veroordeeld niet tot gevangenis, neen, maar tot tuchthuisstraffe in den vreeselijksten zin des woords. Ja, veroordeeld tot den dood; tot een dood, veel schrikkelijker nog dan de dood van strop of brandstapel. Tot dien eeuwigen dood. In die buitenste duisternis, waar weening, eeuwig weening zijn zal en wilde razernij der ziele, als het op een knarsen van de tanden gaat.

En wie wil daar nu aan?

Wie bekent het van zichzelf: „Die man ben ik“? Wie, wie durft uitroepen: „Als het naar Gods vierschaar ging, liepen de hoeren en tollenaars mij vooruit naar het Koninkrijk der hemelen, en zou het aan Sodom en Gomorra verdraaglijker zijn dan mijn ziel“?

Wie, ja wie onzer komt zóo tot dat ontzaglijk Golgotha? Om daar nu in dien geplaagden en met vloek overdekten

Jezus zijn eigen schuldigen, doemwaardigen persoon te zien, en het dan nochtans te gelooven: Voor dit mijn doemwaardig ik heeft die teedere, heilige Jezus dat ontzaglijke geleden, *opdat ik verlost zou zijn?*

En toch, *dat* moet het zijn!

Zóo eerst komt die Jezus, die dat zoenoffer brengen wilde, tot zijn glorie ook bij u.

Neen, uw tranen versmaadt Hij niet. En als er een klein kind is, dat bij het zien van een plaat, waar het Kruis op staat, een traan in het oog krijgt, dan zal Jezus dat vochtig oog niet versmaden.

Maar als gij het bij Golgotha met een aandoening der zenuwen woudt afdoen, gij, oudere van jaren, en die nu uw zonden kent, en beter weten kondt, neen, dan verkwikt ge uw Jezus niet, maar dan wondt ge Hem opnieuw in zijn Middelaarshart.

Van u komt Hij meer dan gevoel vragen.

Bij u rust Hij niet, eer ge beleden hebt: *Mijn* straf, de straf, die *mij* den vrede aanbrengt, droeg *Hij!*

„MIJNE KLEEDEREN.“

Zij hebben mijne kleederen
onder zich verdeeld.

Matth. 27 : 35.

Ze hebben Jezus, toen ze Hem op het kruis leggen, aan het kruis nagelen en met het kruis opheffen zouden, eerst zijn kleederen uitgetogen.

Dezen smaad heeft de Heere diep gevoeld.

Reeds vooruit gevoeld, nog eer Hij in het vleesch kwam. Want reeds van Davids lippen zong Hij door den Heiligen Geest: „Zij deelen mijne kleederen onder zich en werpen het lot over mijn gewaad!“ (Ps. 22 : 19)

Reeds eenwenlang, eer het er aan toekwam, heeft Jezus den smaad in al zijn bitterheid vooruitgeproefd, die met dit afnemen van de kleederen van zijn lichaam Hem, den Heer der heerlijkheid, overkomen zou.

Zijn kled zelf uit te trekken is het heilig privilege van de eenzaamheid en van het huislijk verborgene, zelfs voor den armste op aarde. Maar zijn kleederen zich met geweld *door anderen* te zien uittrekken; de kleederen publiek op straat te worden uitgetrokken; niet alleen uw bovenkleed, maar al uw kleederen; tot eindelijk het naakte lijf tevoorschijnkomt en ieder woest oog zich aan het verborgenste van uw teederder leven vergapen kan, o, het is alle eeuwen de smaad van vervloekte misdadigers geweest, maar nooit één boosdoener heeft zoo ontzettend als de heilige Jezus.

onder dien smaad van het naakt tentoongesteld worden geleden.

Dat klagen : „Ze hebben mijne kleederen uitgetogen!“ was reeds in den psalm de bittere angstkreet van het hart, als smeekte de Immanuel, dat het toch tot dat uiterste niet mocht komen.

Ook mijn kleederen mij voor aller oog van het lijf trekken! o, Vader, indien deze drinkbeker kan voorbijgaan; tenzij dat ik hem drinke!

In het kled ligt 's menschen eerbaarheid, de achtbaarheid voor zijn zelfbesef. Zelfs reeds eer een kindeke geboren wordt, ligt zijn kledje in de wieg het op te wachten, en als de mensch sterft, gaat hij nog met zijn kled in het graf.

Alleen het kindeke Jezus wachtte *geen* kled bij zijn komen in de wereld op. Hij werd „in doeken gewonden“. En ook toen Hij naar het graf wierd uitgedragen, „bonden zij Hem in linnen doeken, met de specerijen,“ en legden Hem aldus in Jozefs hof.

Maar in de dagen zijner omwandeling is ook Jezus in menschelijke kleederen gezien, en ook bij Hem was zijn kled zoo nauw en teeder met zijn lichaam en daardoor met zijn persoon verbonden, dat er kracht van den zoom van zijn kled uitging, toen de arme, kranke vrouw, die van schaamte niet spreken dorst en die toch geloofde, zich niet verder wagen dorst, dan om den zoom van zijn kled aan te raken.

Ook toen Hij op Thabor verheerlijkt wierd, gleeed zijn kled Hem niet van de schouders, maar deelde zijn kledij in de onbeschrijflijke heerlijkheid, die van Hem uitstraalde en waarmee Hij overdropen werd; en ook zijn kled blonk, zoo lezen wij, blonk „wit als sneeuw, hoedanige geen voller op aarde zoo wit maken kan.“ (Mark. 9 : 3)

En toen Hij eindelijk opvoer naar den hemel, lezen we niet, dat zijn kleederen bij het opvaren van Hem afvielen, maar voer Hij in die onderwijl zeker verdwijnende kleederen in den hemel der hemelen op.

Driemaal lezen we, dat Jezus zijn kleed aflegde.

De eerste maal vrijwillig bij de voetwassing, toen Hij zijn kleed aflegde, en in de slavengestalte bij zijn jongeren omging. Dat was slavengestalte, want een slaaf had geen eer en ging daarom blootshoofds en naakt aan het bovenlijf. De eerbaarheid, de achtbaarheid van het menschelijke heeft alleen de vrije!

De tweede maal wierd zijn kleed Hem afgenomen door Herodes, toen zijn ruwe soldaten met Jezus den spot dreven en koning met Hem speelden in moedwilligen overmoed en godlasterlijke baldadigheid.

Toen evenwel kreeg Hij zijn kleed nog weer terug. De roode mantel wierd Hem weer afgenomen, en voor Pilatus heeft de Heere Jezus weer in zijn eigen gewaad terechtgestaan.

Maar de derde maal ontnam men Hem zijn kleed vroegod. Toen wierd het door de beulen voor goeden prijs verklaard. En toen de kruisbalken daar op den grond lagen, en ze Jezus aangrepen, om Hem, onzen dierbaren Heiland, daarop te spijkeren, toen tastte de ruwe hand Hem eerst aan zijn opperkleed; toog dat uit; en nam Hem daarna ook zijn andere kleederen van het naakte lijf af; en zoo, in den smaad der ontblooting, hebben ze toen den Heiland omhoog geheven en voor aller oog opgericht aan zijn kruis.

o, Men leest zoo gemakkelijk over deze schijnbaar kleine incidenten heen. En toch, er ligt zulk een onbegrepen diepte van smart en smaad in voor Hem, die het om onzentwil ondergaan heeft.

Opdat wij eens niet naakt, maar overkleed zouden gevonden worden, of wilt ge, in den toon der Openbaringen van Patmos, opdat ons eens in het nieuw Jeruzalem het fijne, witte lijnwaad zou gegeven worden, liet Jezus zich naakt uitkleeden en zijn eigen kleederen onder zijn beulen verdeelen, niet na zijn dood, maar toen Hij nog levend aan het kruis hing en het zag!

o, Dat menschelijk kleed heeft ons zooveel te zeggen!

God zelf toog het eerste kleed zijn menschenkinderen aan toen Hij in het Paradijs met „rokken als vellen“ de naaktheid

bedekte, die oorzaak van schaamte wierd voor het in zonden gevallen hart.

Dankbaar droeg de mensch dat kleed, zoolang de zonde niet weer te bitter de overhand kreeg.

Maar als de zonde opwoelt en de wijn den man verhit, werpt Noach zijn kleed af en legt zich naakt voor het oog zijner kinderen te slapen. En dan spot Cham. Maar Sem en Jafet rapen het kleed van hun vader op en bedekken zijn schande.

Als straks de hoogepriester optreedt, is met name zijn kleed teeken van zijn goddelijk ambt, en dies moest hij op den Verzoendag zijn kleed verwisselen.

„Stil leven“ noemt de kunst een kleed, dat gevonden wordt en, zooals het daar ligt, verraadt, dat er met den man, wiens dat kleed was, iets moet gebeurd zijn. En zoo went Jakob in wanhoop, als het kleed van Jozef met bloed besprenkeld hem gebracht wordt, en ontbrandt Potifar in ziedenden toorn, als hij Jozefs onderkleed op het bed zijner vrouw vindt.

Dat kleed is een deel van 's menschen persoonlijkheid.

Als er van Bozra een komt „met besprenkelde kleederen en bloed op zijn gewaad“, dan toont die bloedspat op het kleed, hoe bang en hoe ontzettend die eenzame strijder geworsteld heeft, eer hij overwon.

Als Elia ten hemel vaart, valt zijn profetenkleed op Eliza neer, en het is dezen symbool van het nederdalen van twee deelen van Elia's geest op den profeet des Heeren.

De droeve kleedt zich in een zak, voor den blijde blinkt het gewaad des lofs.

Er zijn kleederen des heils, die den gelukkige aangedaan worden.

En zoo is door Jezus, in zijn worstelen, ook onze kleedij geheiligd.

Geheiligd, opdat de mensch de eerbaarheid van zijn gewaad hoog houde. Geheiligd, opdat hij niet in ijdelheid dat gewaad tot een zonde make. Geheiligd ook als symbool van dat witte kleed der gerechtigheid, dat hem wordt omgehangen, die, gansch melaatsch, weet *naakt* te zijn.

„MIJNE EENZAME.“

Red mijne ziel van het zwaard, mijne
eenzame van het geweld des honds.

Ps. 22: 21.

Meer nog dan in de Evangeliën heeft Messias ons het zielbenauwende van zijn lijden in Psalm en Profetie betuigd.

De Psalmist giste, de Profet ried niet maar.

Neen, de Geest zelf klaagde en kermde uit het voorgevoel en de voorkennis van het onafwendbare lijden, dat niet slechts komende was, maar ten deele reeds benauwde. Of, laast ge het in Jesaja 63 nooit, hoe het reeds vóór de Vleeschwording gold: „In al hun benauwdheden was Hij benauwd“² en hoordet ge nooit, hoe de heilige apostel Petrus het aan de kerk toeroept: „De Geest van Christus zelf was het, die beduidde en tevoren betuigde het lijden, dat op Christus komen zou“².

Bij ons is het zoo dikwijls een schrijven der wonde in ons hart door het „a-weenen in onze ziel van, o, zoo pijnlijke herinneringen. Maar bij den Immanuel een stellige voorwetenschap; een vast vooruit weten, tot in de allerkleinste bijzonderheden; een vooruit zien; een vooruit doorleven van wat komende was; en niet minder een inmiddels benauwd zijn met de benauwdheden van zijn volk op aarde, zijn Israel, dat nu reeds, als „knecht des Heeren“, de donkere schaduw van *zijn* lijden droeg en, zij het ook op grooten afstand, de gestalte van zijn lijden vertoonde.

Vandaar, dat de nog oppervlakkige ziel staan blijft bij wat de *Evangelisten* van het lijden des Heeren hebben waargenomen; maar dat de diepere ziel naar Jezus zelf luistert, als Hij in Profetie en Psalm zelf de diepe klaagtonen opstoot uit zijn felbewogen gemoed.

o, De *Evangelisten* zeggen u wel, dat Jezus op het kruis gekermd heeft: „*Eli, Eli, Lamma Sabachtani*,“ maar eerst de Psalmodie in Psalm 22 doet u de wereld van ontzettendheden, die achter deze diepe klaagtonen schuilt, verstaan.

Zoo vangt ge ook wel uit Gethsémané, naar wat de *Evangelisten* u verhalen, een smeekenden toon op, waarin de Heere Jezus aan zijn onuitsprekelijk gevoel van diepe verlatenheid lucht gaf, als het tot Petrus heet: „Kunt gij dan niet éen uur met mij waken? Mijne ziel is geheel bedroeft tot den dood toe!“ — Maar toch, den sleutel tot het lijdensmysterie van dit diepe heimwee geeft u ook hier weer niet de *Evangelist*, maar de *Psalmist*.

Hoor maar! In dien Psalm klaagt Jezus uit nog veel dieper diepte der ziel, en noemt zijn ziel zelve „mijn eenzame“, de ganschelijk „verlatene“ daarbinnen.

Ook in Psalm 25 klaagt deze ontzaglijke lijder: „Wend U tot mij, Heere, en wees mij genadig, want ik ben *eenzaam* en ellendig!“ Ook in Psalm 35 heet het: „Heere, breng mijn ziele weder van hun verwoestingen en mijn *eenzame* van de jonge leeuwen.“ Maar uit nog dieper diepte gaat toch het geschrei van den Man van smarte in Ps. 22 op: „Red mijn *eenzame* van het geweld des honds.“

Met die „*eenzame*“ bedoelt Jezus „zijn eigen ziel“.

Hijzelf is die „*eenzame*“, „die *verlatene*“, die op zichzelf geworpene en aan zichzelf overgelatene van geest.

En eerst wie dit „mijn *eenzame* van het geweld des honds“ in zijn schreiende diepte beluisterd heeft, die zal dan ook het *Lamma Sabachtani* uit den aanhef van datzelfde klaaglied verstaan: „o, God, mijn God, waarom hebt Gij mij, mij, *eenzame*, verlaten?“

Verlatenheid werpt een onbeschrijflijke beklemdheid op de ziel.

Dat ligt in onze menschelijke natuur.

Zie het aan uw jonge kinderen maar, hoe bang ze soms zijn om alleen te wezen; dat houden ze niet uit; en als ge hen in bangheid te lang alleen laat, zouden ze een stuip van angst krijgen.

Voorals zo verdriet en moeite u nasluipt en onheiligmachten naar u toedringen, spreekt die behoefte naar het bijzijn van anderen zich zoo machtig uit.

Als er om middernacht plotseling een hevig onweder losbarst, staan onwillekeurig allen op en kleeden zich aan en zoeken elkander. Allen saam en bijeen doorleeft men liefst dat bange dreunen van de elementen der natuur.

Wie uit een benauwden droom ontwaakt, is niet gerust, eer er iemand bij hem is, die een woord spreekt en zijn hoofd tegen zijn borst drukt.

Dat komt van het volkomen ware, instinctieve besef, dat al deze ontzettende machten voor een ziel in haar verlatenheid te overweldigend zijn en inkomen niet tegen ons alleen, maar tegen allen saam, en daarom door allen saam moeten worden ingewacht.

Maar als het lijden nu zeer wreed op ons aankomt, dan misgunt het ons die stille vertroosting van het goedgeoed en verzachtend bijzijn der onzen en laat het ons worstelen en zwoegen geheel verlaten en alleen.

En in die verlatenheid komt dan de angst van het bangste heimwee zich voegen bij het lijden, dat we toch reeds droegen. En dan trekt het in ons hart zoo diep weemoedig, en dan schreit het, maar met tranen, die niemand opvangt. En dan klimt het ons naar de keel. En we worden zoo zielsbenauwd, dat we niet meer kunnen. En, o, dan die bittere wetenschap, dat het, of ge al roept en kermt, toch niet baat.

En dat nu doorzwoegde uw Heiland. Hij dieper dan iemand. Hij alleen in al zijn diepte van bitterheid en doodelijke benauwing.

Hij *was* niet slechts „eenzaam“; maar zijn ziel *was* „zijn eenzame“.

Niet enkel, omdat niemand bij hem was en niemand hem ondersteunde, maar meer nog, omdat niemand hem verstond of begreep.

Heerlijk, het is zoo, hebben de Apostelen later in de verzoening onzer zonde door het Bloed des kruises gejubeld; maar wat, wat, bidde ik u, heeft een Petrus, toen Jezus in Gethsémané worstelde of aan het kruis kermde, van het dragen van een Toorne Gods verstaan?

o, Soms overvalt ook onze ziele iets van dat weemoedige *zielseenzame*; als er in onze omgeving geen toon is, die weerklank geeft op het roepen van ons hart; als elke klacht, die we als een rave uit de arke onzer ziel uitlaten, wel vliegt en fladdert over de wateren des levens om ons heen, maar straks tot onze eigen ziel terugkeert, zonder een plek voor het hol van haar voet gevonden te hebben.

Dan dorsten we naar sympathie, en ze is er niet. We smeeken om een vriendelijk woord uit het hart, en er is niets dan stroefheid om ons heen. Koperen muren van rondsom. Eindeloos holten en leegten van alle kanten. Geen woord, dat ons goed doet. Geen toon, die ons de liefde des medelijdens gunt. Van ons bitter lijden geen verstand, geen besef, geen gevoel!

En toch, hoe diep dan onze ziel ook onderduikt en dreigt te versmoren in haar doodelijke benauwing, toch is het voor een kind van God nooit een eenzaamheid als eens Jezus doorworstelde.

Zoo dikwijls we opgaan naar den heiligen Disch, roept onze kerk in haar formulier aan al haar kinderen zoo hartroerend toe: „Die van zijn God verlaten wierd, *opdat wij nimmermeer verlaten zouden worden!*“

En dat roepen van het heilig Nachtmal klinkt na, ook als wij in de eenzaamheid nederzitten en het heimwee naar sympathie ons hart saamwringt.

Voor ons is er in onze eenzaamheid altoos onze Heiland, wiens eenzame eens zoo onuitsprekelijk verlaten wierd om onzentwil.

Maar voor Hem was er in dit eenzame *niets*.

Om onzentwil was door den vloek *alles* voor Hem afgesneden.

Zelfs zijn Vader, die in de hemelen was.

En al, wat Hem bleef, was „het geweld des honds“, d. i. van den schandelijk geworden mensch, die in die eenzaamheid en in die zielsbenauwing den Heilige Gods nog aan dorst keffen en aan dorst bassen.

o, Uw Heiland heeft zoo onnoemlijk diep geleden, toen Hij alleen met zijn eenzame was, en dan die hondsche mensch, die Hem in zijn zielsbenauwdheid nog sarde!

„ELI, ELI, LAMMA SABACHTANI!“

Mijn God, mijn God, waarom hebt
Gij mij verlaten, verre zijnde van mij-
ne verlossing, van de woorden mijns
brullens? Psalm 22 : 2.

Te zeggen, dat onze Heer en Heiland, stervende aan het kruis, in zijn schrikkelijke angsten en benauwdheden aan Psalm 22 *gedacht* en toen dat „Eli, Eli, Lamma Sabachtani“ uit den aanhef van dat lied heeft *nagezegd*, is in den grond een vernietigen van de Schrift en een verlagen van den persoon des Middelaars.

En omgekeerd, het voor te stellen, alsof God door zijn alwetendheid vooruit geweten had, welke woorden Jezus aan het kruis *zon* uitroepen, en ze op grond van die wetenschap door David zou hebben laten opschrijven, is een overbrengen op God van wat slechts bij menselijke uitwendigheid zou hooren en verlaagt het werk des Heiligen Geestes tot gekunstelde mechaniek.

Neen, om de Schrift het goddelijk werk van den Heiligen Geest, Christus den eeuwigen en waarachtigen Getuige, en God waarlijk God te laten, moet al dat gewrongene en uitwendige er uit weg en moet het al in zijn hoogere, goddelijke natuurlijkheid verstaan worden.

Christus kende vooruit zijn lijden. Niet, doordien het Hem meegedeeld was, maar uit de zaak zelve. De dood is niet iets wilkeurigs, maar door de wezenheid zelve van het leven

is tevens de schrikkelijke ontzettendheid van den dood haarfijn bepaald. Bepaald ook, wat het lijden van dien dood is in zijn verschillende stadiën, al naar gelang gij er dieper of minder diep of zeer diep of tot op den bodem in verzinkt. Ja, bepaald zelfs op het allerstiptst en allernauwkeurigst, wat het smaken van dien dood bij den een en den ander verschilt naar gelang van zijn teederder gevoeligheid, krachtiger levensbewustzijn en heiliger natuur. En dat alles bepaald, niet door zekere uitwendige vaststelling, maar bepaald door den aard van het Leven, door de natuur van het Verderf, door de helsche diepte van de onheiligheid des Doods, en door de volstrekte gevoeligheid en heiligheid van Jezus' volstrekt zondeloze menschheid.

Christus giste dus niet, maar wist, wat kwam; wist dat op het allernauwkeurigst en op het allerbijzonderst; er bleef niets onzekers over.

En die Christus nu was *van het Paradijs af* de Bezieler zijner kerk. Die Christus was het, die „in al haar benauwdheden benauwd was geweest“ en zijn geloovigen van oudsher als de „Engel des Aangezichts“ had vertroost.

Die Christus, zegt de apostel Petrus, beheerschte ook de Profetie. Door den Heiligen Geest teekende Hij in die profetie zichzelf; deelde zijn eigen leven meê; sprak zijn eigen toekomst nit: ja, toonde zichzelf in de schaduwen, opdat reeds de kerk des Ouden Verbonds door de eeuwige schoonheid van den Middelaar zou verkwikt worden en gerechtvaardigd door het geloof.

De Schrift des Ouden Verbonds meldt dus niet maar *van Hem*, maar *Hijzelf is het*, die deze Schrift des Ouden Verbonds haar inhoud gaf, ze bezielde, ze er bracht en ze als een genadegeschenk aan zijn kerk schonk.

En die Schrift gaf Hij haar niet als een uitwendig kleinnood, maar zelf in die Schrift tot haar tredende, zichzelf in die Schrift aan haar toonende; een vooruitzenden van zijn beeltenis, als we zoo zeggen mogen, zoolang Hij in eigen persoon er nog niet was.

En nu zijn Abraham en Mozes, David en Salomo, Job en Jesaja, en wie ge meer noemt, niets dan *instrumenten*, die

Hij schept, om de trekken van zijn beeld te dragen, om de realiseering van dat beeld voor te bereiden, en om ons nu nog van achteren al de fijnheden en onnoembare teederheden van heel zijn Middelaarswerk te beschrijven.

Dat „Eli, Eli, Lamma Sabachtani“ op Davids lippen is dus niets geweest, dan een vooruit doorleven van den Christus van de bange zielesmart, die op Golgotha stond te komen, en die, krachtens de vaste gegevens der menschelijke natuur en naar de vaste verhoudingen van de diepten des Doods, zouden *moeten* komen tot dat ontzaglijke punt, waarop *met noodzakelijkheid* de schrikkelijk bange klacht van het „Eli Sabachtani“ door de saamgeklemd keel in de laatste stuip-trekkingen zou worden uitgestooten.

En gelijk het nu ons, die *na* Golgotha leven, soms geschonken wordt, de litteekenen van het lijden des Heeren te dragen, zoo ook was het aan enkelen der uitverkorenen onder het Oud Verbond *voor* Golgotha geschonken, die litteekenen van het lijden des Heeren reeds *vooruit te dragen*.

De Man van smarten is in de lijdende knechten van Jehova vooruit afgebeeld.

Maar terwijl nu een gansche reeks van geloovigen vooruit reeds die litteekenen van het kruis *eenigermate*, in zwakke afstraling gekregen had, was er nu één man van God gesteld, voor wien deze eer in de *hoogste volkomenheid* was weggelegd, en *die* man was David.

David, bij wien deze twee dingen plaatsgrepen: *ten eerste*, dat hij metterdaad „in den ondersten kuil zonder water“ geworpen werd, en *ten anderen*, dat de Heilige Geest, toen hij zijn bange klacht uitstortte van *eigen* lijden, hem als instrument voor de openbaring van Messias' lijden koos, en, den toon zijns *klagens* oneindig verdiepend, alsnu *door* inspiratie over *zijn* lippen die klacht der volstreckte verlatenheid liet komen, die *niet* door inspiratie, maar door de realiteit eens *moest* komen over de lippen van Messias.

Zoo is dus uit de *vooruitdoorleving* van Golgotha de zielsklacht in Psalm 22 geboren, en Christus, op Golgotha zelf dien kreet der helsche benauwing uit zijn ziel stootend, zei niets na en zei niets op, maar scheurde uit zijn bezwijkende

ziel, wat er naar de schrikkelijkheid zijns doods en de oneindige diepte zijner gewaarwording, op dat oogenblik met volstrekte noodzakelijkheid over zijn lippen komen *moest*.

Hij, het eeuwige Woord, de Zone Gods, was mensch, was vleesch, was ons gelijk geworden, de zonde alleen uitgenomen, *gelijk in alle ding*.

Op het allerinnigst en teederst had Hij onze menschelijke natuur met zijn goddelijke natuur vereenigd. Niets, hoe zou het, ging van zijn Godheid af, en toch, uit teeder erbarmen beschikt Hij het op voor ons onbegrijpelijke wijze zóo, dat toch die menschelijke natuur ongeschonden menschelijk bleef, zoodat wij waarlijk zonden kunnen getuigen: Ja, waarlijk ons vleesch! Als onzer een geworden!

En aldus nu zijnde, was Hij ingegaan *in het onze*. In onze diepe ellendigheid; in ons zondig en verdorven leven; in dezen puinhoop, dien we wereld, in deze ruïne, die we ons menschelijk leven noemen; wandelende op dien ontzettenden, ondermijnden en onderwoelden bodem, die onder zich den vulkaan verbergt van de hel. En uit dié hel steeg de walm des doods op, om vol van den toorn Gods op heel dat menschelijk leven loodzwaar te rusten en het te verteren in vloek en doen.

En terwijl nu alle anderen dat meden, daarvoor wegschuilden, en door Gods wondere genade nog beschuttingen bezaten, om zich voor een tijdlang aan die schrikkelijke, doo-dende vernieling te onttrekken, *moest Hij daar nu in*; moest Hij dat *willens zoeken*; moest Hij dat alles op zich concen-treeren; moest Hij niet rusten, eer het *diepste* en *bitterste* van dien Dood was gesmaakt.

Van dien Dood, dat is van het sterven óók, ja, maar dan wel te verstaan van het sterven, niet zooals wij dat zien, maar van dat sterven met zijn eeuwigen diepen kuil, die er onder ligt, met zijn helse benaauwing, waarin het eindigt, en met al den toorn Gods tegen het onheilige, dat aan en in dien Dood kleeft.

De Dood, dat is *tegen het Leven in*, en het Leven is God; dus de dood is een vijand Gods; de dood is God opzijdringen; de dood is zonde; al de zonde; en God, omdat Hij het

Leven is, kan niet anders dan eeuwig toornen tegen zonde en dood in.

En al zult ge het dus nooit oplossen en nooit uitleggen kunnen, dit staat vast: Uw Heiland *heeft* den dood gesmaakt, of Hij heeft dien *niet* gesmaakt.

Zoo niet, waar, o, kinderen des Koninkrijks, is dan uw hope?

Maar indien wel, zeg mij dan, gij, die u een verlostee noemt, *wat* dood heeft dan uw Heiland voor u gedragen? Alleen maar den doorgangsdood? En *niet* ook den dood in zijn diepte, in zijn helse beuwing, in zijn volheid van den toorn Gods?

Wee u, daarvan zijt ge dus *niet* verlost? *Dat hebt gij dan nog zelf te dragen!*

Omnogelijk, niet waar, want dan ware Hij u geen Heiland!

Dus dat alles droeg Hij voor u.

Dien *wezenlijken* dood heeft Hij gesmaakt.

Dien dood, in zijn eeuwige diepte, met zijn helse beuwing, als inbegrip van al den toorn Gods!

Maar nu dan, is zulk een *dood* te smaken, waarachtiglijk en niet in schijn te smaken, zonder zich éen ontzaglijk oogenblik van het *leren* gescheiden te gevoelen?

o, Twist er dan niet over en ontheilig het heiligste niet, maar geloof, aanbid en dank voor zoo onnavolgbaar, voor zoo grondeloos erbarmen!

Het stond: *gij* of *Hij* in die helse beuwing van de diepte des doods en der Godverlatenheden!

En toen sprak Hij: „Ik voor u, o, mijn verlostee!“

En toen *werd* Hij verlaten, en toen vingen Gods engelen het *Lamma Sabachtani* van zijn lippen op!

Waartoe?

Opdat gij nimmermeer van God verlaten zoudt worden, maar eens eeuwig met Hem zoudt zijn.

En dat uit louter erbarmen!

„ALLES VOLBRACHT.“

Het zal alles volbracht worden aan den Zoon des menschen, wat geschreven is door de profeten. Luk. 18 : 31.

Dat men toch terug wilde keeren tot de eenvoudigheid van Gods Woord!

Het staat er zoo duidelijk, het is zoo nadrukkelijk door Jezus zelf gezegd: *Alles* moest aan hem volbracht worden, *wat in het Oude Testament geschreven stond*. Nog een oogenblik, vóór Hij aan het kruis den geest geeft, meldt Johannes, dat „Jezus, wetende dat nu alles volbracht was, *opdat het Oude Testament zou vervuld worden*, uitriep: „Mij dorst!“ En op den weg naar Emmaus was immers, heel den weg lang, Jezus' rede éene berisping over de geestestraagheid en het onverstand, waardoor de jongeren in Mozes en al de profeten, dat is *in geheel het Oude Testament*, het program van zijn lijden en sterven niet hadden ontdekt.

Neen, ding daar niets op af!

Maak daar niet van, dat, heel het Oude Verbond door, u een klaagpsalm tegenklinkt van het „lijden, dat den vrome wacht,“ en dat in eminenten zin aan den Messias bewaarheid is.

Poog dat niet te verwateren tot de symbolische gedachte, dat heel het Oud Verbond één weelklage over Israels lijden is, en dat in den Messias uiteraard zich Israels lot moest weerspiegelen.

En zoek veel minder nog, op halfslachtig standpunt, de meening te doen postvatten, dat wel een „lijdende Messias“, ook in verband met de uitdelging van onze schuld „geprofeteerd“ is, maar zonder dat gij uit die grootsche idéé af moogt dalen tot de „bijzonderheden, die in Gethsémané, die bij Gabbatha en op Golgotha“ zijn vervuld.

Ge weerspreekt, weet dit wel, door zulk beweren (door het een zoowel als door het ander) geen minder dan *Jesus zelf*.

Voor uw Jezus was de profetie wel terdege in zeer eigenlijken zin een lijdensprogram. Een „program“, waarin zijn nimmer weifelend oog met volstrekt gewisse zekerheid geheel het proces van zijn smarten en zijn smaad en zijn dood, in de vaste tinten en met de juiste omtrekken van de ontzaglijkste werkelijkheid, vooruit gelezen, gezien en doorvorscht heeft.

Hij zag op dat profetisch blad zichzelf geteekend, zooals Hij terneergeworpen, vertreden en verbrijzeld zou worden.

Uit die profetie toonde Hij het zijn jongeren aan, na het aan zijn eigen ziel betuigd en met de eigen ziel gewild en aanvaard te hebben, niet maar, dat Hij lijden, maar dat Hij van de *overpriesters* lijden zou, dat ze Hem aan de *heideneu* zouden overleveren, dat ze Hem *bespotten*, Hem *smadelijk* handelen, Hem *bespuwen* zouden, dan Hem zouden *geeselen* en daarna eerst doen *sterven*, om alzoo Hem den weg te banen tot zijn opstanding ten derden dage.“ (Luk. 18: 31—33)

Bij elk deel van dit majestueuse „lijdens-program“, dat weer in zijn tranen en zijn bloed doorleden en doorworsteld is, zegt Hijzelf, of zeggen zijn jongeren erbij, „dat óók dit weer aldus plaatsgreep, *opdat* de profetie zou vervuld worden, waarin het voorzegd was.“

En als eindelijk alle stadiën van dezen kruisweg doorwandeld, en al deze stroomen der oneindigste smarten doorwaad, en alle deelen en stukken van dit goddelijk treurspel voleindigd zijn, dan drinkt de Heere, met volkomen klare en heldere bewustheid, wetende, dat nu „alles volbracht is“, eindelijk ook den laatsten druppel uit dien met angst Hem toegemeten lijdensbeker, en geeft, dat gedaan hebbende, den geest.

Zóo is het. Zóo staat het er. Wordt het zóo nu ook door u beleden en geloofd?

„In den raad en de voorkennisse Gods“ alles, niet slechts de algemeene lijdensidée, maar *alles*, tot in de kleinste bijzonderheid, tevoren bepaald, dat geschieden zou!

„Bepaald“, opdat de schijn zelfs weg zou vallen, alsof de Zoon des Welbehagens ook maar één oogenblik, ook maar bij één enkel spotwoord, of één enkelen geeselslag, aan de willekeur der zondaren ware prijsgegeven.

„Bepaald“, opdat ge nooit in Golgotha een overmacht van het verderf over den Heilige zoudt vermoeden, en niets dan een indiensttreding zelfs van het schrikkelijkt verderf in de mogendheid van Gods raad zou uitkomen.

„Bepaald“, ook, opdat het kruis van den Zoon van God, insteê van de zielen te verbijsteren en te verwarren, juist omgekeerd een bezegeling van den Woorde Gods zou zijn.

„Bepaald“, niet het minst, opdat de Christus zelf, dit al vooruit doorlevende, duizend dooden sterven zou, eer Hij stierf, en daardoor met helder bewustzijn, dat is met zedelijke wilskracht en overgave, geen in bedwelming over Hem uitgestort, maar een in nuchtere klaarheid vooruit gezien lijden doorworstelen zou.

Of mag, kán dit niet?

Is dit voor God te wonderbaar?

Maar, ik bid u, zal een moeder, wier zoon tot het martelvuur gedoemd is, dan wél in haar gezichten des daags en in haar droomen des nachts doorleven kunnen en mogen en het vooruit als zien, die ketenen, en dien optocht, en die houtmijt, en dat vuur, en dien paal, en die beulen, en dat stuiptrekken — en zal God Almachtig, als Hij zijn eenig Geliefde voor u in den dood geeft, daarmee dan *niet* in die bijzonderheden mogen bezig zijn, dat *niet* mogen vooruitzien, dat *niet* mogen indenken, en zich vergenoegen moeten met een ruw, omtrekloos beeld van de ure der duisternis, die komt?

En indien wel, indien ge dan toch gevoelt, dat Golgotha, reeds bij schepping en verbondssluiting, om de liefde des Welbehagens, middelpunt van Gods gedachten was: dat.

het niet anders kon, of God de Vader moest met het lijden zijns Zoons bezig zijn; ja, dat bij al zijn heilig scheppen en bezielen altijd weer dat kruis voor zijn heilig oog in al zijn sombere tinten moest opdoemen, — zeg mij dan, mijn broeder, waarom aarzelt gij dan nog?

Of ziet de Heer dan soms, naar uw kleinheid, slechts de „grootte omtrekken“, zonder op „het kleine“ te merken? En, ik dacht, elk haar van uw hoofd zou geteld zijn! En dan niet de doornen, die dat gezegend hoofd aan bloed zouden schrijnen?

Of heeft de Vader dan al deze smart en al dezen smaad wel in zijn voorkennis gezien, maar mocht of kon Hij er niet van spreken?

En indien Hij, toch tot en door zijn profeten sprekende, wat immers ook gij belijdt, niet van dien Zoon, veel min nog van het „Lam, dat ter slachting gaat,“ zwijgen kon, is het u dan zoo vreemd, dat die Zoon, mensch geworden, en dat boek der profetie openslaande, daarin vond en zag en las, wat zijn Vader in de hemelen in zijn eeuwige liefde voor Hem vooruitgeleden, over Hem beraamd, van Hem gesproken had, — en beseft ge dan niet, met wat volle teugen die Zoon, eer Hij lijden ging, een zoo teedere liefde indronk, die juist in dat kleine, in dat bijzondere zoo goddelijk uitblonk, Hem zoo teeder toesprak, en onderving bij het zinken?

O, Beschouw het in dat licht: *Die lijdensprofetie in het Oude Verbond een bladzijde uit de heilige historie van de liefde des Vaders voor den Zoon zijns Welbehagens*, en immers, alle dorheid valt weg, en ge begrijpt, hoe Jezus aan dat Oude Verbond met heel zijn ziel kleven moest, en wat daar stond, letterlijk stond, zoo geheel met het „willen Gods“ saam zag vallen, dat het „alles volbrengen“, opdat *de Schrift*, of „alles volbrengen“, opdat *Gods raad* vervuld zou worden, voor zijn zielsbesef *geheel hetzelfde* moest wezen!

En is het dit dan niet voor u?

EEN STILLEN GEEST, DIE KOSTELIJK VOOR GOD IS.

De verborgen mensch des harten, in het onverderfelijk versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest, die is kostelijk voor God.

1 Petr. 3: 4.

Het kruis van Jezus mist alles voor het oog, maar bezit alles voor het hart. *Schijn* is er niets, het is alles *wezen*. Naar het *uitwendige* is er niet ellendiger, maar ook, er is niet rijker, zoo ge rekt naar het *onzichtbare*. Voor menschen verwerpelijk, maar kostelijk voor God!

Jesaja's profetie kwam uit: „Als wij hem aanzagen, zoo was er geene gestalte dat wij hem zouden begeerd hebben. Hij was veracht en de onwaardigste onder de menschen. Een man van smarten en verzocht in krankheid; en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor hem. Hij was veracht en wij hebben hem niet geacht.“

Die profetie kwam uit in Gethsémané; uit bij Cajaphas; op Gabbatha; bij Herodes; langs den kruisweg; op Golgotha; toen die edik-spons naar boven ging, toen verwrong die Man van smarten zoo smartelijk zijn gelaat in smertevolle doodsbenauwing.

Het was schriklijk; om het hoofd van af te wenden; er sprak vloek uit; het was een schouwspel als der helle; vooral met dat schrille, sarrende gekrijsch van die ontpriesterde priesters er doorheen.

Een afzichtlijk tooneel; goed om, zooals God dan ook deed, er een floers van dikke duisternis over heen te spreiden.

Het eigenlijk helsche sluipt weg in donkerheid en nacht.

Maar onder al dat gruwbare en met vloek overgotene, was er nu *inwendig* zoo iets onuitsprekelijk, onbeschrijflijk kostelijks; iets, wat de ziener van ouds noemde: *de arbeid zijner ziel!*

Van dézen kant gezien, was het kruis éen afzichtlijkheid, maar gezien van den hemelkant, van Gods zijde, o, dan was datzelfde kruis zoo allerprachtigst schoon; het schoonst, dat ooit Gods engelen gezien hadden; de bloesemknop der eeuwige genade, die ontlook.

Er was „de arbeid zijner ziel“, en die arbeid zijner ziele schiep een schat, en die schat was zoo rijk en is nog zoo rijk, dat er nooit, nergens aan éen van Gods lieve kinderen een wit kleed over hun vuile schaamte is gehangen, of ook eenig sieraad om den hals is gehecht, of het is uit dien éenen arbeid van Jezus voortgekomen. Alles vrucht, in bitteren doodsangst uitgeperste en uitgewrongen vrucht van dat kruis van Golgotha!

Al het leven, waar 's Heeren volk nu al die eeuwen van geleefd heeft en eeuwig nóg van zal leven, welke en welt nog op uit die éene goddelijke perskracht, die in den arbeid van Jezus' ziel op Golgotha geoefend werd.

Een kind van God is een goddelooze, die niet half, maar heel gerechtvaardigd werd, niet half maar heel zijn heiligmaking in Jezus kreeg, en niet een halve, maar een volkomen verlossing als erfenis heeft liggen; en nu, die gansche gerechtigheid, heiligmaking en volkomen verlossing, 't vloeit alles uit dien éenen arbeid der ziele van Jezus, als uit haar, ons naastliggende, bron.

Zóo, zóo dierbaar is die arbeid van Jezus' ziel voor de kenners, en zóo kostelijk is ze voor God.

Rijk, tot in het *onuitputtelijke*.

Van *allen* schat is een einde gezien, maar van dien schat vindt ge het einde *nooit*.

Golgotha mist dus harmonie. Golgotha is van die harmonie de volstreckte ontstentenis. Het kruis van Jezus vormt met weldadige harmonie het schrilst contrast.

Harmonie is er, als het leven van buiten en het leven van binnen ineensmelt; zoo schijn en wezen saamvloeien; indien de uit- en inademing van het leven één is; zonder stoornis, met niets; dat stuit.

Harmonie is er in den hemel, en harmonie ook, zoo ge wilt, in de hel; want ook in de hel zal het van buiten en binnen één zijn, één vloek, één doem, één schriklijke rampzaligheid.

Of liever neen, het woord is te schoon, en zalige harmonie kan alleen de hemel ons tooveren. Dan, als de heerlijkheid komt. En het „rein van zonden en rijk in glorie!“ het heilig deel van al Gods volk zal zijn.

Vandaar, dat Golgotha geen rustpunt biedt.

Bij Golgotha tast ieder: het is met dat kruis niet uit: er moet nog iets komen; zoo kan het niet blijven; bij dien kostelijksten arbeid der ziele roept, schreit de ziel in ons om de allerkostelijkste gloriekroon.

En die komt.

Want na Golgotha komt eerst die allesovertreffende be-
tooning van Gods almogende kracht, toen de Gekruiste-
verrees; en die goddelijke ontsluiting van het firmament,
toen Jezus opvoer; en zijn schitterend Koningschap in
den Hooge over al zijn onderdanen; en eindelijk, als de
jongste dag komt en het uit zal zijn, de glorie van des
Menschen Zoon op de wolken en met alle vijand ook die
sarrende priester van Golgotha onderworpen aan zijn voet.

Zoo wordt het dan.

Maar zoo was het op Golgotha, zoo is het hier op aarde
nog niet.

Ja, het *kan* het niet zijn.

Want immers, deze wereld ligt in het booze; het zicht-
bare roept tegen God; en in zulk een wereld kon de ar-
beid van Jezus' ziel geen harmonie vinden. Zijn ziel moest
er tegen instuiten. Zij zijn ziel uitstooten.

Het *kruis* wil zeggen: tusschen dat zichtbare in die wereld

en dat onzichtbare in Jezus' ziel geen verband, maar een strijd op dood en leven.

Hij of zij er onder.

En God lof! de Leeuw uit Juda's stam *overwon!*

Voor al wie van Jezus wil zijn, is dit beslissend.

Vroeger kon zelfs een geloovig kind Gods nog aarzelen; maar nadat dat kruis van Golgotha er eenmaal gestaan heeft en met het heiligst bloed bedropen is, niet meer.

Dat kruis maakt de zaak uit; uit voor een ieder, die God vreest, beeft voor zijn Woord en door het geloof uitruilt met den Borg, die is „de Heere, onze gerechtigheid“!

Want nu is het een insnijdende, doorgaande, alles, alles op één enkelen worp zettende keus. Met dat kruis mee! Of: Tegen dat kruis in! Er is geen derde.

En dat nu juist maakt, dat harmonie *hier* reeds te zoeken verloochening van het kruis van Christus is.

Ge kunt hier op aarde niet tegelijk van binnen en buiten sierlijk zijn.

Dat moest wel zoo wezen; en dat zal ook eens zoo worden; maar dat komt niet en kan niet komen vóór den dood. Een kind van God schittert bij zijn Vader daarboven. Op aarde doolt hij nog als pelgrim om.

Er is hier strijd, tegenstelling, ten leste volstreckte nitsluiting.

Voor één van beide moet ge bestaan, leven, werken, denken: voor het zichtbare of voor het onzichtbare; voor den schijn of voor het wezen: voor van binnen of voor van buiten; voor nu of voor dan; voor wat snel voorbijrent en weg-schiet of voor wat bestand heeft en duurt en niet vergaan kan.

Voor menschen buiten Christus, nu is al dat zichtbare kostelijk. Hen boeit wat voor oogen is. Boeit, wat in kleedij en sieraad u meer en beter doet schijnen, dan ge, ontgaan van dien opschik, zijn zoudt. Ook wat in ophef en grootheid van woorden en vertoon van vroomheid u meer indruk laat maken, dan uw leege, holle persoon anders invloed oefenen zou. Altoos een besef: „Zooals ik ben, ben

ik te min, nu zal ik mij door iets, wat dan ook, kleet, of taal, of vroom gebaar een meerderen schijn geven." En dat duurt, tot óf de pronkerij in kleet óf woord óf vroomheid u af wordt gerukt, óf tot de dood komt, en de dood u zonder dien opschik, in al uw minheid, meetrekt naar onder den grond.

Maar voor God is het vlak omgekeerd.

Voor den Heere uw God is die pronkerij in kleet en gouden siersel, is die opgeblazenheid in levensvertoon en vertoon van schijnheilige vroomheid niet in waarde, maar gevloekt.

Ge komt er meê om.

Bij Hem daarentegen heeft waardij en voor Hem is kostelijk, wat van binnen aankleedt, en de ziel inwendig versiert, en den levenstoon van binnen zuivert, en echt vroom in het schuilend ik der ziele maakt. „Het versiersel van een zachtmoedigen en stillen geest, die kostelijk voor God is!"

In de natuur toont dat u het *herfstooft*.

Dan heeft de Almogende God de keurige leiboomen weer met geurig ooft behangen.

Ziedaar dien prachtigen perzik eens!

En ge plukt hem, en ge wilt u vergasten aan zoo edele vrucht!

Maar lust nu ook de schil u soms, die prachtig fluweelachtige, blozend-getinte schil?

Reeds zie ik, hoe ge u haast er die af te pellen en die van u te werpen.

Neen, niet om die veelkleurige schil, maar om het smeltend blanke vleesch van het ooft, *dat van binnen zat*, is het u te doen.

En nu, zoo doet *gij*.

Waarom mag de Heere dan niet evenzoo *met u* doen?

De schil, het uitwendige, den gekleurden schijn werpt Hij van zich. Kostelijk voor Hem is alleen de verborgen, de naar binnen gekeerde, de smeltende vrucht.

„HEDEN MET MIJ IN HET PARADIJS!“

Voorwaar zeg ik u: Heden zult gij met mij in het paradijs zijn.

Luk. 23: 43.

Als Jezus sterft, vraagt Hij niet om *ons* medelijden. Hem dat te willen opdringen, is zelfs zondige inbeelding, alsof gij met *uw* deernis Hem zijn diepe smart verzachten kondt.

Keer de rollen toch niet om.

Hij kwam om *voor u* te lijden, om u van uw diepe gekrenktheid te troosten, en aan u *te toonen*, niet om het van u *te ervaren*, hoe diep de waarachtige toewijding eener zichzelf ganschelijk verloochenende liefde gaat.

Een Middelaar, die in zijn stervensangst met zijn *eigen* leed begaan was en u bij dat leed om medelijden vroeg, zou uw Verlosser niet zijn kunnen.

Jezus sterft wezenlijk; lijdt wezenlijk; het is geen schijn, maar wel waarlijk onduldbare smart, waaronder Hij verzinkt; en als Hij klaagt: „Mij dorst!“ of schreit: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten?“ dan hoort gij een toon, die u zegt, hoe onbeschrijflijk bang en verpletterend dat diepe lijden door Jezus gevoeld en ervaren wordt.

Hij zet er zich niet overheen. Er is in dit sterven geen overspanning. Geen opwinding van het fanatisme. Geen vertoon van wat Hij uit kan staan. Neen, Hij ondergaat zijn lijden met volkomen diep besef van al het krenkende, bittere en doodelijk benauwende, dat in dit lijden in was en Hem eruit toevloede.

Maar toch, hoe wezenlijk diep Hij den toorn Gods cok in zich voelt dringen, Hij ontleent aan dat lijden geen oorzaak, om uw medelijden op te wekken, noch om bewondering af te persen.

De Heere Jezus is op het kruis *niet* met zichzelf bezig, Hij is bezig, Hij is vervuld, niet met zijn *eigen* kommer, maar met den kommer van *anderen*. Straks met een Maria en Johannes. Zooeven pas met de handlangers van het gerecht, voor wie Hij bidt: „Vader, vergeef het hun, want ze weten niet, wat ze doen!“ En nu weer troost Hij dien man, die daar naast Hem ook aan een kruis hangt te sterven, en roept hem toe: „Heden zult gij met mij in het paradijs zijn!“

En zeker, dat woord was allereerst voor dien man.

Die man was ook een mensch. Een mensch, van wien Jezus meer wist, dan wij van hem weten. Een man, wiens leven een schrikkelijke uitbreking van ongerechtigheid was geworden. Bij wien het zelfs tot een moord was gekomen. Bloed, bloed van een mensch kleefde aan diezelfde handen, die, nu met nagelen doorboord en met het eigen bloed overvloed, aan den kruisbalk vast zaten. Stellig een hartstochtelijk gemoed. Een hart, als een zee fel opgezweept, dat nu eens de afgronden blootkwamen en dan weer de golfspetten aan de wolken schenen te reiken. En over dien man was de wrekende hand van het recht gekomen. „Wie des menschen bloed vergiet, diens bloed zal door den mensch vergoten worden.“ En zoo hing hij daar dan nu. De toorn verslond hem. En hijzelf beseftte het: *Zijn sterven was naar recht*. En in dat zeggen sloeg zijn hart om. De Heilige Geest sloeg de vonk des levens *in* zijn hart. En toen hij Jezus aanzag, al begreep hij het nog niet, toen was die Jezus hem reeds iets heel anders dan een medegekruisigde, en toen geloofde hij, en toen hoorde hij het zoo heerlijk van Jezus' lippen: „Heden zult gij met mij in het paradijs zijn!“

Maar toch, dat zeggen was niet voor dien man alleen.

Die man was door Gods raad besteld. Die man *moest* daar hangen. Die levende mensch, die daar stierf in zijn bloed en naar Jezus riep en nog in zijn sterven zalig wierd gesproken, was daar *verordend* bij het kruis, om van dat kruis voor menige ziel leven te doen uitgaan.

o, Wie zal ze opsommen, wie zal ze in getale bijeenbrengen. die legioenen van beangste en verslagen zielen, die door dien moordenaar bij het kruis nog in Jezus gelooven dorsten!

Voor al op het sterfbed heeft God door dien gezaligden moordenaar wonderen gewerkt, en ze zijn niet op te noemen de duizenden uit alle eeuwen en uit zoovele oorden der kerk, die nu reeds zalig voor den troon juichen, en die toch pas in den laatsten doodstrijd juist om het woord van Jezus tot dien moordenaar hebben geloofd.

Natuurlijk, men moet aan die sterfbedsbekeeringen niet te veel hechten. Er zijn er geweest, die dachten te sterven, en opeens Jezus' kleed aangrepen, en die toch weer beter wierden en toen de slippen van het kleed van Jezus weer loslieten.

Dan was het werk *niet* echt; en het moet, dat spreekt vanzelf, allervolkomenst echt zijn.

Maar al sluiten we daar het oog niet voor, die moordenaar bij het kruis toont, dat er toch zoo bekeerd worden. En God zij lof, dat we dat weten mogen! o, Al kunnen we dan geen stellige uitspraak doen, op hoe menig graf plantte toch dat zeggen tot dien moordenaar niet een stille bloem der hoop.

Maar hiermee is niet genoeg gezegd.

Neen, die moordenaar bij het kruis van Jezus, aan zijn eigen kruis stervend, is niet enkel voor oude zondaars en zondaressen op hun sterfbed een star der hope, maar is een onderrichting van Godswegen voor een iegelijken mensch. Want om de zaligspreking van dien moordenaar op uzelf toe te passen, moet gijzelf *als die moordenaar bij het kruis van Jezus zijn*.

Zegge toch niemand: „Zoo verging het dien moordenaar,

maar God zij dank, een moordenaar ben ik niet!“ Want zekerlijk, voor den wereldschen rechter maakt dit alle onderscheid, het onderscheid, dat gij vrij uitgaat en de Joodsche man aan het hout wierd geslagen.

Maar bestaat dit onderscheid tusschen u en dien Joodschen man ook dán nog, als ge met hem voor God gaat staan?

JA, zoudt ge zeggen, naar de uitspraak van uw hoogmoedig hart. Hij die slechte, ik die brave!

Maar kom nu dan bij het kruis van Christus, en zie dien man daar krimpen in zijn stervenspijn, en hoor, hoe Jezus, nu al die brave, fatsoenlijke heeren en dames uit Jeruzalem, die daar bij Golgotha staan, laat voor wat ze zijn, en rechtstreeks van zijn kruis niemand dan juist dien éenen moordenaar zaligspreekt, en zeg zelf of ge dan uw hoog gevoel niet wel verleert?

Die man hing daar te sterven met het volle besef, dat hij onder de wet Gods bezweek, want dat hij die wet had overtreden. Hij zei: *Ik lijd naar recht!* Hij gaf zichzelf op, en bezweek onder Gods toorn. Hij had niets meer tegente spreken. Hij stierf zijn vreeslijken dood zonder morren, en het laatste woord, dat over zijn lippen kwam, was: *Het is naar recht.*

En zoo nu moet alle man en alle vrouw naast Jezus bij zijn kruis verkeerem.

Wie bij dat kruis gaat staan, om er redeneeringen en vertoogen over de liefde Gods te houden, dien raakt dat kruis niet. Wie er bij komt om medelijden met Jezus te hebben, keert de zaken om. En al wie er waarlijk zalig door wil worden, die moet precies bij dat kruis als die moordenaar doen, en zichzelf geheel opgeven, en erkennen, dat hij onder Gods wet bezwijkt, en aan het recht Gods de eere geven, en zoo stervend in zelfvernietiging opzien naar Hem, die daar stierf voor zonde, die Hij nooit gedaan had.

En daarom, nu weer dat Kruis, in deze dagen van hoogheilige gedachtenis, als voor uwe oogen geteekend wierd, en weer de vraag tot u kwam, of ge aan de vrucht van dat

kruis voor uzelf deel hebt, o, onderzoek nu toch en doorzoek uzelf, of ge wel zóo diep reeds wegzonkt, dat gij in dien moordenaar aan het vloekhout uzelfen terugvondt, en of ge, al die valsche en ingebeelde kruisbeschouwing er aan gevende, nu eindelijk ook voor uw eigen ziel gevoeld hebt: „Ik ben *die* man. Ik moet onder Gods wet bezwijken, o God, ik verga naar recht!“ en of ge dan in uw doodsbenauwing er nog bij blijft roepen: „Maar Jezus, *die* sterft onschuldig!“

En dan zult ge het ervaren, dán, o, dán gaat u het licht ten leste op, dán keert die Heiland zich ook naar u toe, en terwijl ge dusver nog altoos slingeren bleeft en altoos in tweestrijd bleeft hangen, hoort ge nu dan eindelijk ook tot *uwe* ziel de zalige verzekering komen: „Heden zult ook gij met mij in het paradijs zijn!“

Heden — want in die ure zelve zal de zielezaligheid, die u verrukt en vervult, reeds een paradijs om u en in uw ziel worden. Maar ook „heden“ in dat „eeuwig heden“, want niemand heeft ooit als die moordenaar bij Jezus' kruis verkeerd, of hij juicht eens voor eeuwig.

Zoo *naast* Hem, dat is gered *door* Hem, en dus ook eeuwig *met* Hem.

o Glorie van het kruis!

MET HEM STERVEN.

Laat ons ook gaan, opdat wij met Hem sterven. Joh. 11 : 16.

Wij zijn dan met Hem begraven, door den Doop in den dood.

Rom. 6 : 4.

De stille weke komt, en te spijt van onzen vleeschelijken zin, in weerwil van ons ongeloof en de koelheid onzer liefde, zal het Kruis van Golgotha weer in de Gemeente van Christus worden herdacht.

Niet haar, den Man van smarten zelf komt daarvoor de eere en de dank toe.

Wat de Gemeente tot het gedenken van zijn dood aanspoort, is meer het eeuwenheugend gebruik, dan de drang der vrije liefde. De Koning gaf aan zijn Kerk tijden en vormen en gewoonten, Hij, die wel wist, hoe klein de kracht harer liefde zou zijn; en het zijn die tijd der heilige weke, die vorm der Sacramentsbediening, die gewoonte van Belijdenis doen, welk meer dan eigen aandrift de heugenis aan het Bloed des onbevlekkelijken en onstraffelijken Lams weer doen opleven in het huis des gebeds, in den stillen kring der onzen en in het verborgene van het eigen hart.

Het is, of de Gemeente in deze heerlijke dagen, aan de heiligste herinneringen zoo rijk, tot zichzelf komt, berouw heeft over haar afdoling en vergetelheid en met de opmerkzaamheid, waartoe zelfverwijt prikkelt, weer luistert naar Profetie en Evangelie, meegesleept en verrukt door het god-

delijk schoon van „ons Lam, dat ter slachting geleid werd en stom was voor dien, die het scheerde,“ en in het zalige der aanbidding wegzinkend, als Gethsémané haar van het gebed om den drinkbeker niet te drinken, en toch Golgotha van het Lamma Sabachtani spreekt.

En hoe kan het ook anders?

Wat men wèl kan, is: Golgotha vergeten en voorbijgaan, maar wat het hart niet kan, of het moest hebben opgehouden een menschenhart te zijn, het is: bij dat Golgotha weer geplaatst, bij dat Golgotha weer bepaald te worden, die stervende Liefde te zien en niet aan Liefde te gelooven.

Neen, de macht van den onheiligen geest, die ons geslacht betovert en vervoert, blijkt niet uit onzen luchthartigen zin, niet uit de twijfeling, die geopperd, niet uit het ongehoof, dat schaamteloos beleden wordt. Wilt ge die macht kennen, meet ze dan af naar den afstand, waarop ze de Gemeente van haar stichtingsoord in het bloed des Heiligen trók. Dat is het ontzettende, dat een Gemeente, die van zulk een Kruis heeft gehoord, zulk een Kruis heeft beleden, met zulk' een Kruis in den Doop vereend en bij Brood en Wijn hereenigd is, toch dagen, maanden kan leven, als ware dat Kruis nooit geplant, toch dat Golgotha vergeten en aan zijn machtigen indruk ontkomen kan, als ware aan dat Kruis nooit gestorven die schrikbre, die afschuwelijke, die hartverscheurende dood.

o, Die macht der geestelijke verwoesting moet wel een droevig onweerstaanbare zijn! Wat teedere aandoeningen niet jaar op jaar in die heilige weken gewekt! Die laatste samenkomst met den Dienaar des Woords om zich voor de belijdenis van den Christus voor te bereiden! Dat wekenlang zich verdiepen in de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan! Dat gebed, innig als vroeger nooit! En dan die ure der aanneming met stille beving tegemoetgezien, met heilige trilling des harten doorleefd! Dat opgaan om in het midden der Gemeente het plechtig Amen op die belijdenis van den Zone Gods uit te spreken! Die teedere herinneringen aan de liefde Gods, reeds in den Doop bezegeld, nu al voller in het Kruis geopenbaard, straks aan den heiligen

Disch met dubbele ontvankelijkheid der ziele genoten. Neen, de schijn misleidt ons niet; we kennen, helaas, ons harte en weten, hoeveel aan ernst en heiligen zin dit Gemeentewerk reeds inboette; maar toch, we kennen ook de werkelijkheid te goed, om niet blij te danken voor de aanminningheid en beweging der ziele, die voor duizenden bij duizenden nog aan deze heilige ure kleeft.

En elk, die belijdenis deed in beteren zin, bracht immers onwillekeurig dien indruk uit het eigen hart in den kring der zijnen over. Men wenscht den nieuw toetredenen tot Jezus' Gemeente geluk; de moeder drukt haar kind een heiligen kus op de vochtige wangen; weer werd de ure herdacht, toen datzelfde kind in den Doop den Heere werd opgedragen; en zij het ook met minder diep gevoel, toch deelden ook vader en broeder en zuster in het heilige, dat geschied was, en voor hoe kort ook, leefde er in al die kringen een heilige, een Christelijke zin.

Den prediker zelf vuurt die geestdrift aan. Het was, of zijn woord dieper uit het hart en hooger uit de hemelen kwam. Meer als dienaar van Christus zich gevoelend, door teederder aanraking met de Gemeente des Heeren in betrekking gekomen was het hem, of de genade hem milder vloeide voor de eigen ziel en weer spranken vuur, spranken van heiligen ernst en verwinnende ontferming deed schitteren in het woord des roepens en der vertroosting, dat hij sprak.

De Gemeente deelde daarin. Ze bezette drukker dan anders haar zitplaatsen in haar heiligdom. Het was er voller en toch stiller, en men luisterde er met gewijder aandacht. Vooral den avond van *Goeden Vrijdag* was de bekoring van den Man van smarten te sterk. Men moest, men ging er heen. De *Via dolorosa*, de weg van bloed en tranen, moest, hoe vluchtig ook, toch ook dit jaar afgeschreden. En dan, dat gedenken van zijn dood bij Brood en Wijn! o, Men vergat het wel bij het Kerstfeest, men kwam er wel niet toe in den zomer, men was er bij het Kerstnachtsmaal wel te geesteloos toe, maar nu niet, nu drong drang des geestes erheen; en hoeveel schuld ook te belijden viel, hoeveel ontrouw ook die Beker verweet, hoeveel roekeloze onna-

denkendheid ook den Disch des Heeren ontheiligde, toch werd er, meer dan eenig ander, ook dien dag der Teekenen kracht in de Gemeente ontvangen, die haar toevloede uit haar Heer.

Zoo was het telken jare, zoo ook het jaar, dat pas achter ons ligt. De hemel was niet gesloten, de krachten des Koninkrijks gingen uit. De Gemeente was voor een oogenblik weer in waarheid aan den voet van het Kruis... en toch... neen, we overdrijven niet, och, dat we het deden! — en toch, een tiental dagen, een tweetal weken was nauwelijks over het heerlijk Paaschfeest heengegaan, of de stroom der wereld en des ongeloofs sloot zich weer dicht over zooveel heilige, teedere gevoelens: de nagalm zelf van den kreet des harten stierf weg; de liefde van Christus verkoudde, en aan dat Kruis en aan Hem, die aan dat hout voor onze zonde stierf, werd ternauwernood zoo nog maar in de ure des gebeds gedacht!

Daarom komt ons woord ditmaal manend reeds aan den ingang der stille weke tot de Gemeente; tot hen, die belijdenis deden van hun Heiland; tot hen, die ten Avondmaal gaan; tot hen, die reeds roemen in de blijdschap der kinderen Gods, maar ook tot hen, die nog verre staan. Gemeente van den Zone Gods! leef dieper in die heilige weke, wees minder oppervlakkig, wees oprechter, wees meer waar!

In Hem ligt het vereenigingspunt onzer harten, dien we dankbaar loven als het „Middelpunt van ons verlangen“, als den „Trooster van het ontrust gemoed“. Hem, den Immanuel, zingen we toe, „wiens straf ons den vrede aanbrengt en door wiens striemen ons genezing is geworden.“ Weer belijden we die heerlijke belijdenis, dat Hij onze zonden in zijn lichaam gedragen heeft op het hout, en dat we dies „vrijgekocht zijn, niet door vergankelijke dingen, door goud of zilver, maar door het dierbaar bloed van Christus, als van een onbevlekkelijk en onstraffelijk Lam.“ Hem geven wij eere, die als de Apostel en Hoogepriester onzer Belijdenis vóór ons is ingegaan, om te doen de dingen, die bij God te doen waren, en die nu leeft bij den Vader, om ons een plaats te bereiden en voor ons te bidden, een Voorspraak zijnde voor onze ziele. En bij dat staren, staren met diep

geloof op dat „kruis, die doornenkroon, dat riet,“ klaagt en belijdt ook onze ziel het: „Ja, *ik* kost Hem die slagen, die smarten en dien hoon; *ik* doe dat kleet Hem dragen, dat riet, die doornenkroon; *ik* deed door *mijne* zonden Hem al dien, jammer aan!“... Maar wat baat ons die verteederling der ziele, wat die wegsleeping des gevoels, zoolang het gevoel niet het leven zelf raakt en „*sterven doet met Hem?*“

Hij is niet maar voor u gestorven, maar heeft stervend zijn Gemeente met zich gedragen in zijn dood. Zijn hoogepriesterlijk hart droeg in zijn stervensangst zijn duurgekochte Gemeente, die Hem gegeven is van den Vader, zijn hoop en zijn krone, in zich. Hij nam ze met zich door den mystieken band der heiligste, goddelijke liefde in de diepte van zijn onnaspeurlijken dood, om ze met zich ten derden dage in zijn leven uit te voeren. Hij is gekruist, Hij is nedergedaald ter helle, Hij is begraven, niet gescheiden van zijn Gemeente, maar met die Gemeente in het hart. Niet een martelaarsdood is zijn sterven, maar het zichzelf offeren van den barmhartigen Hoogepriester — en Priester, dat is de Heer niet alleen als de Zoon Gods, maar ook als de Zoon des menschen, met de verlostte en te verlossen menschheid door den innigsten levensband vereend.

Daarin ligt *Golgotha's mysterie*. Het mysterie, miskend door een ongeestelijk ongelooft, dat, het geheimenis der liefde niet kennend, geen Gode waardig recht zien kan, in wat zonder die liefdesmacht ook het schrikbaarst onrecht zou zijn. Dat mysterie, het wordt voorbijgezien door zooveel als van Golgotha spreken en van Golgotha zingen, zonder in de diepte van het hart de tonen van dat Golgotha te beluisteren. Maar dat mysterie, het wordt ook weerstaan en beledigd, zoo dikwijls wij om den Christus *voor ons* den Christus *in ons*, den koninklijken geest van den goddelijken Lijder in ons leven, in onze levensuiting, in onzen levensgang krachteloos maken.

Wat aan Golgotha's Kruis nog in het hart van den Hoogepriester besloten was: de zielseenheid met zijn verlostten, moet, zal het mysterie Gods ons een kracht tot zaligheid zijn, in de Gemeente van den Zoon Gods, en dus

oek in den enkele, die ten leven kwam, geopenbaard en werkelijkheid worden. Dat we met Hem stierven in zijn dood aan het kruishout, moet waarheid worden in ons sterven met Hem, nú, in ons leven, in het leven, dat daarbinnen worstelt, en in het leven, dat naar buiten treedt in onze daad.

Hoor, wat de heilige Apostel ons toeroept: „Of weet gij niet, dat zoovelen wij in Christus Jezus gedoopt zijn, wij in zijnen dood gedompeld zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door den Doop in den dood, opdat, gelijkewijs Christus uit de dooden opgewekt is tot heerlijkheid des Vaders, alzo ook wij in nieuwigheid des levens wandelen zouden. Want alleen dan, zoo wij met Hem éen plante geworden zijn in de gelijkmaking zijns doods, zullen we ook éen plante met Hem zijn in de gelijkmaking zijner opstanding!”

Hoor hoe onze vrome vaderen het den Apostel des Heeren naspraken: „Ook een nuttigheid, door ons uit de offerande en den dood van Christus aan het kruis verkregen, is: dat door zijne kracht onze oude mensch met Hem gekruisigd, gedood en begraven wordt!”

Hoor, wat het getuigenis des Geestes, bovenal in deze hoogheilige dagen, u toefluistert in de stilheid des harten, dat gij zoudt afleggen aangaande uw vorigen wandel de begeerlijkheid der oogen en den zinnenlust, die u omringt en die doodelijk u afmat en in armoë aan liefde en ongeestelijke zelfverheffing gedurig uw zondig leven verraadt.

Hoor deze stemmen Gods en van Christus, en doodt, wat nog in u leeft, zonder leven te hebben uit God!

De Thomas vóór zijn bekeering spreekt: „Laat ons gaan en met Hem sterven!” en ook nu nog zou uw bereidvaardigheid volkomen zijn, om, moest nog het kruis van Golgotha geplant, het met uwen Heer te beklimmen, en toch zoudt ge straks als Thomas reeds in Gethsémané den Redder uwer ziele verlaten.

Neen, er ligt in de overdreven uiting van het opgezweept gevoel geen kracht. Kracht ligt alleen in den kalmen geloofsernst, die Christus te hoog, zijn dood te heerlijk acht, om in iets minder dan in de diepte des levens den band te vlechten, die ons met Hem vereent.

Te sterven voor Christus is groot, maar ook al kondet ge zeggen, dat ge om zijnentwil al uw goederen den armen gaaft en voor Jezus uw lichaam zoudt willen overgeven om verbrand te worden, nog zou het u geen vrucht brengen, zoo ge die heilige liefde uit God niet hadt, die u in de diepte des levens met den Zone Gods één plante doet zijn.

Een offer voor Christus moet de vrucht van zijn offerande voor u zijn; maar alleen het hoogst, het pijnlijkst, het u meest tegen de borst zijnde offer neemt Hij aan. Wat gij zoekt, vasthoudt, wat gij vergoelijkt, wat u streelt en vleit, wat uit de diepte van het zondig hart u zoo bekorend toelacht; dat eigen ik, dat uzelf-zijn, die vorige wandel, dat leven voor eigen vreugd en niet voor beginselen, dat nemen van God voor u, om niet zelf een offer Gode ter eere te worden, dat onheilig karakter, die lichte toorn, dat korte geduld, die gebondenheid aan geld en goed, dat dienen der oog en der zinnen, kortom, geheel die onheilige wereld, die, voortgesponnen uit het kluwen des verderfs in het binnenste, uzelf nog beheerscht en u anderen ter verleiding doet zijn, dat gansche innerlijk samenstel van onheiligheden en ongoddelijke levensuiting moet veroordeeld, moet gekruist, moet gedood, moet begraven worden, zult ge niet zeggen, maar ervaren, dat ge deel hebt aan het bloed van uwen Heer.

Bezegel daarmee dan uw belijdenis, gij, die den Christus deze weken beleedt in zijn Kruis. Vier dat innerlijk Golgotha, gij, die op den *Goeden Vrijdag* het Lamma Sabachtani besluiten wilt. Zoek uit dien dood het leven, gij, die aan den Disch des Heeren bij Brood en Wijn zijn dood gedenken wilt. Sterf met Hem in den dood, dien Hij stierf om u leven te baren uit den zielsangst, waarin Hij wegzonk. Versta het in al zijn diepte, dat alleen in den dood de gemeenschap ook met Jezus' dood te vinden is. Dan zal geen inzinking des gevoels het in zoo heilige week gestrooide zaad verstikken doen. Dan zal de macht des geloofs ook in u sterker en onverwinlijker blijken, dan de macht, die u van Christus scheiden wil. Dan zal ook nu de heilige weke niet een schitterend vuurwerk voor een wijle zijn, maar dien

zachten gloed in u ontsteken, die kracht uit kalnte, moed uit den ernst doet putten en u Golgotha's Kruis tot een waarheid des levens maakt, die blijft, ook als het laatste kruis op aarde gedragen is en de Krone komt, die eens elken kruisdrager sieren zal door de ontfermingen onzes Gods.

„WONDERBAARLIJK OMLAAG GEDAALD.“

Hare onreinheid is in hare zoomen, zij heeft niet gedacht aan haar uiterste, daarom is zij wonderbaarlijk omlaag gedaald, zij heeft geen trooster. Heere! zie mijne ellende aan, want de vijand maakt zich groot.

Klaagl. 1 : 9.

Op den weg naar Emmaus ontvingen Lukas en Cleopas een onderwijzing van hun Heer, die al Gods kinderen hun benijden.

o, Hoe zou onze ziel éen en al gehoor zijn geweest, als wijzelven het eens van zijn lippen hadden mogen hooren, hoe Hij heel de Schrift des Ouden Verbonds doorliep, om het uit de boeken van Mozes en al de profetische geschriften te betuigen, „dat de Zoon des menschen alzo lijden moest, om eerst door dat lijden in zijn heerlijkheid in te gaan.“

Hoe voelt elk onzer, dat de Heere ons zijn heiligen Messiasnaam in tal van woorden en beelden en feiten zou getoond hebben, waar wij bij het lezen der Heilige Schrift van het Oud Verbond nauwelijks vermoeden van hebben.

En als dan de symbolische overdrijvers ons ter aanvulling van die leemte hún inzichten in het Oud Verbond aanpreken, dan voldoet dat toch niet. Dat leeft niet. Dat tintelt niet. Daar trilt geen heilige bezieling in. Daarin zien we het Messias-leven niet van onzen Heer.

Stille lezing van het Oud Verbond spreekt dan de ziel

nog beter toe, en als ge zoo in de *Klaagliederen* Gods profheet van Jeruzalem hoort klagen: „o, Gij, die op den weg voorbijgaat, aanschouwt, of er een smarte is gelijk mijne smarte!“ dan hoort elk kind van God daarin een profetie van de klacht, die op Golgotha viel te beluisteren, en is het hem, of zijn stervende Heiland het ook hem uit Gethsémané en van het kruishout toeroept: „o, Gij allen, die op den weg voorbijgaat, aanschouwt en ziet, of ooit een smarte geleden is als ik leed; ooit een lijden als mij is aangedaan!“

Jeruzalem, Sion, die tempel op Sion, en al wat in dien tempel blonk en schitterde, het had alles het beeld van Messias gedragen.

En daarom, toen Jeruzalem inzonk en daalde en wegzonk, toen hebben die steenen het niet gevoeld en heeft dat voorhangsel het niet gevoeld, maar toen heeft de Heilige Geest er den profheet van laten profeteeren, hoe die weeklagen en doodsklagen van het stervend Sion slechts voorspel waren van de schriklijke vervaarnis, die eens Messias in zijn lijden zou bevangen.

De val, de daling, de inzinking en wegzinking waren zoo ontzettend!

Een door God verkoren plek. De plek, waar Hij zijn heerlijkheid had doen wonen. Zijn lieflijke woning, waaruit de reuke der offeranden opsteeg voor zijn heilig aangezicht. En dan zulk een stad vertreden door godloochnaars, en door de goddeloozen bespuwd en uitgebrand. En ten leste de woeste heidenen staande op den top van den berg des Heeren, om het uit te gillen en te krijschen: „Jehovah is overwonnen, zijn huis ligt verbrand!“

Vandaar, dat de profheet dan ook klaagt: „*Hoe wonderbaarlijk is Sion omlaag gedaald.*“

Gedaald, neen dat is het woord nog niet; maar *omlaag gedaald* moet de diepte der vernedering uitdrukken; en zelfs dát drukt het nog niet uit, en daarom klaagt hij: „*Hoe wonderbaarlijk omlaag gedaald is Sion!*“

Eens zong men in dat Sion: „Gij, bultige berg Basan,

wat verheft gij u tegen Sion? God zelf heeft dezen berg begeerd en zal hier eeuwiglijk wonen!“ En nu, nu jubelde Basan en sprong de bultige berg van hoovaardij op, terwijl van Sions heuveltop niets dan de rook der puinhoopen omhoog steeg.

En toch, ook dát was slechts profetie van de onbeschrijflijke, onuitsprekelijke vernedering, waarin uw Jezus zou verzinken.

Hij, bij wiens kribbe Gods engelen van glorie zongen; aan wiens lippen duizenden hingen; die aller krankheid genezen had; die op den Thabor had geblonken in majesteit; en van wien het én door én bij den Doop was betuigd: „Deze is het, in wien Ik mijn welbehagen heb!“ Hij, God geopenbaard in het vleesch, het uitgedrukte beeld zijner zelfstandigheid en die het afschijnsel zijner heerlijkheid droeg. En die heerlijke persoon nu door ruwe gerechtsdienaars aangegrepen, gebonden om de polsen met koorden, voortgeduwd en mishandeld, bespot en in het aangezicht gespuwd, met striemen gegeeseld en gevloekt en straks met spijkers door de handpalmen geslagen en naakt uitgetogen aan het schandhout genageld; o, zeg zelf, is het ook hier niet, ja, niet hier veel meer nog dan bij Jeruzalems puin hoop: „*Hoe wonderbaarlijk omlaag gedaald*“?

Neen, die diepte, waarin uw Heiland wegzonk, peilt uw oog niet.

Daar kuut ge niet bij.

Daar zoudt ge eerst eeniglijk, door zelf in eeuwig verderf weg te zinken, een besef van kunnen krijgen.

Die diepte peilt Satan. Die diepte peilen de eeuwig verlorenen. Die diepte is zoo diep, als de bodem der eeuwige verderving ligt.

Want daar, dáar had elk kind van God in moeten wegzinken. In die diepte had elk nu geredde moeten afdalen. Zoo laag en wonderbaarlijk laag hadt gij eeuwiglijk moeten verzinken.

En daar, dáar daalde Hij, uw Heiland, voor Gods volk in af.

Om het al zelf en voor u uit te drinken, wat u eeuwiglijk de bittere drank der verdoemenisse zou geweest zijn.

Om in dien stroom van vloek en dood onder te worden gedompeld, waarin gij eeuwiglijk zoudt verzvolgen zijn.

En om in te dalen tot in die allerdiepste en wonderbaarlijk diepe vernedering, die eeuwiglijk uw lot zou geweest zijn, zoo er geen hulpe ware besteld bij dien Held!

En daarom roept de Schrift u toe: Zie op dat kruis, aanschouw de ontzettendheid van dat geheim en verborgen lijden. Hoor dat roepen: „Gij allen, die op den weg voorbijgaat, ziet, of er een smart is gelijk mijne smart!“ en roep dan met den profeet in verbazing en met aangrijping der ziele het ook van uw Heiland uit: „*Hoe wonderbaarlijk omlaag gedaald!*“

Hij, die alle engelen en serafs gebiedt, ineenkrimpend in het stof en weedom des harten, dat een engel hem vertroosten moet!

Hij, die eens aller Rechter zijn zal, voor den rechter op aarde als schuldige getrokken.

Hij, wien eens alle vleesch om behoudenis zal aanroepen, als een uitvaagsel en afschraapsel, zijn plek en plaats op aarde niet waard, opgehangen aan het vloekhout en nog in zijn sterven gesard.

Prooi des Doods, Hij, de Heere des Levens, die eens allen Dood verslinden zal in zijne mogendheid.

Die Lazarus uitriep uit de grafspelonk, nu zelf in de grafspelonk ingedragen.

o, Gij, goddelooze, die gered zijt, is het niet wonderbaarlijk, dat zoo laag en zoo omlaag in die peillooze diepte van vernedering uw lieve, heerlijke Heiland dalen kon?

En dit nu deed Hij *om* u, deed Hij *voor* u; om u in uw sterven in steê van dit eeuwige wegzinken een eeuwig verhoogen in heerlijkheid te bereiden.

Maar laat uw ziele dan toch gebeden zijn, om niet op den

weg, waar dat kruis staat, voorbij te gaan; neen, maar stil te staan, en dat kruis aan te staren; en in de diepte van die wegzinking met heel uw ziel en heel uw zinnen in te gaan.

o, Wie onzer heeft ooit, ooit naar waarde beseft, wat Immanuel voor ons deed en voor ons leed?

In nu worden we daar wel gewoon aan.

Zoo is de verderving onzer natuur.

Ge hoort zoo altoos van dat kruis, dat het u bijna niet meer aangrijpt.

Maar juist daarom is zulk een Goede Vrijdag dan nog goed.

Want die bepaalt er u bij; die noopt u, om in dat kruis u in te denken.

En zoo ge dit doen moogt, en het dan aanstaart, en er in komt met uw ziel, wie Hij is, en wat Hij daar leed, en hoe de toorn Gods op den Zoon van God was, o, dan zal het ook u niet meer gewoon zijn, maar ook uw verbazing wekken, en de ziel zal ook in uw binnenste het uitroepen: „Hoe wonderbaarlijk gedaald naar omlaag!“

„DE VERLOSSINGE DOOR ZIJN BLOED.“

In welken wij hebben de verlossinge door zijn bloed, namelijk de vergeving der misdaden, naar den rijkdom zijner genade. Efs. 1 : 7.

Te Venetië vertoont men in een Roomsche kerk een druppel bloed van Jezus ; gespet op een stuk fijn lijnwaad ; en keurig bewaard.

Of deze druppel echt is, kan nooit bewezen. Moeilijk ook het tegendeel. Ja, op zichzelf is er niets tegen, om te denken, dat één of meerdere discipelinnen de druppelen bloed, die ze van Jezus op den bodem of tegen het kruis of in de doornenkroon gespet vonden, uit teedere eerbiedenis met een stuk van haar kleed hebben afgenomen. Niets ook er tegen, dat ze dit stuk van haar kleed met teedere zorg bewaard hebben. En niets eindelijk er tegen, om aan te nemen, dat dit stuk met schuchtere voorzichtigheid van moeder op kind is overgegaan, en alzoo ten leste in handen van een kerkbestuur is gekomen, dat het ophing tegen den wand.

Maar ook al noopt niets ons, om zulk een stuk linnen en den druppel bloed, die er op gespet is, voor onecht te verklaren, toch, ook al kon men de echtheid er van wiskunstig bewijzen, zou ons die bloedige vlek op dat lijnwaad niets geven voor ons geloof.

Ook al ware die druppel als echt bewezen, het zou niet

van dat bloed zijn, dat de heilige apostel riep: „In welken wij hebben de verlossing door zijn bloed!“

Inmers, voor wie dieper ziet, is dat geen bloed meer.

Bloed is een stoffelijk bestanddeel met leven er in. Is dat leven er uit en stolt het, en wordt het geronnen bloed tot uitdrogens toe, dan hebben we niets meer voor ons dan verteerbare bestanddeelen. Dan is hetgeen we voor ons zien, niets dan stof. Zonder kracht, zonder levensgeest of heerlijkheid.

En daarom mag Gods volk niet aan zulk een overblijfsel van het bloed Christi hechten, maar moet het dat bloed zelf zoeken. Dat bloed, toen het nog bloed was. Toen het leven Christi er nog doorheen stroomde. Toen het nog warm was van de eigen levenswarmte der zielsinspanning van onzen Heere.

Zonder bloed geschiedt geen verzoening.

Niemand spotte dus met de belijdenis der gemeente Gods, „dat ze de verzoening heeft door het geloof *in zijn bloed*.“

Dat spottend lachen met de dusgenaamde „bloedtheologie“ zal, vreezen we, voor menig ongeloovige eens schriklijk zijn oordeel verzwaren.

Kostelijk is reeds in het oog des Heeren de dood zijner gunstgenooten! Hoeveel kostelijker dan niet nog „de dood des Zoons van God“!

En ook mag men er niet van maken, dat in dat bloed „zijn liefde“ sprak, en we dus eigenlijk niet door zijn bloed, maar door „zijn liefde“ gered worden.

Want de liefde Christi sprak even sterk, toen Hij in den vreederaad uitriep: „Ik kom om uwen wil te doen, zie, in het boek der wet is van mij geschreven.“

Neen, in strengen, letterlijken zin blijft de kerke Gods aan de heerlijke leer der heilige apostelen vasthouden en met stille eerbieding belijden, dat ze haar verlossing heeft *door zijn bloed*.

Niet alsof dat bloed de bron was, de fontein, waaruit het

heil vloeide, en alsof God de Heere eerst door dat bloed tot genadebewijzing bewogen ware.

Wie dat zich inbeeldt, is nog vreemdeling in de Heilige Schrifture.

Neen, de heilige apostel voegt het er ten overvloede nog bij: Dat bloed werkt alleen „naar den rijkdom zijner genade“.

D. w. z. de bron van het heil, de fontein der zaligheid, is niet in dat bloed, maar in Gods eeuwige genade; zoo rijk en overrijk weggelegd als een schat voor al Gods uitverkorenen in zijn eeuwigen raad.

Maar, en hier houdt de kerke Gods onverbiddelijk aan vast, in dien ondoorzoekelijken raad der eeuwige genade is die genade in haar uitwerking nu eenmaal *aan het bloed Christi* gebonden, en dien band snijde niemand, die geen oordeel over zich brengen wil, door!

„Want de *ziele des vleesches* is in het bloed, daarom heb Ik het u op den altaar gegeven, om over uw *ziele verzoening* te doen; want *het is het bloed, dat voor de ziele verzoening zal doen!*“ sprak de Heere, God Almachtig, eens tot Mozes, door Mozes tot Israel, en door Israel tot ons.

Zoo hebt ge dan niet meer te gissen, noch te peinzen, maar ge *weet* dus nu, waar dit mysterie in schuilt.

Niet in de bloedbolletjes, noch ook in de vochtdeelen van het bloed, maar in *de ziel des vleesches*.

o, Een dierlijk of menschelijk creatuur is zulk een wonderwezen!

Hij is een hoopke stof en vocht, dat daar neerligt. En zie, opeens ziet ge dat hoopke stof en vocht zich bewegen, zich oprichten, naar u toetreden, en ge hoort er een geluid van uitgaan, en zoo het een mensch is, hoort ge u toespreken, en zoo het een kind Gods is, hoort ge u psalmen toezingen van bevrijding en lof.

Hoe nu kan dat?

En op die vraag antwoordt de Heilige Schriftuur: Dat kan door het wonder van het bloed.

Denk u dat bloed weg uit die verschijning, die daar voor u trad, en het hoopske stof zou ineensstorten, neerzinken en wegteren. Maar nu er dat bloed in is, nu is er leven dat onnaspeurlijke, ondoorgrondelijke leven; en van dat leven nu getuigt de Heilige Schriftuur u, dat het stroomt door en is in het bloed.

Niemand wist dat, niemand kon daar anders dan eengissing over hebben. Maar God de Heere maakt aan uw onzekerheid een einde. Hij, de Maker van dien mensch, de Schepper van dat creatuur, de Formerder van dat bloed, Hij zegt het u: „Het leven, de ziele van het vleesch, is in dat bloed.“

Vandaar het schriklijke van bloedziekten, en het allerijjslijkste, als dorst het bloed verdorren doet.

Wat uw bloed raakt, raakt opeens uw geheele persoonlijkheid

En daarom nu hangt er dus alles aan, wel en zeker te weten, dat onze Borg en Middelaar metterdaad zijn *bloed heeft vergoten*. Dat wil niet zeggen, dat *al* zijn bloed is weggevloeid. Want betrekkelijk is de bloedstorting bij den Christus niet zoo overvloedig geweest, eer Hij reeds gestorven was. Eerst door den speersteek in de zijde stroomde het met volle kracht naar buiten. Maar vóór die ure was het alleen het bloed, dat langs den gestriemden rug leekte, de bloeddruppelen, aan het hoofd door de ingedrukte doornen ontlokt, en het bloed uit de doorboring van zijn voeten en handen.

Neen, niet op de massa, maar *op de ziele des vleesches, die er in was*, kwam het aan.

En de zekerheid, die we moesten hebben, was maar deze: dat Hij zijn bloed zóo voor ons vergoten had, dat de ziele des vleesches, die in het bloed *was*, door den dood van dat bloed was gescheiden, of wat Jesaja zegt: *dat Hij zijn ziele uitgestort heeft in den dood*.

Dat voelde Johannes het diepst.

Ja, dat wist de Heere God, dat we die zekerheid van noode zouden hebben. En daarom heeft God de Heere het

zoo beschikt, dat een ruw soldaat deed, wat geen liefhebber van Jezus ooit zou hebben kunnen doen, en het aangrijpend lijk van Jezus schond door de speer in de zijde te drijven. En daarom heeft de liefhebber van Jezus, de heilige apostel Johannes, toen hij het zag, het ons zoo duur betuigd, *dat hij het gezien heeft*, gezien heeft, dat water uit de wonde van het lijk vloeide, *geen* levend bloed meer was.

Terstond „liep er bloed en water uit“.

D. w. z. de ziele des vleesches was uit het bloed weggegaan.

Wat hij zag, was geen bloed meer.

DE PAASCHMORGEN.

„KRACHTELIJK BEWEZEN DE ZOON
VAN GOD TE ZIJN.“

Die krachtelijk bewezen is te zijn de
Zoon van God, naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der dooden, namelijk Jezus Christus, onzen Heere.
Rom. 1 : 4.

Ons heerlijk Paaschfeest komt ons weer zegenen, en de kerke Gods en elk Christelijk gezin en elk kind van God heeft daarom blijde te zijn, niet met holle, straks wegstervende klanken, maar wetende wat het in Immanuels verrijzen belijdt, overrijk in wat het door Jezus' opstanding verwierf.

De kerke Gods en al Gods uitverkoren kinderen hebben daarom ook op dit Paaschfeest zich weer helder en duidelijk rekenschap te geven van wat er in Jezus' opstanding uit de dooden hun geschonken is. Het gaat niet aan, van „Paaschkloktonen” in schromelijke oppervlakkigheid te jubelen.

In elke kerk Gods dient elk kind van God helder in te zien, wat Jezus' verrijzen ten derden dage hem is, hem brengt, voor hem beteekent.

We zeggen hierbij met nadruk : Elk *kind van God* moet dit inzien. Want wie niet uit God geboren is, vat deze verborgenheid niet. Die staart zich star op het uitwendige feit, maar is buiten de mogelijkheid om het wezen der zaak te doorgronden. Die staart op Jezus' opstanding, zooals een kind op de ontzaglijke werking van een stoomwerktuig:

staart. Hij vindt het prachtig, het boeit hem, maar hoe dat toegaat en wat dat gedruisch eigenlijk beteekent, daarvan heeft zulk een kind bevating noch begrip.

En doordien, helaas, de drie eerste vierden dezer eeuw het Paaschevangelie in onze kerken bijna uitsluitend door predikanten verkondigd is, die het dieper inzicht in Gods heilgeheim misten, zoo kan het niet anders, of de gemeente des levenden Gods is van haar Paaschmysterie vervreemd, en zoo rust derhalve op een iegelijk, die invloed door Gods genade mag oefenen, de plicht, om dat hoogheilig mysterie weer in al zijn heerlijkheid voor het zielsoog van Gods volk te plaatsen.

Alle betoog, dat Jezus waarlijk opgestaan is, laten we daarbij rusten. Het was de gemeente wonden in steê van haar te troosten, toen vóór nu twintig jaren de Paaschpreeken in zwang kwamen, strekkende om de geloofwaardigheid van de Evangelische verhalen te bepleiten.

Alsof ook maar een zweem van twijfel dienaangaande in de kerke Gods mocht geduld! Alsof het geen beleediging voor het van God ingeplante en gewerkte geloof ware, om in de vergadering der broederen, om voor de zielen die hongeren naar het levensbrood, om in Gods eigen huis aan den twijfel en aan het ongeloof nog de eere te geven, dat men er met betoog en tegenbewijs tegen strijdt.

Maar óók ruste alle sentimenteel pleidooi over een leven na den dood, en over ons verrijzen, en over het weerzien onzer lieve dooden, alsof eerst door Jezus' opstanding de zekerheid verworven ware, dat wij opstaan zullen. Of zegt niet de heilige apostel Paulus vlak omgekeerd: „Indien er niet een opstanding van allen is, zoo is ook Jezus' opstanding niet waar!“ of gelijk hij letterlijk schreef: „Indien de dooden niet opgewekt worden, zoo is ook Christus niet opgewekt.“ Zie 1 Cor. 15: 16.

Neen, van al dit betoog der oppervlakkigheden en der onware en ongeestelijke uitwendigheden ons verre houdende, hebben wij *uitsluitend aan de hand van Gods eigen Woord* den zin en de beteekenis van dit wondere mysterie van Immanuel's verrijzen te verstaan.

Wat zouden wij ervan weten. indien de Heere zelf er ons geen licht over had doen opgaan? En waar anders vinden we dit licht, door God den Heiligen Geest persoonlijk voor zijn uitverkorenen ontstoken. anders dan in de Heilige Schriftuur, waarmeê de ervaringen der dieper ingeleiden wel overeenkomen *moeten*, maar zonder dat ooit die persoonlijke zielservaringen een tweeden grondslag naast of onder het eenig vaste fundament der Heilige Schriftuur vormen kunnen.

En wat leert dan die Heilige Schriftuur? Wat zegt God de Heilige Geest u in die Schriftuur over uw kostelijk Paaschevangelie en over de verrijzenisse van uw Middelaar en Borg?

Dit, mannen-broeders, is het, wat de heilige Paulus eerst aan de kerk Gods te Rome, maar in haar aan alle kerken Gods door alle eeuwen, en in die kerken aan al Gods heiligen, op het harte bindt, t. w. *dat Christus door die opstanding krachtelijk bewezen is de Zoon van God te zijn.*

Wat zegt dit nu? Wat beteekent dit?

Zie, geroepene des Heeren, om het verrijzen te verstaan, dient ge eerst het wondere kruis te doorgronden. Wie op Golgotha nog als vreemdeling omdooft, kan ook bij de geopende groeve den Psalm des levens niet verstaan.

Uw uitgangspunt moet dus zijn bij die andere vraag: Wat beteekent Gethsémané en Golgotha?

En dan zegt Gods kind, maar ook dat kind van God alleen: Gethsémané en Golgotha zijn het wegzinken van Christus, niet alléén in den dood. maar in den *eenwigen* dood, zijn wegzinken, of, wil men zeggen, nederdalen *in de hel.*

Wie dat niet met heilige huivering erkent, belijdt, en er niet met een verbrijzelde ziel voor danken kan, die moge over Golgotha meespreken, maar zijn sprake maakt hem als een vreemdeling aan het heiligheim openbaar.

Wat toch is de doodsnoed en de zielsangst der door Gods heiligheid overtuigden?

Is het niet, dat zij persoonlijk zich des doods schuldig en voor God verdoemelijk weten? Niet maar in woorden, maar volkomen zeker en daadwerkelijk. En dat nu die dood volstrekt niet doelt op hun sterven als ze den adem uitblazen,

maar op dien schriklijken *eeuwigen* dood, waartoe hun sterven slechts als poorte inleidt. Die eeuwige dood, die, zonder ooit in alle eeuwigheid gebroken te kunnen worden, uzelf, u persoonlijk zal zijn tot hel.

Dat is uw doem; dat het op u rustend oordeel; dat de straf, die gij dragen moet, zal u ooit vrede worden aangebracht.

Maar, helaas, juist omdat deze dood een *eeuwige* dood en dus de dood in de hel is, kan die vrede nooit komen. Want welk creatuur ook in den eeuwigen dood inkomt, die ligt er in bevangen om er nooit weer uit te komen. Voor het creatuur, 'tzij mensch of engel, dat in dien eeuwigen dood ligt, daagt nooit een eeuwige morgen.

Christus als uw Borg en Middelaar heeft derhalve met niets minder kunnen volstaan, dan met het ingaan in dien eeuwigen dood der helle. Dat was de straf en het rechtvaardig oordeel, dat op alle goddeloozen niet alleen, maar evenzeer op al Gods uitverkorenen, die in zichzelf ook niets dan goddeloozen zijn, rustte. Gods uitverkorenen konden dus niet vrijkomen, of voor hen en in hun plaats moest die *eeuwige* dood gesmaakt worden, moest die onuitsprekelijke benauwdheid der helle in al haar ontzetting worden gedragen.

Dat was die drinkbeker van Gethsémané.

Dat het schriklijke in dat *Eli, Eli, Lama Sabachtani!*

o, Wie doorgrondt dan niet, dat de angstige bede over die heilige lippen kwam: „Vader, indien deze drinkbeker niet kan voorbijgaan, tenzij dat ik hem drinke!“

Reeds voor een goddelooze is het zoo ijslijk, in den eeuwigen dood in te gaan, tot in de doodsbenaauwing der helle, en wat moest het dan niet voor den heiligen Jezus zijn!

Elke prediking van het kruis is dus onnut en ijdel en dient tegengestaan, die niet klaar en duidelijk dit éene borgtochtelijk lijden doet uitkomen. Gij moest in den eeuwigen dood der helle, en nu zonk Jezus in dien eeuwigen dood der helle weg voor u.

Met iets minder zijt ge niet verlost en is niemand verlost, en moeten al Gods uitverkorenen nog zelve in den eeuwigen dood der helle wegzinken.

Uw Jezus moest in den eeuwigen dood der helle bezwe-

ken zijn, of voor u niet en voor niemand is er een hemel.

Vandaar dan ook de volstandige weigering van Gods gerechtvaardigd volk om ooit ofte immer vrede te hebben met een kruisprediking, die aan deze volle, heilige waarheid ook maar iets, hoe gering ook, tekortdoet, en de onoverwinbare afkeer van de kerke Gods van alle predikers en alle prediking, die Jezus' sterven iets minder zwaar opvat, dan als *een wegzinken in den eeuwigen dood der helle*. Alleen waar dat volle Evangelie uitgaat, gaat als echo het „Amen, ik dank U, Heere!“ uit de ziel van Gods kinderen op.

Waar nu dit ware, volle, wonderlijk ontfermende kruis-evangelie beleden wordt, daar is ook de volle en heerlijke belijdenis van Jezus' opstanding, en daar alleen.

Want immers, op Golgotha zonk Jezus dan waarlijk en wezenlijk in den eeuwigen dood weg. Het ging in dat lijden en in dien dood met onzen Borg tot op den diepsten bodem der helle.

Zoo lag Hij dan in dien dood verzonken, in die banden van den eeuwigen dood bevangen, en zoo stonden dan Gods engelen, zoo stond Gods kerke voor de vraag, of en hoe Jezus uit de banden van een eeuwigen dood ooit los kon komen.

De *eeuwige* dood toch is een dood, die u *nimmer* loslaat, die u *eeuwiglijk* omkneld houdt. Een vuur, dat *nooit* wordt uitgebluscht, een worm, die *nooit* sterft!

En in dien eeuwigen dood nu lag Jezus, mijn Middelaar en Borg, naar zijn menschelijke natuur verzonken.

Wat baatte dat ons nu?

Hij droeg wel onze straf, maar nooit zou Hij met dat dragen van die eeuwige straf gereed komen.

Wij waren eerst dan vrij, als onze Borg triomfantelijk kon uitroepen: Nu is de straf ten einde toe voldragen. Maar zoolang dat dragen nog niet voleind was, was ook de schuld nog niet ten volle betaald en was er voor ons dus geen verlossing.

Zie dit toch diep en grondig in, o jubelende zanger op 's Heeren Paaschfeest!

Niet als Jezus in den eeuwigen dood ingaat, maar dan pas, als Hij eruit komt, zijt gij vrij, en mag uw ziel een lofzang aanheffen voor een benauwden geest.

En nu, hoe kwam Jezus eruit?

Naar zijn menschelijke natuur, die eindig was, kon Hij nooit, nooit, in aller eeuwen eeuwigheden nimmer, aan dien schrikkelijken dood ontkomen, en zou uw Borg er een eeuwigheid over hebben moeten doen, om een eeuwigen dood voor u uit te drinken.

Een creatuur, een mensch, ook al denkt ge u hem volkomen heilig en alleen als martelaar voor anderen in dien eeuwigen dood verzinkende, *kan* er nooit aan ontkomen. Zulk een ware eeuwig voor zichzelf verloren, zonder anderen ooit redding aan te brengen. Den kloeken zwemmer niet ongelijk, die zich in de wilde, bruisende branding werpt om een drenkeling te redden, maar straks, door die branding overmocht, tezamen met zijn slachtoffer wegzinkt en verdwijnt in de diepte!

Dat ware dan uw kruistragedie geweest!

Roerend schoon, om de diepe toewijding van beschamende zelfopoffering van uw Jezus te bezingen, maar met dat al ware God niet tot zijn eere gekomen, uw Christus verzwonden en gij niet gered.

Maar zie, nu is van dit alles het tegendeel gebeurd.

Uw Borg en Middelaar is wel in dien eeuwigen dood geheel weggezonden, maar Hij is ook ten derden dage uit dien eeuwigen dood weer opgekomen.

Hij liet zich binden in de banden van dien eeuwigen dood, maar heeft op den derden dag de banden van dien eeuwigen dood verbroken.

En wel zóo verbroken, dat Hij niet half zijn werk onafgedaan liet en dus, den beker van den eeuwigen dood slechts voor een deel hebbende uitgedronken, weer als ontvluchtte aan de vreeslijke banden, waarin Hij zich geworpen had; maar zóo, dat op dien derden dag die eeuwige dood geheel, tot op de heffe was uitgedronken, en het rantsoen van dood

en hel volkomenlijk voor al Gods uitverkorenen was betaald.

En op de vraag, hoe dat nu kon, hoe dat mogelijk is, hoe zoo iets bestaan kan, daarop nu antwoordt de heilige apostel des Heeren, *dat Hij krachtelijk bewezen is de Zoon van God te zijn, doordien Hij uit de dooden opstond.* ✓

Een creatuur, een mensch, ook al ware hij nog zoo heilig geweest, had een eeuwigheid over den eeuwigen dood gedaan, maar de Persoon des Zoons, in onlosmakelijke personeele vereeniging met onze menschelijke natuur getreden, deelt de eeuwige, de oneindige strekking van zijn doen en aanzijn aan het lijden zijner menschelijke natuur mede.

Waar dus een mensch, als eindig wezen, een oneindigen tijd had moeten doen over dezen eeuwigen dood, daar bewerkt de Persoon des Zoons, als oneindig wezen, dat Hij in een eindigen tijd dien eeuwigen dood doorkomt.

Alleen, eeniglijk en uitsluitend, doordien onze Borg en Middelaar, als zijnde de Persoon des Zoons, aan het lijden van zijn menschelijke natuur een oneindige strekking, waardij en beteekenis schonk, daardoor, en daardoor alleen is onze Borg in minder dan een eeuwigheid den eeuwigen dood en de diepte der helle doorgekomen. Alleen daardoor is het mogelijk geworden, dat Hij *in den tijd* een eeuwigen dood doorworstelde, doorkwam en volkomenlijk ten einde bracht.

Waar elk creatuur onder den eeuwigen dood eeuwiglijk had moeten verzinken, daar kon de Persoon des Zoons, *zonder* eeuwiglijk te verzinken, na drie dagen in het hart der aarde te zijn geweest, gelijk Jona in den buik van den visch verzwolgen was, de straf, de eeuwige straf geheel uitgeput, voleind en leeggedronken hebben, zoodat er niet één enkele druppel lijden meer in den drinkbeker overbleef en erniets meer aan de eeuwige straf en niets meer aan het volkomen rantsoen ontbrak.

En evenzoo ligt in dat Zoonschap van den Middelaar het antwoord op de tweede vraag: Toen dan uw eeuwige dood door Jezus was *doorgestorven*, als we het zoo uitdrukken mogen, en alle helsche benauwdheid, die voor úw rekening lag, ten volle, tot op den bodem *door Jezus* was uitgedronken, hoe, hoe kwam onze Borg toen uit die inzinking weer op?

En ook daarop nu antwoordt de heilige apostel: „Krachtelijk bewezen de Zoon van God te zijn!“

✓ Elders spreekt hij van die *uitnemende grootheid* der *kracht* en der *sterkte* zijner *macht*, die God Drieëinig *gewrocht* heeft, toen Hij Christus opwekte uit de dooden (Ef. 1 : 19, 20).

Spreek dan toch niet in uw gevoelloosheid van een vanzelsheid, maar aanbid die uiterste spanning der goddelijke almogendheid, die om uw zonden en om u te ontfermen, in die opstandinge Christi door den eenigen en Drieëningen God is betoond.

Ware Hij de Zoon *niet* geweest, Hij had niet *kunnen* opgewekt worden.

Wel opgewekt worden als een Lazarus, uit den *tijdelijken* dood; maar wat had Lazarus' *tijdelijke* dood voor beduidenis en vergelijking voor den eeuwigen dood der helle, waarin uw Borg wegzonk?

Beide hebben immers schier niets gemeen.

Lazarus' opwekking is onder de buitengewone feiten een gewoon feit. Hoevele dooden zijn vóór hem en na hem niet uit den tijdelijken dood teruggekeerd?

Maar hier is onder alle wonderen het wondere wonder. Want hier komt een mensch terug uit den eeuwigen dood, na dien eeuwigen dood ten einde toe uitgestorven te zijn.

En daarom zegt Paulus, dat uw Borg krachtelijk bewezen is de Zone Gods te zijn, omdat, ware Hij niet de eigen, eengeboren Zoon van God geweest, God Drieëinig niet door die uiterste spanning der goddelijke almogendheid den Christus had kunnen verwekken.

En waarom niet?

„Door den Geest der *heiligmaking*” roept, de heilige apostel, kwam dit grootste aller mysteriën tot stand. D. w. z. een *creatuur*, in den eeuwigen dood der helle verzwonden, wordt helsch en zinkt in den geest der zonde weg.

Geen creatuur kan *heilig* in de helsche benauwdheid van den eeuwigen dood blijven.

Aan het einde van den eeuwigen dood, zoo dat einde denkbaar is, kan dus tusschen God en dat creatuur geen gemeenschap meer zijn.

Maar Christus nu den Geest der heiligmaking behoudende en nooit een oogenblik verliezende, terwijl Hij met forschen armslag zijn borst tegen de wateren van den eeuwigen dood indrong, behield, omdat Hij de Zoon was, ook in die helsche benauwdheid de gemeenschap met den Drieëenige, en zoo stond Jezus op, omdat God Drieëenig dien Borg kon opwekken.

Zoo is Jezus' opstanding en die opstanding alleen voor u de feitelijke voleinding van het volle rantsoen, dat voor u moest opgebracht worden.

Niet reeds door het kruis, eerst door de opstanding zijt ge vrij geworden.

Hij sterft wel voor uw zonde, maar eerst door zijn opstanding, o, kinderen des Koninkrijks, zijt gij *gerechtaardigd voor God!*

GEZEGEPRAALD IN MYSTERIE.

Nog een kleinen tijd, en de wereld
zal Mij niet meer zien : maar gij zult
Mij zien, want Ik leef en gij zult leven.
Joh. 14 : 19.

Ook in onze dagen mag der Gemeente van Christus het Apostolisch woord wel voor den geest staan : „Gij onderhoudt dagen en maanden en tijden en jaren, ik vrees voor u!” De verzoeking, om zich dit zevental dagen als een heilige weke te droomen, is niet gering. En toch, men weet wat de wrange vrucht is, die zulk een droom ons brengt. Ziet het aan het hoogtijdvieren van hen, die weken, maandenlang zich buiten Christus gelukkig konden gevoelen, Hem eer meden, dan zochten bij zijn altaren, en die nu, meest in nieuwen dos getooid, bij scharen samenvloeien in het heilighdom, waar de heerlijkheid onzes Heeren schittert in de prediking van zijn dood en zijn verrijzen.

Der ziele, die gelooft, is zulk een hoogtijdvieren vreemd, Zelve gezet in het middelpunt der eeuwigheden, erkent, smaakt en geniet ze de zaligheden, die in Christus zijn, als met het eeuwig stempel bezegeld door Hem, die is wat Hij *zijn zal* en van geen keer of wisseling weet. *Dagelijks* met Hem sterven, om *dagelijks* met Hem op te staan : een nooit afgebroken Paaschlied, opstijgend uit den gestadigen dood, — dus vergaat het den teedere van harte, die, uitwonend van zijn Heiland, toch leeft nabij zijn Heer.

Maar zal nu daarom deze week ons als de andere zijn, haar gewijd karakter voor ons derven en geen toon in ons hart doen dringen, die een eigen weerklank aan onze ziel ontlokt? o, Al wildet ge beproeven, u in die overspannen geestelijkheid te verschuilen, toch zou de indruk u te machtig, te aangrijpend, te overweldigend zijn, en, ten spijt van uw zelfverweer, dit zevental dagen doen schitteren in een glans, die uw gewone levensdag niet kent.

Hoeveel toch vloeit in die vluchtige week niet saam!

Na stille, langzame voorbereiding is de prediking van 's Heeren lijden thans, langs verschillende wegen, haar ontzettende ontknooping weer genaderd. Op Golgotha leeft de Gemeente. De Gekruiste om onzer zonde wil boeit haar blik. Als aan den voet van dat Kruis heeft die Gemeente zich verjongd, en al bedekt ze droef het gelaat bij zooveel schijnbelijdenis als haar ontsiert, toch ontving ze in haar nieuw togetreden leden ook thans een vernieuwing der belofte, dat ze niet sterven zal met de geslachten, die heengaan, maar in altijd nieuwe loten zal uitspruiten aan haar stam. In nog heiliger zin wordt die rijke erfenisse des Verbonds haar van 's Heeren wege beteekend en bezegeld in de Sacramenteele panden van Brood en Wijn, die alom door de Gemeente in de dagen, die verliepen of komen, ontvangen worden. Dan komt de Sterfdag onzes Heeren, die op den voorlaatsten dag der week alle ziel in zichzelf doet verzamelen, om nog eens met alle diepte des levens dat één en éénig oogenblik door te gaan, waarin de Vorst des levens niet maar gekruist werd, maar *stierf* en inging in den *dood*. Eindelijk, uit die diepte der versterving wenkt de Paaschmorgen ons dan met den Psalm des levens, zijn jubelen van zegepraal, zijn vreugdeklanken van verrijzen, en werpt als met verhoogden glans zijn heilig licht op de strijdende, de kruisdragende Gemeente en op allen in haar, die de droefheid der ziel naar God kennen en benauwd zijn van geest.

Wien zou dan die samenschikking van alle Heiligheden des Heeren, wien dat heerlijk verrijzen uit dien diepen dood niet aangrijpen? Naar zegepraal dorst ons hart, en nu, ziet,

hier is een zegepraal, die triomf en overwinning spelt uit de diepste verbrijzeling!

Het leven der menschheid om ons heen is krank. Waarheen wij ons ook wenden of keeren, van alle zij dreunt ons het klaaggezag in het oor. Een onbewust gevoel grijpt de volkeren aan, alsof we, afgeschoven van den vasten bodem, reeds glijden op de helling, wier uiterste raakt aan den afgrond des doods. Nog dreunen de donderslagen na, waarmede de krijg, als nooit gezien werd, Europa opjoeg uit zijn rust. Men zegt, dat het weer vrede wierd, maar ongeloofig schudt elk het hoofd. De pezen van Europa's volkerenleven schijnen doorgesneden, en geen frissche, gezonde levensbeweging schijnt voor ons werelddeel meer denkbaar te zijn. En men vraagt den Wachter wel, of er geen morgen aan de kimmen daagt, maar neen! „Het is nog nacht“ blijft zijn moedbenemend, zijn onrustvoedend roepen!

En, ach, de angst was niet om niet! Of hoordet ge dan die rauwe kreten niet? Dat godtergend gegil, als uit de diepten der hel uitgestooten? Zaaft ge van verre dat onheilspellend monster niet, dat zijn kop in Frankrijks hoofdstad uitstak en nu reeds met zijn klanwen wroet in aller volkeren ingewand? Waar gaan we heen? De stroomen van zonde en gemeenheid woelen op van uit de diepte en beuken met hun golfstooten alle vastigheid van orde en allen muur des rechts! Zoolang reeds was er van Sions wachttorens geroepen: „De zonde is een macht, u te machtig, o mensch! Zie toe, dat zij u niet vertere!“ En men had de schouders opgehaald, men had van deugd en liefde gepredikt en voorts met den ernst der Sionieten zich vermaakt. Maar nu, wat willen thans uw dijk en dam tegen zulk een opstuiven der onheiligtste elementen? Zie, thans brak los, wat zoolang bezworen scheen! Het is, of een onheiligt wereld haar diepten onder ons geopend heeft. Voor uw eigen poorten klotsen de golven reeds, wier dreunen in de verte gij als gehoorbedrog hadt veracht.

En toch zijn die woestaards van Belleville menschen van gelijke beweging als wij, wij als zij, in zonden ontvangen en geboren. Een ontzettende zelfkennis komt uit die gru-

welen, die afgrijselijke gruwelen van Frankrijks hoofdstad, dus ten goede aan het eigen hart. Iets, iets voelde het reeds, bij 's Geestes heilig licht, van die demonische diepten, die onder den bodem onzer ziel zich openen, maar nu zien we dat demonische, van onder opgebroken, bekleed met vorm en gestalte, daar in al zijn afgrijsen voor ons staan. „Van binnen uit het hart des menschen komen voort doodslagen, dieverijen, boosheden, lastering.“ We lazen het zoo vaak. En toch, Parijs! wat doet gij anders, dan die woorden van den Christus bezegelen? Nog steeds tot alle boosheid geneigd! Neen, mijn hart, ik heb u niet gekend! De golven des doods klotsen over den akker der volkeren, maar *mit* „klommen haar wateren op.

Wie weet, misschien duikt straks het monster weer weg! Wie weet, misschien komt er nog een handvolle van genade! Misschien, dat schijnbaar straks de ruste wederkeert! Maar toch, de begoocheling heeft uit. Al schuilt straks het spooksel der zonde weer weg, we hebben zijn afgrijselijke gestalte thans gezien, zijn roerselen voelen trillen in ons eigen hart, we weten thans, dat hij er is, dat hij komen kan, dat hij macht heeft en leeft.

Is dan alle strijd der menschheid om niet? Heeft het dan vruchteloos gevloeid, het bloed der martelaren en der geloofshelden van ons geslacht? We liggen midden in den dood. De dood is in, de dood is om ons! Aan haar het eigen hart, aan haar onze lieven, aan haar ons volk te ontworstelen, scheen grootsch, scheen edel! Een oogenblik scheen het gewonnen te zijn. Reeds droomden we van een zilveren eeuw, die daagde, met een gouden eeuw, waarvan de dichters zongen, in het verschiet! En nu, wat gewonnen scheen in een eeuw, weer weggespoeld in luttel dagen! De oogst des geestes door een enkelen hagelslag vernield. Alles, wat onze hope scheen, reeds bedolven, of bedreigd, en voor ons uit dienzelfden Dood weer opbuigend, dien we achter ons waanden teruggedrongen. Zoo klaagt de menschheid, zoo klaagt het menschenhart, en zoo moet het klagen, zoolang het Golgotha en den Levensvorst niet verstaat.

We liggen onder en we roepen om zegepraal. We zinken

weg en blijven toch om overwinning roepen. De macht der zonde drukt ons dood in haar omarming en toch trilt er iets in ons, dat jubelt van triomf.

Dát is het raadsel van ons menschenleven, maar een raadsel, dat alleen Golgotha u verklaart.

Gij strijdt vóór het goede, tegen het booze, en toch wint het booze in macht. Welaan, zie op naar het Kruis! Hij, wiens handen daar doorboord, wiens slapen daar verwond zijn, en wiens gelaat daar is verdorven, Hij strijdt niet maar voor het heilige, maar is zelf *de Heilige, de Heiligheid*, in vleesch en bloed geopenbaard, en tegen Hem, den Heilige, spant alle menschenhart samen; tegen hem klimt de Dood op uit het hart van den Priester, uit het hart van den Staatsman, uit het hart van den Krijgsknecht, uit het hart van den Geleerde en uit het hart van Israels volk. Aan Hem wordt de zonde in haar diepste wezen, in haar innerlijk karakter openbaar. Wat er schuilt in een menschenhart, het komt aan het licht bij zijn verschijnen. Ziet het hier, wat er eeuwenlang onder de diepten van dat menschenhart gegist heeft. Fel is de haat, die moord tegen dien Heilige blaast. Men duldt, men draagt Hem niet. Men komt tot geen verademing eer men Hem geworpen heeft in den Dood. Welnu, datzelfde menschenhart klopt nog. Nóg gisten onder dat menschenhart dezelfde diepten. Waartoe u dan verwonderd, Gemeente des Heeren, dat nogeens die Haat tegen het Heilige, nogeens die golfslag des Doods, uit zijn diepten opsteeg?

Maar hier scheiden zich dan ook uw wegen en de paden van hen, die van Christus vervreemd zijn. Het Kruis van Golgotha, voor hen Symbool van peilloos diepen weemoed; voor hen, van Golgotha uitgaand, een somber weegeklag, dat in den strijd met het kwade de goede bezwijken moet! Maar voor u dat Kruis der ergernis de doorgang tot het eeuwig licht, de ontsluiting van het heerlijkst geheimnis, het triomfteeke van de heerlijke zegepraal, die geen hel u meer ontrooft.

„*De Heer is waarlijk opgestaan!*“ klonk het van de lippen der jongeren tot hun metgezellen, met een woord van on-

eindige strekking, dat een eeuwigheid in zich besloot. Hij opgestaan, opgewekt de groote Lijder, de Man van smarten verzezen! Dus niet aan den Dood, maar aan Hem bleef de zegepraal. Aan Hem de overwinning, niet vooraf, maar juist toen, toen dat uiterste der vernietiging bereikt was, toen de Zonde aan Hem was openbaar geworden als de Dood.

Hij was niet maar een, die met ons voor het heilige streed, maar de Heilige zelf; dies scheen in zijn sterven alle hoop vernietigd! Maar nu, in Hem verrijst dan ook de Heilige zelf uit den dood. Zijn weeropstaan is dan ook niet slechts zijn verlossing en vrijmaking, maar de zegepraal van *het* Heilige over zonde en dood.

Temidden van deze wereld, die in den dood ligt, zetelt dus van die ure af een kracht des levens. Die kracht, de verrijzeniskracht, waarvan een Paulus jubelt, is er en werkt en wint en heerscht. Het schijnt nog alles in den dood te gaan, gelijk het met Hem in den dood ging aan het kruis. Maar die schijn misleidt. Achter dien schijn vier een andere werkelijkheid haar volheerlijken triomf. Als op Golgotha duikt het onder, maar achter het gordijn der zichtbare dingen staat het uit den dood weer in het leven op.

Nog, als vóór de lichtschepping, schijnt de aarde woest en ledig om ons te liggen en niets dan duisternis den afgrond te bedekken. Maar neen, als toen, is ook nu het Scheppingswoord uitgegaan. „Er zij licht!“ was het hoog gebod, en zie, een heerlijke lichtgloed glanst over de donkerheid van ons menscheijk leven. Alle woelen van de macht uit de diepte baat haar niet meer. Aan deze zijde van het gordijn schijnt zij nog toe te nemen, nog te heerschen, maar gluurt ge daarachter, dan ziet ge haar overwonnen en ternedergeworpen, krachteloos kruipend aan de voeten van haar Heer.

Hij heeft „gezegepraald“! Wie gelooft, heeft „gezegepraald“ in Hem. De zegepraal moet niet nog komen, maar is er. Slechts het gordijn behoeft weg te vallen en de zegepraal van wat heilig en waar is wordt in vollen luister aanschouwd.

Voor de wereld is dat gordijn ondoordringbaar, ondoorzichtig. Zij ziet die zegepraal dus niet. Zij ziet den Christus

slechts tot *aan* het Kruis. Maar *dán* ziet zij Hem niet meer. Eer Hij het Kruis beklom, sprak Hij het zelf tot zijn jongeren: „*De wereld zal mij niet meer zien*“, maar voegde Hij er in heilige verrukking bij: „*Gij zult mij zien.*“

Er is dus een zegepraal, maar een zegepraal, die *mysterie* blijven moet voor hem, wien het zintuig des geloofs ontbreekt.

Er is „*gezegepraald in mysterie*“, want de kracht, het leven, de heerlijkheid, door die zegepraal gewrocht, zijn bedekt. De zegepraal staat daar in volle werkelijkheid, maar met omsluierd gelaat. Ge ziet ze niet, zoo ge niet in haar krachten zijt ingewijd. Slechts *dàn* zal ze u troosten, zoo hooger hand den sluier voor u wegneemt.

Daarom zinkt de wereld, die niet gelooft, al meer in troosteloze twijfelzucht weg en poogt vruchteloos haar innerlijke wanhoop door overspannen hartstocht te verbergen. Maar daarom jubelt dan de Gemeente van Christus ook in kalmen vrede. Zij gelooft. *Zij is ingewijd*. Haar werd de blik verhelderd. Voor haar zielsaanschouwing werd die sluier weggeschoven. Zij ziet de zegepraal, die voor haar geen mysterie bleef, wijl ze zelve in het geheimnis des levens werd verdiept.

Dat' ze dan ook nu den Zoon kusse, hoe ook de volkeren ijdelheid bedenken tegen den Gezalfde des Heeren! Dat ze ook, temidden der doodsweeën, die we doorleven, stil en plechtig haar levenspsalm ruischen doe over de puinhoopen van menschelijke heerlijkheid! o! Dat ook thans, thans vooral, de Gemeente der waarachtig geloovigen, als een priester-schare, door den Geest gewijd, de biddende handen opheffe, om de kracht der verrijzenis in te roepen temidden van de machteloosheid, die elk menschenhart grieft! Bovenal, dat ze den „*ellendige*“ niet smade, die niet gelooft, maar zelve veeleer te dieper in haar eigen dood verzinke, om met te vaster veerkracht dien Eenige, dien Eeuwige te grijpen, die, ook voor haar, alleen de zegepraal in zijn eeuwige ontferming besluit!

„OM DEN ARBEID ZIJNER ZIEL ZAL
HIJ HET ZIEN!“

Om den arbeid zijner ziel zal hij het zien en verzadigd worden; door zijne kennis zal mijn knecht, de rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want hij zal hunne ongerechtigheden dragen,
Jes. 53: 11.

Waar hongerde Jezus naar? Waarnaar smachtte Hij? Wat begeerde zijn ziel in Hem eigenlijk met verterend verlangen, toen Hij het „Eli Lamma“ uit de borst stootte?

Om weer af te mogen komen van het kruis?

Zou de vonk van vreugd opeens uit zijn stervend oog zijn gaan schitteren, als door een innerlijke drijving Gods de Romeinsche hoofdman zijn soldaten gelast had, ijlings de ladders weer tegen den kruispaal aan te zetten, de pennen uit Jezus' handen en voeten te boren en Hem zijn kleederen terug te geven, de doornenkroon weer van het hoofd te nemen, en Hem weer als vrij man naar zijn discipelen te laten teruggaan?

Onmogelijk!

Zóo tot zijn discipelen terugkomende, zou Jezus hun niets hebben kunnen brengen en noch hún hart, noch het onze zou ooit iets van den rijkdom onzes Heeren Jezus gevoeld hebben!

Toch gebeurde nog geen drie dagen later schijnbaar precies hetzelfde.

Toen kwam Jezus werkelijk weer terug tot zijn discipelen; de doornenkroon was Hem van het hoofd genomen; zijn naaktheid was weder met een kleed van vriendenhand bedekt; de ladders hadden tegen het kruis gestaan: Hij was er afgenomen!

Bijna hetzelfde dus, . . . met dit verschil, *dat nu de dood er tusschen lag.*

Jezus was *dood* geweest.

En dat Hij nu toch kwam, zie, dat was een komen *uit* den dood; een triomfeeren *over* den dood; een schitteren in al de souvereine majesteit van een koninklijk, goddelijk, onuitdelgbaar leven.

Zooals Jezus nu kwam, kwam Hij met den dood als een getemden hond aan een keten achter zich. Die dood, die eerst zoo gebruld had en zelfs Jezus in zijn doodsangst had doen brullen, diezelfde monsterachtige dood liep nu als een lam achter Jezus. Zelfs aanbassen dorst hij Jezus niet meer. Hij voelde zich als een machteloze en erlooze ontmand, getrapt, geknakt, en voor altoos overwonnen.

Vandaar die onuitsprekelijke en onbeschrijf bare vreugde van Jezus' arme kerk, zoo dikwijls ze weer aan Paschen toekomt.

o, In den grond der zaak zijn we allen zoo doodsbenauwd voor dien dood. Eigenlijk voor niets dan voor dien dood. Die gelooven en die niet gelooven saam. Het eerste is, altijd maar zien, of de dood ook nabij is. Zoo niet, dan leven we er op toe. Indien wel, o, dan kruipt zelfs de goddelooste in mekaer! o, Die dood! Die dood in al zijn vormen! Met al zijn ontzettende beslistheid. Met wat er bijkomt en er achter ligt. Het maakt de ziel zoo bang!

Maar nu op Paschen, als Jezus daar weer heerlijk voorbij ons trekt met dien getemden dood aan een keten achter zich, o, dan leeft alles weer op. *Alles*, d. w. z. een ieder, *die het ziet.*

Want hier nu schuilt het mysterie!

Een goddelooze *ziet* den dood niet, eer hij hem bij de keel grijpt en smoort. Een goddelooze *ziet* Jezus niet, eer Hij hem als rechter eens uitstoot in de buitenste duisternis.

En daarom, een goddelooze *ziel* het Paaschwonder, *ziel* „dien getemden dood aan de keten“ niet, eer Jezus hem van de ketting weer loslaat *tegen hem*, om hem te verscheuren.

Wie dat *wel* zien, zijn alleen de geloovigen. Niet, omdat dezen in zichzelf een haar beter zijn. Och, vaak zijn we nóg goddelooper dan de goddeloozen. Neen, maar Jezus heeft iets voor en in en aan hen gedaan; en doet dat aan en in en voor hen nog aldoor. Daarom zijn ze anders en worden ze anders, ook al blijven ze zelve tot op hun dood toe de schrikkelijke wezens. o, Zoo diep goddeloos!

Maar Jezus' werk voor en in en aan hen gaat door. Jezus laat zich niet hinderen door de innerlijke goddeloosheid van hun eigenlijk bestaan. Hij werkt stil voort. En zoo gaat dan de schel hun van het oog; het licht valt erin; en nu, of ze willen of niet, nu *zien* ze Jezus daar; nu *zien* ze dien getemden dood; nu *zien* ze de keten, waaraan Jezus hem vastheeft; en nu *zien* ze ook, wat in dat Woord staat: *Tegen u laat ik hem nooit weer los!*

Ja, soms zelfs roept Jezus er een of twee van de zijnen en geeft hun zelf die keten, waaraan de dood vastzit, in de hand; dat ze met den getemden dood achter zich daarheen wandelen in het aanschijn des Heeren. Die heeten dan *de martelaren*. En als de arme kerk van Jezus dat ziet, o, dan eerst gelooft ze het heusch en wezenlijk. En dan springt alles in haar op van volheerlijke blijdschap, en dan roepen ze onder elkander: „Wat is die Jezus toch een heerlijk Koning!“ en dan zingen ze, om dien getemden dood te tergen, hém het spotlied toe: „Dood, waar is uw prikkel nu; waar uw triomf, o, kuil, waarin die dood ons zocht te werpen?“

En dat, dat is het nu, waar Jezus altijd met innerlijken honger der ziel naar heeft verlangd.

Hij heeft maar één liefde, de liefde voor zijn Vader.

Maar een liefde, die zich, omdat die Vader kinderen had, zich ook tot die verkorenen van den Vader uitstreckte.

En nu zag Hij die kinderen, die verkorenen van zijn Vader altijd in vreeze, altoos in doodsangsten, nooit als kinderen Gods vrij!

En dat toch *moest*.

Eerst als het daartoe gekomen was, zou er eeuwige vrede wezen.

En zie, *nu* is het daartoe gekomen. Nu de Dood er onder en het Leven er bovenop is, en Hij, de Koning, Gods eigen Zoon, Vorst in het rijk der heerlijkheid, in zijn eigen persoon er voor instaat, dat het „de Dood onder en het Leven er bovenop“ *blijft*.

En nu jubelt het onder die kinderen van zijn Vader, en nu danken die verkorenen. En nu is er liefde; volmaakte liefde; en die volmaakte liefde drijft de vrees buiten.

Zoo wou Jezus het zien! Dan zou Hij verzadigd worden!

En daarom sprak reeds de profetie vanouds: *Hij zal het zien, maar om den arbeid zijner ziel*. Hij *zal* verzadigd worden, maar door als knecht hen eerst rechtvaardig te maken. Het *zal* ertoe komen, maar alleen, doordien Hij eerst hun ongerechtigheden draagt.

En dat nu deed uw Jezus.

Eer Hij aan den Dood kon komen, moest Hij de diepten door van vloek en Godverlatenheid; eer Hij aan den vloek kon komen, moest Hij de stroomen onzer ongerechtigheden en goddeloosheden doorwaden; en eer Hij aan onze zonden kon toekomen, moest Hij aanwillen aan ons vleesch.

Het was alleen maar om dien dood bij de keel te grijpen; maar de greep mocht niet in het wilde gedaan. Want zie, aan den dood zat de hel vast. Aan den dood kleeft de zonde, kleeft alle onheiligheid, kleeft de ontzettendste vervloeking.

En toch, dat bestond de Man van smarten.

Het kostte Hem *arbeid*. Een arbeid *der ziel*, waarvan Gods engelen nooit de diepte peilen en al de verlost en saam nooit het eeuwig schoon zullen uitmeten.

Een arbeid der ziel, om vleesch te zijn. Een arbeid der ziel, om in het vleesch te blijven. Een arbeid der ziel, om de anderen, die vleesch waren, niet af te stooten, maar te trekken. Een arbeid der ziel, om de zonde, om den vloek, om den last des toorns Gods te dragen. En... toen eindelijk... de arbeid der ziel, om in den dood in te gaan, dien dood van binnen aan te grijpen, en eindelijk uit dat

rijk der dooden met den getemden dood aan de keten, achter zich als Overwinnaar Gods te verschijnen aan zijn jongeren, d. i. aan zijn kerk, aan allen in die kerk, die vast in het verbond liggen: ook aan u, ook aan mij.

En toen *zag* Hij het, *om* dien arbeid zijner ziel.

En Hij *maakte* er velen rechtvaardig en *werd* verzadigd!

Dat is ons Paaschfeest, mijn broeder!

Immanuel, God met ons!

„OPGEWEKT OM ONZE RECHTVAARDIGMAKING.“

Het zal toegerekend worden den-
genen, die gelooven in Hem, die Jezus
uit de dooden opgewekt heeft: welke
overgeleverd is om onze zonden en op-
gewekt om onze rechtvaardigmaking.

Rom. 4: 24, 25.

Ook *ons* Pascha is voor ons geslacht, en daarom viert ook de kerk van Christus haar heerlijk, henglijk Paaschfeest. Dag van jubel voor Hem, die verrees! Dag van glorie om het vermorzelen van den kop aan Satan en den triomf op den dood! Meer nog, dag van onuitsprekelijk diepgevoelden dank voor elk kind van God, dat zeggen mag: „Toen Jezus opstond, stond ik met Hem op; in *zijn* opstanding ben ik, goddelooze, *gerechvaardigd!*”

In dat laatste ligt het *pit der zaak*. En indien op dezen vierdag soms een sombere gedachte door uw ziel vaart, om die duizendmaal duizenden, die thans die opstanding van Jezus verwerpen, weet dan wél, dat dit zoo *moest* komen; komen met noodzakelijkheid; omdat men dit *pit der zaak* bedolven had onder bloemen en phrasen; en merk insteê van op anderen te letten, maar liever op uw eigen ziel, of *gij* dit pit der zaak *reeds*, of ge het *nog* hebt.

Neen, op Paschen is het *niet* de hoofdvraag, of er een opstanding der dooden is. De hoofdzaak is niet, dat we, nu Jezus verrees, zeggen kunnen: „Dit bewijst nu stellig, dat er een eeuwigheid, een leven ná dit leven is“!

Wie het zóó zegt, ontwricht het Evangelie, licht het uit zijn voegen en maakt het waardeloos. Want immers, dat is geen bewijs, dat klemt niet, dat kan niet een enkel onge-loovige overtuigen. En wel om de klare reden, dat wie *niet* aan een leven na *dit* leven gelooft, er dan ook niets van aanneemt, dat Jezus werkelijk opgestaan is.

Het zoo te doen voorkomen was een vondst van den Ver-leider der zielen, die wel wist: „Als maar eerst het pit der zaak in vergetelheid is gebracht en de goedgelovige schare maar weer eerst van de „rechtvaardigmaking“ naar de „graf-bloempjes“ is overgebracht, dan slijt het geloof aan Jezus' verrijzenis vanzelf wel uit.“ En zoo is het geschied. Al meer is op Pascha het zoenwerk gesmoord en de sentimentaliteit van het „elkaër weer zien“ op den voorgrond geschoven. En het einde is, dat Jezus' opstanding nu reeds tot onher-kenbaarwordens toe wegslonk, en nu reeds duizenden bij duizenden al hun troost bij het graf hunner lieven zoeken in kransen van geplukte bloemen. Of ook in bloemen, die men niet eens meer plukt, maar uit ijzer nagiet, plet, en dan opsiert met verven-kleursel. IJslijk symbool van de versterving der Christenheid en de verstijving in haar gees-telijk bestaan!

Zoo wreekt zich het verlaten van de oude paden, van de paden der waarheid onzes Gods!

Wat dan dit pit der zaak is?

Paulus, de heilige apostel van Jezus, antwoordt: „Dit is het pit der zaak, dat Jezus overgeleverd is om onze zonden en *opgewekt om onze rechtvaardigmaking.*“

Dit klinkt heel anders.

Dit kittelt geen sentimenteele hartstochten, maar raakt de vraag, hoe ge voor den levenden God staat. Of ge waar-lijk erin leeft, dat die God *God* is, en dat die wezenlijke God zichzelf niet kan verloochenen en dus geen vlek of smet of zonde in u *kan* dulden, maar zoo waarlijk Hij God is, u *moet* verdoemen, tenzij ge *volmaakt* rechtvaardig, rein en heilig voor Hem treedt.

Wie daar niet inkomt, komt er nooit. Wie nog altoos ronddroomt met te denken: „Ik doe mijn best, en meer kan ik niet, en het overige zal God de Heere mij om Jezus' wil wel vergeven!“ die is nog niet eens zóover, dat hij in *God* gelooft; die bidt nog tot een heel anderen God, dan den wezenlijk Levende. Die heeft een God, die *niet* „heilig, heilig, heilig is als de Heere der heirscharen“; een God, die *niet* volmaakt is; een God, die *wel* zichzelf kan verloochenen, en die op de wijs van *menschelijke zwakheid*, voor de dingen, die Hem hinderen, de oogen sluit.

Maar zoo is de Heere uw God, o Christenvolk, *niet*.

Uw God, de levende God, is een God, die zich eenwiglijk vermaakt in gerechtigheden, en van die gerechtigheden in heur heerlijke volkomenheid geen gruisje laat afschilferen, maar ze in goddelijke gaafheid bewaakt en bewaart.

Uw God is een God, voor wien ook *uw* ziel nooit of nimmer bestaan kan, dan met een gansch *volkomen* gerechtigheid.

Vat dat toch, zie het toch in.

Opeens zal uw ziel in het heilgeheim schieten, als ge dat éene maar aandurft: „Volmaakt, gelijk de Vader in de hemelen volmaakt is.“ Want zijt ge daar eenmaal in, dan ziet ge het klaar als den dag, dat ge, met al uw bergen van hoogmoedige inbeelding op elkander te stapelen, toch nooit aan den hemel kunt raken; dan rolt ge al uw doeken van eigengerechtigheid op als een wegwerpelijc kleed; en vlamt gansch uw ziel op tegen heel het zoo in-valsche denkbeeld, alsof ge met vrome vormen of Christelijke werken of heilige omhangselen ook maar iets, hoe nietig in gewicht ook, aan uw zaligen ingang in den hemel zoudt kunnen toedoen.

Wie dit éene eenmaal vat: „Mijn gerechtigheid voor God moet *volmaakt*, in den volstrektsten zin *algeheel* volmaakt wezen!“ zie, die scheidt er uit, die geeft het op, en die zegt eindelijk in zijn oprechtheid: „Dat *kan* ik niet, Heere, en dat zal ik *nooit* kunnen!“

En dan, wat er dan volgt? Wanhoop? Zeggen tot de hel: „Open uw diepte, dat ik er mij instort?“ Dan maar vergetelheid zoeken in zondige opwinding! Het is dan toch uit?

Neen, mijn broeder, juist niet. Want als de ziel zich al-

dus bevende voor God in haar bloed wentelt, dan toont God de Heere niet maar zijn ontferming, neen, maar het *almogende* van zijn ontfermingen, dat Hij nu zulk een alsdan ganschelijk verloren ziel nu werkelijk *volkomen rechtvaardig* stelt.

Want let wel: wie eens bekent: „Bij God moet het een *volkomen* werk zijn, of ik ben verloren“!, die heeft een diep ding gedaan; een ding, waartoe zonder genade geen ziel bekwaam is; die heeft namelijk God *God* gelaten en beleeden: „*God kan zichzelf niet verloochenen*“ en het getast: „Het recht Gods is onschendbaar.“

Zulk een ziel komt dus *in haar oprechtheid* voor God te staan. En dat juist is haar behoud.

Hoe?

Door een Tusschenpersoon; door een Middelaar; door Een, die tusschen u en God staat.

Natuurlijk, dat moest. Gij en God, dat kon niet meer. Dat was uit. Nu God weer God voor u was geworden, stondt gij als gansch goddeloos voor Hem. Het was niet te vereffenen. God kon niet toegeven en gij kondt het volmaakte werk der gerechtigheid niet opbrengen. Nu niet. Heel uw leven lang niet. Ge zoudt het niet kunnen, al gunde God u drie eeuwen lang voor levenstijd.

Al de oplossing ligt dus in den Middelaar en in de vraag, of gij in dien Middelaar besloten zijt. Zoo niet, dan baat heel het Woord en heel uw belijdenis u niet. Maar indien wél, dan zijt gij er ook.

Bij den Heere Jezus Christus is het wonderlijk. Hij is een persoon op zichzelf, en toch weer besluit Hij millioenen personen in zich. De Christus heeft iets, dat geen ander mensch heeft, t. w. Hij kan menschen met zich verbinden; in den grond en den wortel des levens met zich verbinden; verbinden op een wijze, die Paulus *een mysterie* noemt en die Calvin noemde de *mystieke mie*.

Die band is gansch wonderbaar. Hij is bij geen anderen band te vergelijken. Het is niet maar een band der belijde-

nis, of der liefde, of der genegenheden; neen, het is een wezenlijke band, die tot in het leven gaat en maakt, dat wij „in Christus gevonden worden“ (Gal. 2: 20).

Zonder dien mystieken band is alle belijdenis van den Verlosser een koel, dor redeneeren. Een brosse ijskorst, waar de levenswateren onder wegvloeiden. Dood, doodsch en doodend. En het leven in uw belijdenis, de gloed in uw geloof en de warmte in uw hart komen dán eerst, als die mystieke unie werkt. Hij uw hoofd, wij zijn leden. Eén lichaam met Hem. Ons leven in Hem en Hij in ons woningmakende. Zóo en zoo eerst krijgt de ruil, de borgstelling, de plaatsbekleding levenswarmte en realiteit.

Hoor den heiligen apostel maar: „God, die rijk is in barmhartigheden, heeft ons, toen wij dood waren door de misdaden, levend gemaakt *met Christus*, en heeft ons *mede opgewekt* en heeft ons *mede gezet* in den hemel in Christus Jezus.“ Daarom „uw leven is *met Christus* verborgen in God“!

Waarmeê dus klaarlijk is uitgesproken: Toen Jezus op het kruis hing, hing elk kind van God daar in Hem; en toen Jezus uit de dooden opstond, stond elk kind van God daar op in Hem; en nu Jezus in den hemel op den troon zit, zit elk kind van God daar in en met Christus.

Niet dán pas, maar nú reeds.

Dát, dát, en niets minder ligt er in die onbeschrijflijk heerlijke en troostvolle openbaring van de „mystieke unie“, waarin elk kind van God met den Zoon der eeuwige liefde trad.

Wat is er dan met dien Christus, dien Zoon van God geschied?

Iets schriklijks.

o, Voor u, voor elk kind van God is die „mystieke unie“ iets naamloos heerlijks; maar dacht gij er weleens over na, wat die mystieke unie met u *voor uw Jezus* was?

Voor u, die goddeloos waart, was die mystieke unie de allerinnigste vereeniging met een „volkomen gerechtige“.

Maar — en dat is de schrikkelijke keerzij — voor Jezus:

was die mystieke unie de allerinnigste vereeniging met heel een schare van „volkomen goddeloozen“.

En dat is het nu.

Die heerlijke Zoon van God, die goddelijke Messias moest nu zielseen, op een wijze zoo innig als wij nooit vatten zullen, zielsinnig één worden met heel een menigte van „volkomen goddeloozen“. Zoo innig één, dat, als het beeld van een spons hier niet te onheilig klinkt, werkelijk die volkomen goddeloosheid ganschelijk in Hem ingezogen en ingedrongen was, met de schrikkelijke nitkomst, dat nu al onze goddeloosheid in Hem was en Hij daar stond voor ons „tot zonde gemaakt“ en voor ons en in onze plaats „vloek“ geworden.

Wij kunnen ons dat niet indenken, een Jezus, die al de zonde in zich als inzuigt en toch op hetzelfde oogenblik innerlijk volmaakt vlekkeloos en heilig blijft. Dat zal geen mensch of engel ooit doorgronden. Dat is nu het mysterie. Maar een mysterie, dat weg is, als ge er niets dan een gedachtenwerk bij Jezus van maakt, of een uitrekening, of een voorreijfering. Neen, ge verstaat dat niet: „Een vloek voor ons geworden“ en „zonde gemaakt“ en „al onze zonden gedragen op het hout“, tenzij ge weet, dat uw Jezus door die „mystieke unie“ dat alles van u optrok, opzooeg en opnam in zich. Niet maar figuurlijk en overdrachtelijk, maar wezenlijk. In geestelijken zin veel wezenlijker, dan het blanke vloeide inktspet wegzuigt van het bemorste blad.

Daarom kwam er dan ook een Gethsémané, een kruis, een nederdaling ter helle. Niet zóo, dat de menschen nu Jezus wel verwierpen, maar dat de met zonde beladene, tot zonde gemaakte en tot vloek gewordenen daaraan toch onder Gods cordeel maar *in schijn* doorging.

Neen, broeders, wie dat zegt, legt de bijl aan den levensboom van het kruishout. De „toorn Gods was wezenlijk op den Christus.“ Hij heeft onder dien toorn Gods zeer wezenlijk gezwoegd. Hij heeft zeer wezenlijk de diepte der helle uitgedronken. Hij is *overgeleverd*.

„Overgeleverd“, zooals de rechter den gevonniste overlevert aan den beul, om nu onthalsd of gesmoord of gekruist

te worden. Overgeleverd als de „tot zonde gemaakte“, als degene, die nu „vloek“ was, als de drager van al onze zonden. Inwendig smetteloos, ik weet het wel. Innerlijk geen oogeblik van de mede-wezenheid beroofd. Maar om de mystieke unie met ons, „volkomen goddeloozen“, werd Hij, de Man van smarten, nu zelf de „volkomen goddeloosheid“. Denk maar aan dat allerschrikkelijkst: „Lamma Sabachtani!“ Want toen leverde de Vader Hem over, en kwam de schriklijke toorn en de bangste benauwdheid der helle.

o, Zie daarop.

Uw zonden waren alle in Jezus, toen Hij daar smetteloos heilig op Golgotha naar zijn God kermde!

Hij is overgeleverd!

Uw zonden zijn onder doem en dood heengegaan.

Niet *zijn* zonden, want Hij was de vlekkelooze onschuld, *afgescheiden* van de zondaren en geen zonde heeft Hij ooit gekend.

Wat Hij droeg, wat Hij in zich droeg, was „*uw*“ volkomen goddeloosheid“, *uw* misdadigheid, waartegen dan ook de volkomene, ongetemperde toorn van den Heilige is losgebroken, en *uw* boosheid, waarover volkomen helse straf van eeuwig en dood is gegaan.

Zoo zijt dan gij vrij.

„Uw zonden zijn u vergeven!“

Maar zijt ge er nu?

Oordeel zelf! Een dief, die tien jaren tuchthuisstraf krijgt met geeseling en brandmerk, als die zijn brandmerk ontving en met geeselen geslagen is en tien jaren zat, wordt, ja, door den rechter weer vrij uitgelaten. Voor dien diefstal is niets meer op hem te verhalen. Hij is *vrij* man. Maar is hij daarom nu ook weer *eerlijk* man? Zoudt gij hem uw kapitaal toevertrouwen? Bij voorkeur hem tot uw vriend kiezen?

Neen, mijn broeder, zoolang gij voor God nog staat als een, die, ja, van uw straf nu af zijt, maar toch als een gevonniste, als een gestrafte, zoolang staat ge voor God nog met geen eerlijk hart.

Volkomen gerechtvaardigd voor God, wil zeggen: het moet met u in zulk een toestand komen, alsof ge nooit zonde gehad hebt, nooit voor den rechter geroepen waart, nooit een vonnis kreeg, nooit straf ondergingt, maar te staan komt, zooals een engel staat, *die nooit viel*.

Zoudt ge het nu vatten?

o, Gave de Heere het! De volle ontwikkeling van Gods troostrijk aangezicht vloeit niet eer met milde stroomen.

En zie, dat is het nu juist, wat Jezus u bracht.

Hij is volkomen rechtvaardig. Hij had nooit schuld of zonde. Hij is in zijn eigen persoon nooit berecht; nooit gevonnist; nooit gestraft. Jezus bezit een „volkomen gerechtigheid“. Niet een „herstelde gerechtigheid“, maar zulk eene, die nooit ongaaf werd. Ge voelt het verschil toch: een weer gelijkende schaal is heel iets anders dan een schaal, die nooit brak.

Welnu, zulk een schaal, die nooit brak, was er in de ziel van uw Jezus, staande in volkomene, ongeschondene gerechtigheid.

En die man, met die gansch gave en volkomene en ongeschondene gerechtigheid, is nu met „uw volkomen goddeloosheid“ in de diepte der hel, onder de benauwing van Gods toorn gegaan.

Dat is het schriklijk schouwspel.

Maar nu, nu komt God de Heere en haalt dien Jezus uit dien diepen heldood weer op. De straf is nit, en daarmee gaat al onze volkomen goddeloosheid weer van Jezus af, en nu gelijk de duif door het zilverwit en het goud, dat op haar veedren zit, weer pronkt in haar onnavolgbare schoonheid, zoo staat daar nu ook de verrezen Heiland, na de zondedelging te hebben afgedaan, en van onder den toorn Gods te zijn uitgekomen, nu weer voor u in zijn gave, oorspronkelijke, ongeschonden en gansch volkomen gerechtigheid, als de man, die *nooit* misdeed, voor zichzelf dus *nooit* in het gericht kwam, *nooit* een vonnis kreeg en *nooit* gestraft werd, als de ongerepte, de gerechtige, de vrije, die vrij het hoofd opheft voor zijn God.

En zie, nu komt het fijne, teedere, heerlijke!

Weer door die mystieke unie.

Nu staat gij daar vrij van zonden, want „Hij is overgeleverd om onze zonden“; maar toch nog altoos als een, die zonde *gehad* hebt, die misdään *hadt*, die opgebracht *waart*, een vonnis *kreegt*, en zelf of in uw borg *gestraft* zijt. Dus als wel vrij, maar nog *verloos*.

En daar heeft Jezus u nu te lief voor. Zoo wil Hij u niet laten; en door diezelfde mystieke nie, waardoor Hij eerst uit u uw zonden naar zich uittrok en in zichzelf opnam, laat Hij nu naar u uitgaan en in u inkomen „zijn gerechtigheid voor God“.

Eerst waart ge beide: én strafschuldig én eerloos.

Toen hieldt ge door het kruis op strafschuldig te zijn; maar ge *bleeft* nog een gevonniste en dus nog altoos eerloos.

Maar nu in zijn opstanding, nu uw borg weer in zijn oorspronkelijken, gerechtigen staat voor God uitkomt, nu deelt Hij die gerechtigheid voor God ook aan zijn verlostē meē.

Zóo meē, dat zij met onzen Catechismus zeggen kunnen, „dat het is, *alsof ik nooit zonde gehad of gedaan had.*“

En nu, wie dat zeggen kan; niet maar: „Ik ben van mijn zonde af“, neen; maar wie zeggen kan en durft: „*Ik heb nooit zonde gehad of gedaan!*“ nu, dien valt dan ook zijn eerloosheid van het beschaamde aangezicht, en zulk eenjuicht: „Ik dan, gerechtvaardigd door het geloof, heb nu vrede bij God door mijnen Heere Jezus Christus!“

Dat is het Paascheest der waarachtige gemeente van Christus!

En oordeel zelf dan nu, die dit lezen zult, of het toch niet rijker, niet heerlijker is, om alzoo recht voor zijn God op het Paascheest te staan, dan de oogen met aandoenlijkheden vochtig te maken over een weerzien na den dood.

„DE EERSTELING CHRISTUS.“

Gelijk zij allen in Adam sterven, alzoo zullen zij ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar een iegelijk in zijne orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, in zijne toekomst. 1 Cor. 15 : 22, 23.

Ook uw ziel zegt het Paulus immers na, dat de Gezalfde „des Heeren „is overgeleverd om onze overtredingen en *opgeweekt om onze rechtvaardigmaking*“. Dat is het uitgangspunt, dat de wortel der zaak. Zonder die rechtvaardigmaking hadde uw ziel aan Jezus' opstanding *niets*.

Maar wil dat nu zeggen, dat Jezus' verrijzenis op die rechtvaardigmaking *alleen* doelt, en dus *niets* te zeggen heeft voor mijn *eigen* opstanding en de opstanding van die vele „vrome, vroeg gestorven vrienden“, die mij voorgingen naar het Jeruzalem Gods?

Hoe zou dat kunnen? Of zegt diezelfde heilige apostel dan óók niet: „Maar nu Christus *is* opgeweekt en de *eersteling* geworden dergenen, die ontslapen zijn“? Want immers, een „*eersteling*“ sluit in zich, dat de anderen hem volgen, gelijk de heilige apostel er dan ook onmiddellijk bijvoegt: „Zij zullen in Christus allen levend gemaakt worden; een iegelijk in zijne orde: de eersteling Christus, *daarna die van Christus zijn*, in zijne toekomst.

Dus juist wat onze keurige Catechismus mede als een der drie vruchten van Christus' opstanding opsomt: „En ten

derde is de opstanding van Christus ons het zekere onderpand van onze zalige opstanding.“

Ja, wel waarlijk, mijn broeder, hangt dus met dat verrijzen van Immanuel ook uw *eigen* verrijzenis saam.

Maar hoe?

Om u te zeggen: „Nu Jezus uit het doodenrijk wederkwam, is daarmee het overtuigendst en afdoendst bewijs geleverd, dat er na den dood nóg een leven komt“?

Onmogelijk! Want de ongeestelijke mensch, die door het graf heen de eeuwigheid niet *ziet*, die ontkent en loochent eenvoudig, dat Jezus wezenlijk opgestaan is.

Dan misschien, om u te zeggen, dat *alle menschen* eens opstaan zullen?

Ook dat *kan* er niet in liggen. Want Jezus' verrijzen is het zeker onderpand van een *zalige* opstanding. En is die *aller* deel? De heilige apostel getuigt: „De eersteling Christus, en daarna *die van Christus zijn*.“ En nu, zijn *allen*, die sterven, *van Christus*?

Neen, er is voor droefgeestige sentimentaliteit, die rond wil waren om grafzerken, hier geen voedsel.

Wat de heilige apostel hier zingt, is een triomflied, een lied van victorie, een profetische zegezang, een lied Hamaloth, waarmee Gods kinderen optrekken naar de stad des levenden Gods.

Merk er maar op.

De apostel van Jezus spreekt met geen woord van wat terstond na den dood komt of onmiddellijk na het sterven met onzen persoon gebeurt. Hij spreekt uitsluitend over hetgeen met Gods kinderen gebeuren zal *in het eind der dagen*; als de Heere óp de wolken *wederkomt*; wat hij noemt: „*In zijn toekomst*.“

Bij het sterven, na en in den dood — dit onderstelt hij als bekend — zet het kind van God niet slechts zijn aanzijn voort, maar is het eens en voor eeuwig en voor het eerst van de zonde af, en door dat afzijn van de zonde in volle zielsgemeenschap met zijn Verlosser; een heerlijke zekerheid,

die Paulus elders uit deed roepen: „Ik heb begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn.“

Dat die gemeenschap met Jezus na den dood ook een gemeenschap met de „vergadering der uitverkorenen“ zal zijn, spreekt vanzelf. Wie het Hoofd heeft, kan niet buiten het lichaam zijn. En het lichaam van Christus, welnu, dat is immers die gemeente, „die de vervulling is desgenen, die alles in allen vervult.“

Niets aardsch, niets onbeiligs is er dus in de zoete hope, dat een lief en vroom kind Gods, dat van ons ging, ook in geestesgemeenschap blijft met de vergadering der uitverkorenen, die nog op aarde vertoeft. Dus ook met u, zoo gij in die vergadering besloten zijt.

Mits maar, en dat beding mag nooit losgelaten, mits het maar *alles van Jezus uit is gerekend*, en er nooit een ziekelijk pogen bij u inslupe, om *buiten Jezus om uw aardsehen omgang met uw dooden voort te zetten*. Dat kwame d'eere Gods te na!

Er is na den dood dus een „afzijn van de zonde“, een „innig bij Jezus zijn“, een „zijn in gemeenschap met de schare, die niemand tellen kan“; maar er is nog geen *opstanding*.

Voortleven en *opstaan* zijn twee geheel verschillende zaken.

Toen Jezus Vrijdagavond aan het kruis stierf, hield Hij niet op te bestaan, maar leefde Hij voort, dien avond en den ganschen Zaterdag; en toch, eerst Zondagmorgen stond Hij op.

En zoo ook, als er een kind Gods onder ons sterft, die houdt niet op te bestaan, al is hij dood; die leeft wel voort, al dien tijd, die na zijn sterven verliep; maar hij stond daarom nog niet op.

Opstaan zullen de kinderen Gods dan pas, als het einde der wereld er is, als het oordeel komt en Jezus neerdaalt op de wolken.

„Een iegelijk in zijne orde: de eersteling Christus, daarna die van Christus zijn, *in zijne toekomst*.“

Al dien voorafgaanden tijd rusten ze dus in hun graven; waar dan ook dat graf hun, al ware het in de diepte van

den afgrond, of in het ingewand van een zeemonster, of in den rook der vlammen, bereid zij.

Adam en Eva, Abel en Seth zijn nóg niet opgestaan, en zoowel David met Jesaja, als Petrus met Johannes beiden nu nog, met Gods vroeg gestorven kinderen, den dag van hun verrijzenis.

Die dag van verrijzenis zal een dag van hooge glorie zijn!

En dien dag beleven wij eens, indien wij uit God zijn geboren, met *al* Gods kinderen *tegelijk*.

Opstaan is in het *zichtbare* opstaan. Opstaan met ons *lichaam*. Niet maar een persoonlijk voortbestaan hebben, maar eindelijk, eindelijk *zien* komen, wat de kerk alle eeuwen door beleed in de *wederopstanding des vleesches*.

Zooals een onzer vrome vaders, die veel tulpen gepoot had, het beschreef: „Als ik sterf, ben ik een tulp, die weer in zijn bol terugkruipt, en in de opstanding schiet ik uit diezelfde bol dan weer veel heerlijker uit.“

Of liever nog, wie kent niet Paulus' zooveel heerlijker beschrijving van het bloote graan, dat in het lijk gezaaid wordt, en het geestelijke lichaam der eere, dat uit die kiem eens zal ontluiken?

Dit nu is een diep mysterie! Een hope, waarop we sterven, om misschien nog eeuwen op de vervuiling te wachten. De heilige apostel, die er ons zoo vast en heerlijk van profeteert, ligt nu reeds meer dan achttien eeuwen in zijn graf, en nog steeds toeft het! En dat die apostel, die zoo vlak er voor stond met zijn ziel, dat hij gedurig zelf dien dag van Jezus' wederkomst reeds meê doorleefde!

Zoo kan het ook nu nog toeven!

We roepen, we profeteeren, we jubelen rusteloos: „Maranatha! de Heere komt!“ ja, de Bruid houdt niet op te smeecken: „Kom, Heere Jezus, ja, kom haastelijk!“ en, o, ze moet wel kil en versteend zijn, de ziel, die aan deze glorie denken kan, zonder naar dien dag van glorie te smachten.

En zie, voor die schoone, rijke hope, daarvoor biedt Jezus' verrijzenis u nu het vaste onderpaud.

Het zekere onderpand; niet daarvoor, dat in uw dood de ziel u van de zonde afgaat, en uw gemeenschap met Jezus zoet en met zijn uitverkorenen zalig zal wezen; neen, maar het zeker onderpand, dat, als gij deze week sterft en de volgende week begraven wordt, en er over twee jaren niets meer dan een skelet van u over is, en men over tien jaar uw kist schudt en uw armeljk gebeente in het knakelhuus stort, zoodat de wereld denkt: „Nu is er niets meer van u over!“ ja, al ware het, dat ge door een wild dier verscheurd of door vuur verkoold en verpulverd werdt, dat er dan toch, zij het over honderd of over duizend jaren, eens zeker een dag staat aan te breken, waarop gij, gijzelf, diezelfde persoon, die eens hier geleefd hebt, uit den schoot dier aarde weer zult tevoorschijnkomen. Tevoorschijnkomen door een machtig wonder Gods; niet in een ander, maar in uw eigen lichaam: maar dat lichaam verheerlijkt.

Dan zal Jezus in zijn verheerlijkt lichaam er bij zijn, en er bij zullen ook zijn al de heiligen Gods uit het Oude en Nieuwe Verbond, alle profeten en apostelen, alle martelaren en getuigen, alle vaders en moeders in Christus, alle vrome kinderen Gods, die we gekend hebben, ook onze eigen lieven; als ze maar van Jezus waren. Anders toch zou er wel opstanding, maar die opstanding nooit *salig* zijn.

Die dag zal groot zijn onder de gezaligden.

Een groote en doorluchtige dag! Als ze eindelijk op het ongelooft en op den spot en den smaad der wereld gewroken worden.

Nu, al die eeuwen door heeft die spottlach van het ongelooft zich reeds aan die „opstanding des vleesches“ vergaapt.

En evenzoo al die eeuwen door heeft Gods volk blijven volhouden te belijden: „En toch zal er opstanding des vleesches zijn.“

En nu, dusver scheen de spotter gelijk te krijgen. Want de Heere toefde nog!

Maar *dan*, dan zal Gods kind gelijk krijgen.

En dat nu is het glorierijke, wat ons Jezus' verrijzen verpandt.

„UW ZEGEN IS OVER UW VOLK!“

De Heere uw God heeft u *den vloek*
in een zegen veranderd, omdat de Heere
uw God u liefhad. Deut. 23: 5.

Nu het lijden van Messias voor ons trad als „het dragen van den *vloek*“, mag er geen oogenblik gearzeld, maar *moet* de opstanding van Immanuel ons toespreken als „een aanbrenge van *den zegen*“!

Och, afgestompt en ontzield als ons leven allengs wierd, kent de gemeente van den Zone Gods nauwelijks iets meer van den onnaspeurlijken rijkdom, die in dien „zegen“ besloten ligt.

Ze leest van den „zegen der patriarchen“, die, aan Abraham toegezegd, in belofte op Jakob overging, en door hem, eer hij stierf, met profetische getuigenis, gelegd werd op al de stammen Israels.

Ze las en leest nog telkens weer, dat „daarom Christus een vloek voor ons geworden is, opdat Hij ons met zijn zegeningen vervullen zou“!

Ja, sterker nog, troost zij u elk sabbatsuur in het huis des gebeds, met den zegengroet u toe te spreken bij het binnentreden, en keert ze met een: „Ontvangt den zegen des Heeren!“ weer huiswaarts.

En toch, desniettemin, is ze, temidden van haar schatten, zóo arm, dat ze aan „zegen“ nauwelijks meer gelooft, met dien „zegen“ nauwelijks meer rekent, en zelfs op den dag

van het Paaschfeest zich den zegen in Gods huis kan hooren toebidden, zonder iets anders op te vangen dan het „*missa est concio*“¹⁾; een plechtig scheidingswoord; een teeken, dat het nu uit is; een zegeningenmanier in Bijbeltaal, als om uit te drukken: „Keert nu terug naar uw woning!“

En toch, daarvoor is die „zegen“ te overrijk, de gunste onzes Gods, die er in besloten ligt, te overheerlijk!

Want zie, die zegen is niets anders en niets minder dan het inbegrip, de bronwel en samenvatting van „*alle geestelijke zegening*“, waarmeê Hij ons gezegend heeft *in den hemel* in Christus Jezus!

„Zegen“, dat wil zeggen, dat Gods goedertierenheid over ons zóo groot is, dat Hij het niet bij de negatieve genade van het wegnemen van den vloek laat, maar dat Hij, de Ontfermer, er in zijn trouwe nog een positieve genade op volgen laat, door op uw schuldig hoofd, dat onder den vloek zich neerboog, nu „den zegen“ in plaats te leggen.

Deed Hij slechts het eerste, nam Hij alleen den vloek weg, zonder meer: welnu, dan was de beker van zijn toorn u wel van voor de lippen weggenomen, maar zonder dat u de beker met het water des levens in steê was gereikt; en zoudt ge dus nóg omkomen, nu wel niet door *den vloek*, maar dan toch door *den dorst*, door het niets hebben, door het leeg en ijl zijn van uw ziel.

En dat immers ware toch een gansch ongoddelijke gedachte!

Alsof de liefde Gods geen macht zou hebben, om na het wegnemen der doodelijke krankheid, in het uitgeteerde gestel, in het ingezonken wezen, alsnu ook nieuwe, frissche levenskracht te storten! Alsof daarvoor de Zone Gods al deze plage lijden moest, om den zondaar te *verzoenen*, maar zonder dat Hij hem *zaligen* kon. Ja, alsof de macht des Geestes een Bileam wel in zijn vloek kon doen verstommen, maar alsof die macht tekortschoot, om dien vloek in zegen om te zetten en te veranderen in een spreken van heil.

En dat is het dan ook, waarom een kruis voor Messias zonder een graf van Immannel, *dat zich ontsluit*, voor hem

¹⁾ De kerk is uit.

wie God Drieëinig eenigermate in de volheid zijner liefde leerde naspeuren, geen oogenblik ook maar te denken is.

Verzoend, het zij zoo, door zijn dood! Maar wat zou nu dit verzoend zijn baten, indien er niet onmiddellijk op volgen kon: „Veel meer nog, behouden door zijn leven“?

Ja, zelfs die verzoening zou geen verzoening, dat sterven aan dat kruis slechts een gewone martelaarsdood, dat neerdalen ter helle slechts een doellooze zelfopoffering zijn, indien van onder die stervenssmarte, indien uit de donkerheid van dien lijdensnacht, indien uit die diepte der helle de kracht van den Zone Gods niet weer als ongedeerd en onbezweken, in heiligen triomf ware doorgebroken.

Of wilt ge het nog sterker, en toch niet *te* sterk, uitdrukken, zeg dan veilig, dat „die zegen“ niet maar op de wegneming van den vloek gevolgd is, maar dat de wegneming van den vloek alleen daarom plaatsgreep, *opdat* de zegen er zou kunnen komen. Niet maar, dat na het kruis de opstanding niet kon uitblijven; maar dat het kruis er was, *om* die opstanding mogelijk te maken. Ja, dat het niet maar uit de diepte weer oplom, wijl het nu eenmaal erin wegzonk, maar dat het tot wegzinking slechts gekomen was, *om* tot die opklimming te kunnen geraken.

Doel van het Verlossingswerk is niet het kruis, maar het zitten van den verzezen Heiland aan 's Vaders rechterhand in den hemel, waarvoor Golgotha slechts *middel* was.

Niet het toornen, niet het wraak zoeken, niet het straf eischen is in het Goddelijk Wezen de machtige drijfveer zijner mogendheden, maar enkel zijn goddelijke aandrif, om anderen te doen voelen, hoe volzalig een God Hij is, door hun zelf een stukske van die zaligheid meê te deelen.

En daarom dorst de Schepper naar het schepsel, dat Hij verkoren heeft; dorst de Vader naar het kroost, dat Hij in eeuwigheid minde, en dorst de Ontfermer naar de dankzegging der ontfermden, wier ziel zich verzaden zal aan den beker van zijn heil.

Dát is 's Heeren doel; dáar jaagt Hij naar; dáar gaat Hij op af. En slechts wijl nu op dat schepsel nog een last des toorns ligt, die er af moet gelicht, en op dat kroost

nog een vloek rust, die moet weggenomen, en aan die ontfermden nog een doem kleeft, die eerst gebroken moet, daarom en daarom alleen gaat aan dat uitgieten van den zegen, aan dat komen van het leven, aan dat overstroomen met heil, nog het schrikkelijke van Gethsémané en het afgrijselijke van Golgotha vooraf. Niet óm dat lijden, maar als niet af te bidden instrument, om door dien stroom van het heiligst bloed naar dien oever, waar het heil groeit, naar die kust, waar de zegen ruischt, al zijn verlost en te doen komen.

En het oogenblik, waarop het dáaraan nu toekomt, dát is nu ons Pascha, dát de grafontsluiting, dát het verrijzen van uw Heiland.

Bij het sterven draagt Hij den vloek nog, en ligt Hij in dien vloek nog gebonden. Maar zijn verrijzen is, dat Hij de klauwen van dien vloek met zijn goddelijke mogendheid knakt en aan stukken breekt, en alsnu, het pantsier, waarin Hij zich om der zonde wille gegespt had, afwerpend, als de rijke Immanuel met de *verworven verzoening* in de eene en het *rijke heilgeheim* van den zegen in de andere hand, den Satan tot belaching, maar al zijn uitverkorenen tot eeuwige vertroosting, voor God en zijn heilige engelen en zijn nog heiliger kerk, glorieuselijk triomfeert.

En vraagt ge: „Zegen! wat is dát dan?“ mijn lezer, is dan wel te bezien niet alles gezegd, met u toe te fluisteren: „Een ondoorgrondelijk mysterie“?

Of als gij u, na volbrachten arbeid, met de uwen om den disch schaart, en als door de goedertierenheid uws Gods uw tafel gedekt en met spijs als beladen is, zeg mij, waarom bidt ge dan nog, als ge alles hebt; en wat wilt en wat beoogt ge dan, met bij die spijs als een hemelsch toekruid van dien Vader, die al het leven voedt, nog te smeeken om „zijn zegen“?

De spijs is er, de honger is er, de kracht der beweging in uw hand is er, om die spijs, naar uw bescheiden deel, over de lippen in uw lichaam te doen indalen. Wat wilt ge dan nog meer?

En ja, toch wilt ge dan nog *iets meer* en leert ge het uw kinderen, om nog *iets meer* te begeeren, en eerbiediglijk den hoogen God aan te roepen, of Hij *zijn zegen* u verleen wil.

En zoo doet ge niet in ongeloof, niet uit bangheid, dat er iets kwaads in de spijs mocht zitten, maar uit zielsdrang, uit overtuiging, in gehoorzaamheid aan het Woord. Want immers, klaar en duidelijk zegt de Heilige Schrift het u: „Bij brood alleen, al is het nog zoo goed, en nog zoo kostelijk, kunt ge het leven niet houden, en eerst dán kan het u welgaan, als er bij dat brood, en over dat brood, en in dat brood, nu nog een Woord komt, een Woord van zegenspreking, dat van den mond des Heeren uitgaat!“ Of, gelijk Mozes het ons in Denteronium vertolkt: „Indien de Heere ons bij dat brood nu nog de kracht verleent, om er moogendheid uit te verkrijgen.“

En evenzoo nu is het en gaat het ook toe bij die innerlijke voeding, bij dat spijsnemen van uwen inwendigen mensch, bij het verzadigd worden van den honger uwer ziele!

Ook voor dien verborgen innerlijken disch toch is het nog niet genoeg, dat er honger naar het levensbrood in u zij, dat het Brood des Levens voor u sta, en de hand des geloofs er zij, om dat Brood des Levens tot u te nemen; maar kan er, ook op het terrein van uw hart, dán eerst een gedijen volgen, indien dat onbegrepene en onbegrijpelijke er nu nog bijkomt, „dat God Drieëenig *zegen spreekt* tot dit voeden uwer ziele!“

En wilt ge, dat van dien *zegen* dan toch *iets* zij gestameld, ontsluit er dan uw oog voor, dat „heil“ en „zegen“ daarin onderscheiden zijn, dat uit uw God het heil u vanzelf toevloeit, maar dat Hij den „zegen“ over u *spreekt*.

Zegen is altijd iets *uitgesproken*s, iets, dat in een *woord* is uitgegaan, u in klare uitdrukking een *belofte* schenkt, en die met volkomen *bevestiging* op u persoonlijk toepast.

Als God de Heere den mensch, eer hij viel, zegent, volgt er onmiddellijk: „God zegende hem *en zeide*“; en dat „zeggen“ houdt nu in bepaalde bewoording een belofte in van macht en heerschappij, die niet de dieren, niet de engelen, maar den mensch geldt, en die, hoe ook schijnbaar door de zonde vernietigd, nochtans in den *mensch* Jezus Christus en in zijn

verloste *menschen* wel waarachtiglijk alzoo uit is gekomen.

Heil en zegen verschillen dus zeer aanmerkelijk.

„Heil“ zegt nog maar alleen, dat er in God een heerlijk, zalig leven is, dat Hij meê zal deelen; dat Hij de macht heeft om het meê te deelen; en dat er bewegingen, om daartoe te komen. in de diepte van zijn ontferming zijn.

Maar als ik nu zeg „zegen“, dan sta ik voor iets heel anders. Want zie, dan ligt in dat éene woord uitgedrukt, dat die macht om te zaligen alsnu ook in de *gedachten* Gods is ingegaan, en in die gedachten zich tot een plan en *raad* heeft afgerond, en uit dat plan is geworden tot een besluit, dat Hij alsnu heeft *uitgesproken*, en dus persoonlijk heeft toegepast, en derhalve voor u en mij heeft beschikt en met al de onverbreekelijke trouw van zijn goddelijk Woord aan de toekomst uwer en mijner ziele heeft verbonden.

Heil, genade, gunste, dat alles kan nog in het *onbepaalde* gaan, maar zegen niet. „Zegen“ is *altijd* bepaald. Want „zegen“ is heil, dat over Gods lippen is gekomen; dat zich op een voorwerp heeft gericht en blijft richten: en niet maar als elektrische batterij voor mogelijk gebruik gereed staat, maar met de uiteinden der elektrische draden daadwerkelijk aan de polsen onzer ziele *is* aangebonden; zoodat de stroom *moet* werken, en dus de vonk *moet* overspringen, en de schok ons door de schuulhoeken van het hart springen *moet!*

En, wat nu aan dien zegen eerst zijn volle strekking geeft, die zegen is een spreken Gods, dat altijd doorgaat, nooit wegsterft.

Als *wij* een woord zeggen, moet dat kortat zijn en weer van onze lippen worden afgenomen, om straks plaats te maken voor een ander woord. Maar zoo is het bij den Heere onzen God niet. Hij, de Heere, houdt elken toon eeuwiglijk aan. Bij Hem is er nooit een woord, dat wegsterft. Er is bij Hem niets verleden, niets, dat afgehoopen zou zijn en op zou houden te werken. Gelijk het Woord, dat de wereld schiep, nog altijd, al deze eeuwen door, na-

trilt als het Woord der kracht, waardoor Hij alle dingen draagt en onderhoudt, zóo ook is het met de zegenspreking over onze ziel.

Hij spreekt ons zegen toe, en nu ligt in dat woord van zegenspreking zoowel de kracht, waardoor we ten heil *komen*, als evenzeer het *Woord* der kracht, waardoor van oogenblik tot oogenblik en tot in aller eeuwen eeuwigheid ons heil gedragen wordt.

Hield God de Heere een oogenblik op, dien toon aan te houden, dat heilswoord ons toe te spreken, dien zegen ons toe te fluisteren, maar immers, dan zouden wij in datzelfde oogenblik weer verzonken en verloren zijn. Het licht zou ons zijn uitgebluscht. En de ziel zou dus weer sterven.

En dat we nu *niet* weer omkomen, maar, eens gered, gered blijven; blijven *dán* zelfs, als wij ertegen ingaan en het heil *ván* ons willen stooten; dat ligt aan niets anders, dan aan die vaste en onveranderlijke trouw, waarmee Hij, die uw Ontfermer is, dat woord van zegen over u blijft uitspreken en als „de Wachter Israels, die nooit sluimert,“ bij dagen en bij nachten, bij name u noemen blijft onder zijn gunstgenooten.

Maar wat aan dit spreken Gods nu het eigenlijk karakter van „zegen“ geeft, is toch ook zóo nog niet onder woorden gebracht; en nog blijft de vraag dan ook aanhouden: Waarom dit dan geen „belofte“, „toezegging“, „heilbeschikking“ genoemd? Uit wat oorzaak is die belofte nu ook „zegen“?

En om ook voor die vraag een oplossing te vinden, wijst het kind van God dan op deze twee, die hij in het doen zijns Gods opmerkte: *vooreerst*, dat in den zegen het spreken eenschepend spreken en dus een *doen* wordt; en *ten tweede*, dat, wijl naar Gods Woord alle ding gaat, door dat zegenwoord nu ook alle ding hem moet medewerken ten goede.

Dat eerste is doorzichtig als glas. Die den zegen spreekt is Hij, van wien de Psalmist jubelt: „Als Hij spreekt, dan is het *er!*“ Dat zegen spreken van God over uw ziel is dus

oneindig meer, heel iets anders, iets onvergelykelyk rijkers dan een belofte; want met dat „heil toespreken“ in den zegen, *is* dat heil er ook, ontstaat het en vloeit het u daadwerkelijk toe. Zijn Woord *doet* tegelyk al wat Hem behaagt.

Maar ook het andere ligt toch niet boven uw bevatting. Want immers, wat er met u gebeuren, wat u overkomen zal, hangt van zoo eindeloos veel andere dingen en personen buiten u af. Hangt af van wat de engelen *voor* u doen en de duivelen *tegen* u ageeren. Hangt af van de verleiding, die u overvalt, of de broedertrouw, die u toekomt. Hangt af van den voorspoed, die met u trekt, of de tegenheden, die u afmatten. Ja, hangt, al merkt gij het minder, even stellig en even wezenlyk af van wat er omgaat en gedacht en gevoeld en doorleefd wordt in heel uw omgeving, in uw levenssfeer, in de kringen van uw volk en uw vaderland.

En daarom, een belofte baat u nog niet, een toezegging redt u niet. Want tegenover al die dingen en personen en gelegenheden en toestanden staat uw arme ziel telkens machteloos, en blijft het een klagen en vragen: Wie verzekert, wie bevestigt, wie waarborgt mij het heil?

En zie, dáarop nu juist, op *die* opwelling van het arme menschenhart, ligt het heerlijk rijke antwoord van uw God in *den zegen*. Want „*den zegen*“, dat wil zeggen, dat Hij, die door zijn Woord u heil toespreekt, door de schikkingen van datzelfde Woord tevens *alle* dingen en *alle* personen en *alle* geesten en *alle* gelegenheden regelt, en dat (overmits in den Onveranderlyke niets strijden *kan*, maar alles op elkaër sluiten *moet*) derhalve ook *alle* dingen in hemel en op de aarde, van u of buiten u, u opheffend of neerwerpend, ja alle sluwheid van den Booze zelfs, *u ten goede moet medewerken*.

„Dat ze u niet af kunnen houden van uw heil“, is veel te zwak gezegd.

Neen, ge moet triomfeeren durven, dat alles, in hemel en op aarde, positief „meewerken“ *moet*, om u te zaligen.

Dát, dát eerst is het mysterie van „*den zegen*“!

Gelyk het eerst alles tegenliep en bezweek en afbrokkelde en tot niets leidde, dat het zoo nu, dank zij dien zegen, alles meeloopt en kracht bijzet en opbouwt en wasdom

aanbrengt. Dat er nu rails onder de wielen liggen, en dat het zachtgljdend en vanzelf voortgaat, van kracht tot kracht.

En gaat dat u nu te hoog? Duizelt ge daarbij? En voelt ge, dat zoo iets u krankzinnig van hoogmoed zou maken: „Alle dingen en gelegenheden op de aarde en in den hemel meewerken tot *mijn* zaligheid“? — Welnu, mijn broeder, laat mij dan ten slotte bij het ontsloten graf van uw Heiland u ook *dien* steen nog van het hart afwentelen.

Want zie, zoo is het ook niet gemeend, dat gij, op uzelf staande, om de spil van uw eigen ik u wentelend, alzoo hoog en ontzettend een gedachte ooit ofte immer op uzelfen zoudt durven toepassen.

Bij God, mijn broeder, zoo ongerijmd en buiten 's menschen hoogmoedigen aanleg rekenend is ons heerlijk Christengeloove niet.

En daarom, eer gij aan dien hoogen zegen toekomt, bid ik u, wel te overwegen, wat ik uit den Psalmbundel boven dit Paaschwoord schreef: „Uw zegen, o Heere, is *over uw volk!*“ Dus niet voor u alleen, maar voor u *dan* eerst als gij u *in dat volk* verliezen wilt, *in dat volk* wilt opgaan, *lid van het lichaam* wilt zijn, *een enkel steentje* ingevoegd in de muren van het groote *huis!*

En waar dat *volk* dan te zoeken is? Of dat dan „de vromen“ bedoelt in uw stad, uw vlek, uw buurt, uw dorp? o, Gewisselijk, ook die, „want wie niet liefheeft den broeder, dien hij ziet, hoe zal hij lief hebben, dien hij niet gezien heeft?“ Maar toch, *uw volk*, o, mijn Heiland, neen, dat is nog iets veel heerlijkers, iets veel rijkers, iets veel schitterenders! Uw volk, dat is de algeheelheid van uw uitverkorenen; dat is de vergadering der volmaakt rechtvaardigen; dat zijn de geloovigen des Ouden en al de martelaren des Nieuwen Verbonds; dat zijn de reeds verlost en die nog verlost worden zullen! Uw volk, is het niet de schare, die niemand tellen kan en die eens achter U, o heilig Godslam, optrekt, wjl ze hun kleederen zullen gewassen hebben in uw bloed?

Welnu, die schare is *in Christus*. In Hem besloten. In Hem gegeneerd door het eeuwig welbehagen. Al het volk is *in* den Koning, en buiten dien Koning nooit, voor Gods aangezicht gedacht.

Daarom schrijft dan ook de apostel: „Die ons met alle geestelijke zegening *gezegend* heeft in den hemel in Christus Jezus.“

Dat is dus, mijn broeder, dat gij „in Christus waart“, toen Hij wegzonk onder vloek en toorn, maar dat gij ook „in dien Christus waart“, toen met zijn heerlijk verrijzen de „zegening“, de onwederstandelijke en onverkleinbare „zegening des Almachtigen“ in volle stroomen op zijn gezegend hoofd nederdaalde, om nimmermeer, zoomin van het *hoofd* des lichaams als van het *lichaam* zelf te wijken, maar om heil te brengen, eeuwiglijk en altoos.

Zoo werd het ontsloten graf een Fontein van immer vlietende genade, zijn verrijzen de Sprinkader van levende wateren, en moogt ook gij immers, mijn broeder, zoo ge anders roemen kunt, *in Christus Jezus te zijn*, van een heil, dat nooit vergaat, getuigen, ja danken, voor *dien zegening* des Ontfermers, die nu op u is en nimmer van uw ziel kan wijken!

„IK BEN DE OPSTANDING.“

Ik ben de Opstanding en het Leven.
Joh. 11 : 25.

Onze jubeltoon op het Paaschfeest mag niet in ijdel gegalm uitvloeien. Onze ziel moet *weten*, wat ze aan haar Paaschfeest heeft.

Wel is er ook een soort symbolisch Paschen om ons heen in de natuur. 's Winters wordt over heel de natuur het doodskleed gespreid. Al wat groende en bloeide en geurde, verdorde en viel af, om alleen den grauwen tak en den nog grauwer stam en de nog grauwer aarde achter te laten. Er leefde niets meer. En heel het aardrijk droeg als het aanzicht van een doode. En zie, thans, nu de lente komt, is er uit dien dood weer opstanding. De dood wijkt en het leven keert weer.

Zelfs in ons eigen bloed gevoelen we dat. 's Winters is ieder gedrukt. Het is, of zijn bloed hem loomer door de aderen vloeit. Maar is het lente dan staat de levenskracht verjongd in ons op. Wij ervaren weer het heerlijke ruischen van het leven in den versnelden polsslag van ons eigen bloed.

Ja, tot in ons huislijk en maatschappelijk leven bespeurt gij iets van eerst beneveld en straks verhelderd worden. En als de lente weer keert, is er ook in de samenleving der menschen een opstanding uit loomer gang tot sneller vlieten van den levensstroom.

Maar dit alles is niets dan symboliek, zinnebeeldige taal, gedachte van figuurlijke beduidenis.

Er spreekt *iets* van opstanding in, maar *de* opstanding, waar uw ziel naar uitgaat, is het niet.

Sober, zeer sober zij men daarom met die opstanding in het natuurlijk leven. De bloemkens der symboliek strooie niemand op ons heerlijk Christusfeest met te kwistige hand.

Want weet wél, die bloemen der symboliek raken nog zelfs van verre het hart der opstandingsquaestie niet. Eer bestaat er gevaar, dat gij onder die gekunstelde bloemen uw eigenlijk Paaschfeest begraven zoudt.

Wat dan?

Zal Paschen ons dan het gedenkfeest *onzer lieve dooden* zijn? Het feest, dat ons zeggen komt: „Zij leven, die u ontstorven zijn“? Het jubelfeest, dat ons moedig en met geestdrift tegenover den twijfelaar en stofaanbidder betuigen doet: „En toch is er een leven na den dood! Ja waarlijk, onze ziel is onsterfelijk. Neen, bij God, het eindigt niet met het graf“?

En, o, als ge dat vraagt, dan geven wij u toe, dat deze jubeltoon reeds iets dieper klinkt, dan de holle toon over de opstanding in de lente der natuur.

Met de vrage der onsterfelijkheid staan we reeds op geestelijken bodem, kloppen we reeds aan de poorte der eeuwigheid aan, en zijn we van het spelend gejuich reeds gekomen tot den ernst des levens.

Maar toch, ook dáar mag ons heerlijk Paaschfeest niet in opgaan.

Dat de dooden zullen opstaan, is geloofd en beleden, lang vóór uw Heiland uit het graf verrees. Het wordt nog beleden door duizenden en millioenen, die aan de opstanding van onzen Heere Jezus Christus ganschelijk niet meer gelooven. Zelfs mag gezegd: zoo ge niet vooraf aan de opstanding der dooden gelooft, dan zult, dan kunt gij ook niet aan Jezus' opstanding gelooven. Het is zoo diep en innig waar, wat de heilige apostel Paulus schrijft: „*Indien dan de*

dooden niet opgewekt worden, zoo is ook Christus niet opgewekt.“

Ja, de zake van uw Paaschfeest hangt er wel meê saam, dat uw lieve dooden, die stierven, heerlijk bij God leven; maar er dient dan toch bijgevoegd: mits zij *in Jezus* stierven. En reeds daaruit ziet ge, dat de Paaschgedachte veel dieper indringt.

Zullen we dan zeggen, gelijk thans zoovelen jubelen, dat in Christus *een hooger levensbeginsel* gegeven is; dat dit hoogere levensbeginsel bij de opstanding doorbrak, en nu, als een vonk of tinctuur zich in al wijder kring mededeelende, zich uit den mensch zelfs op het dier en de natuur overplant, en alzoo profetie is van een herschepping van hemel en van aarde?

Zoo verhaalt de een aan den ander het. En men kan dat, o, zoo prachtig schilderen. Men ziet den stroom des levens dan uit de geopende groeve van Jezus voortkomen, langzaam afvloeien in de bedding der menschheid, allengs in die bedding zwellen, eindelijk aan de oevers van die bedding rijzen en er over vloeien, en met een rijke verbeelding ziet en profeteert men dan, hoe ten leste heel de schepping zich in den gloed en den glans en de schittering van dat leven baden zal.

Verrukkelijk schoon; althans, indien gij aan poëzie genoeg hebt!

Maar ook stuitend oppervlakkig, als ge ziet, hoe, in wreeden strijd met die wilde poëzie, nu reeds achttien eeuwen de millioenen en nogmaals millioenen in de bangste verdorring der ziel zijn weggestorven, en hoe nu, *na* achttien eeuwen, het geloof, wel verre van steeds toe te nemen, zich nog altoos inkrimpt, zoodat wij de vraag: „De Zoon des Menschen, als Hij wederkomt, zal Hij geloof vinden op aarde?“ veel beter dan onze vaders begrijpen.

Of eindelijk, zal de geestdrift van het *heldenleven*, het *heroïsme*, ons dan op ons Paaschfeest bezielen?

Zal het een *Triomf, Triomf!*-galmen zijn, gelijk men een tijdlang zich aanwendde?

Men zegt dan, dat er, o, zooveel helden en half-goden bij Indiaan en Chinees, bij Griek en bij Romein zijn geweest. Heerlijke persoonlijkeden, die, met den stroom des levens niet in alledaagschheid ondergedompeld, moedig standhielden, wilskracht en karakter toonden, opgingen in hun overtuiging en voor die overtuiging een strijd aanbonden, waarin elk offer en ten leste zelfs het offer van hun leven wierd gevegd.

En onder die helden, wier dankbre nagedachtenis op de lippen van vele volken leeft, geeft men dan ook aan uw Jezus een plaats, aan Hem zelfs *de eereplaats*, omdat Hij ook, en meer dan allen, streed. En omdat ook Hij, en beslissender dan allen, overwon!

Er hierin geven we toe: Gewisselijk, er *was* overwinning! Er was *triomf!*

Maar toch, ook daarmee dringt gij in de kern van uw Paaschfeest niet door.

Want zie maar in de Evangeliën, lees maar, wat de apostelen u melden. „Hij heeft zichzelf vernederd.“ Hij is weggenomen en in den dood gegaan. In dien dood was Hij weg. En als Hij weer opstaat, dan is dit niet door heldenmoed of heroïsme, maar door „de uitnemende grootheid der kracht“, waarmee de Vader Hem uit dien dood heeft wedergebracht.

En daarom, noch die opstanding der *natuur*, noch die opstanding onzer *lieve dooden*, noch dat pantheïstisch *levensbeginsel*, noch dat schitterend *heroïsme* van den machtigen Jezus, mag ons op ons Paaschfeest den toon aangeven.

Op Paaschfeest is het en moet het blijven: *Gerechtigd* door de opstanding van Christus uit de dooden!

Dát en dát alleen is de grondtoon, waaruit in het hart van Gods kinderen de Paaschjubel opkomt.

Zelfs het uit liefde voor Jezus blij zijn, dat Hij niet meer in het graf is, kan nooit anders dan gekunsteld wezen. Want, dit weten we reeds van der jeugd af, een op zulk een wijze den Christus naar het vleesch kennen, is niets dan een

inbeelding van onze phantasie, voorgewende liefde, aangewende vreugde. Maar uit de ziel het van blijdschap uitschreeuwen, zoodat ge verrukt zijt voor Jezus, voor uw Heiland, dat Hij deze achttien eeuwen niet in de graven bleef, neen, in trouwe, dat kunt gij niet en dat kan niemand.

En daarom blijft het en moet het blijven bij dat éene, dat de kerke Gods (dat zijn de geloovigen) *gerechvaardigd* is door de opstanding van Christus uit de dooden. Dát en dát alleen kan telken jare opnieuw bronwel zijn van nieuwe, versch opkomende, metterdaad onze ziel vervullende vreugde.

Want dit weet elk kind van God (althans, zoo men er niet op toe leeft), dat elk jaar opnieuw onze eigen *ongerechtigheid* ons naar den dood trekt; en daarom is het telkens weer wezenlijke vertroosting en een versche overgieting met olie, als het besef, de wetenschap, de zielezekerheid ons weer doordringt en vervult: „Door de gerechtigheid Christi weer getrokken in het leven.“

Zie, zoo raakt het Pascha terstond uw eígen ziel, uw innerlijken mensch, uw conscientie, persoonlijk uzelf.

Zóo verstaan, dan zijn u al die bloemkens en schoone theorieën en prachtige idealen laf, en komt gij daarentegen met de opstanding Christi op eenmaal voor de zelfaanklacht van uw eigen hart.

Bij al die andere melodieën blijft het *buiten* u omgaan, maar in dezen toon gezet, dan raakt het terstond uzelf, wekt het aanstonds uw schuldbesef en werpt het u in uw verlorenheid voor een heilig God neer, om juist uit die verlorenheid in de herwinning van uw gerechtigheid te roemen.

Dan vieren we geen heilig Avondmaal op Goeden Vrijdag, gelijk zoovelen zoo dwaaslijk doen, als een soort gedachtenismaal van onzen grooten Doode, neen, maar dan richten we de tafel des Heeren juist aan *op Paschen*, omdat het niet het kruis, maar eerst de opstanding is, waardoor we vrijmoedigheid erlangen, om aan die tafel des Nieuwen Verbonds toe te treden.

Wat toch is het sterven van den Heere Jezus?

Dat sterven op zichzelf, wat zou dit enkele sterven voor uw ziele zijn?

Immers niets anders dan, een begraven worden met Hem in zijn dood. En dan blijft gij immers in dien dood met Hem begraven en kunt ge niet jubelen, eer de Paaschmorgen komt, en gij met Hem uit dien dood weer uitgaat!

Zijt gij *in* Christus Jezus?

Dát en dát alleen is de hoofdvraag, niet waar?

Niet, of ge reeds voor uw besef klaarlijk en helder u van uw inzijn in Christus bewust zijt, want dan stonden uw kinderen erbuiten. Neen, maar zijt gij naar Gods bestel en ordinantie *in* Christus *ingezet*? 'Zijt ge Hem door den Vader gegeven? Zijt gij éene plant met Hem? En draagt dus de Heere Jezus Christus u zóo in zich, heeft Hij u zóo in zich besloten, dat u alles weervaart en u overkomt, wat komt over Hem?

Zoo niet, welke gemeenschap kunt gij dan aan het Paascheest hebben? Dan gaat het immers geheel buiten u om! Dan heeft het niets voor u! Wat woudt gij op het Paascheest dan jubelen!

Maar zijt ge wel *in* Christus, welnu, dan heeft de Heere Jezus Christus toch immers bij zijn sterven aan het kruis den dood niet voor u verminderd, maar nog veel schrikkelijker gemaakt.

Want op u drukte de dood vanwege de zonde nog maar gedeeltelijk, en de vreeslijke uitbarsting van den dood toefde voor u nog tot aan uw sterven en tot aan uw oordeel.

Er was wel toorne Gods over u en ge hebt dien in uw conscientie wel dikwijls gevoeld en in dien toorne Gods kwam wel reeds de adem des doods over u, maar het was toch niet zóo, dat ge reeds onder dien toorn verzonkt. *Later* zou dat komen en dan voor *eeuwig* komen, maar in dit leven, zoolang de tijd der genade duurt, was het zoo nog niet.

En nu komt de Heere Jezus Christus, en wat doet die nu? Is de Heere Jezus Christus, toen Hij op aarde was, in

de klasse der rechtvaardigen gebracht? Neen immers, maar Hij is met de zondaren gerekend, zonde voor ons gemaakt; al onze ongerechtigheid is ingevloeid, niet in zijne ziel, maar in zijn staat; Hij is een vloek voor ons geworden: en hoewel Hij de Zoon was, is het Hem juist zóo vergaan, niet maar alsof Hij *een* zondaar was, en zelfs niet, alsof Hij *de grootste* der zondaren was, maar zóo, dat in Hem vereenigd waren alle uitverkoren zondaren, zoowel voor wat hun aangeboren schuld als wat hun werkelijke zonde betreft.

En dat *scheen* nu maar niet zoo, maar dit *was* zoo.

Alle uitverkorenen waren *in* Christus, en zoo droeg dan Christus aller zonden en aller ongerechtigheid; en toen hield de toevende genade op en brak de toorn Gods ten volle uit; en onze Heere Jezus Christus heeft toen dien vollen last des toorns Gods tegen de zonde des ganschen menschelijken geslachts, die immers aan elk uitverkorene was toegerekend, zoo ontzettend bang en schriklijk bitter gedragen, dat Hij verging en verkwijnde en wegzonk in den dood. Ja, zóo wegzonk, dat, ware Hij niet God zelf, ware Hij niet de tweede Persoon in het Volzalig Wezen geweest, en had de almogende kracht de menschelijke natuur niet opgehouden, heel die menschelijke natuur in dien dood voor eeuwig verzonken zou zijn geweest en *alle uitverkorenen die Hij in zich droeg, met Hem*.

Vandaar, dat een kind van God, dat tot zijn Heiland bekeerd wordt, altoos begint *met te sterven*.

Dat huppelend en jubelend tot Jezus komen is het ware niet en is slechts een schijngestalte van het geloof.

Beperken en met allerlei omtuiningen belemmeren mag men den weg tot den Heere Jezus zeker niet; maar dit moet toch vastgehouden, dat alle waarachtige bekeering eerst en in haar wezen is een *afsterving* van den ouden mensch. Let wel, van uw ouden mensch, dat is van dat heilige, dat lieve ik, waar ge dusver jarenlang voor geleefd en gestreden hadt, dat ge, o, zoo liefhadt, waar gij alles voor hebt opgeofferd en dat u dierbaarder dan het leven scheen.

Wie tot Jezus komt *zonder te sterven*, blijft de oude zondaar en is niet bekeerd.

Het sterven, diep en bang wegsterven en afsterven van onszelven, moet allei aanvang zijn.

En dat sterven, wat is het nu anders, dan dat bij dat dooden van onszelven, onze ziel met Jezus in zijn dood verzinkt en er alzoo ondergaat?

Eén plant met Hem geworden in de gelijkmaking van *zijn* dood.

En zie, indien het nu zóo met u is, dan *kunt* gij ook niet buiten zijn opstanding; want zoolang Jezus dan in den dood blijft, blijft ook gij in den dood, en kan het tot geen *verloft zijn*, tot geen *vrij uitgaan*, tot geen *leven* bij u komen.

Ge stierft in zijn dood. Alzoo, indien er opstanding voor u zijn zal, dan moet gij *in Hem* opstaan.

Hij beslist over u, niet meer gij voor uzelf.

Zooals het Hem gaat, zoo vergaat het u.

Hij sterft, en dus gij in Hem, maar ook staat Hij uit dien dood op, dan is dit tevens voor u opstanding.

Eén en lotgemeen met uw Jezus, kan er uit dien zielsnood en zielsdood geen opstanding voor u zijn, of uit en door en met Jezus moet zij u komen.

En daarom begint elk bekeerde wel met naar het kruis te vluchten, maar het leven haalt hij eerst uit Jezus' opstanding.

Tot op zijn dood toe ligt Jezus in de klasse der zondaren het diepst onder allen, als de *sonde* en *vloek* voor ons geworden, bedolven en verzonken; en wie van Jezus is, ligt dus in dood en vloek verzonken met Hem.

Maar met de opstanding keert dat.

Hij, die afgescheiden van de zondaren was, en toch uit oneindig mededoogen zich in den staat der zondaren zetten liet en alzoo met de ongerechten gerekend wierd, blijkt en wordt nu krachtiglijk bewezen de Zoon van God te zijn, *als Hij uit dien diepen dochl weer opkomt*.

Zoo gaat Hij dan met zijn opstanding weer uit den vloek in de gerechtigheid, uit de sonde in de heerlijkheid over, en natuurlijk *elk geloovige met Hem*.

Toch zou ook dit nog slechts een Paaschjubel *uit de herinnering* geven.

Want dit doorleeft een kind van God maar éens. In de ure der minne! Als God de Heere de hand aan hem legt. Als de wonderen niet meer *buiten* hem liggen, maar aan hemzelf *het* wonder wordt volbracht.

Zoo zou er dan slechts éénmaal Paschen voor elk kind van God in zijn leven zijn, een Paaschfeest, dat hij niet op dien feestdag, maar op den dag zijner eigen vrijmaking had te vieren.

Doch er is nog iets anders.

Een kind van God leeft niet gestadig in de volheid der liefde.

Er is eb en vloed.

Soms zinkt er weer zooveel in hem weg, en vloeit er over zijne ziel weer zooveel twijfel, en verzonk hij weer in zooveel zonde.

En dán immers, dan verbrijzelt de Heilige Geest weer zijn hart en moet hij weer met zijn *ik* den dood in.

En daarom nu keert ons Paaschfeest weder, opdat elk kind van God en heel zijn kerk saam weer telkens uit dien dood ten leven zou verrijzen, en weten en ervaren zou, dat haar gerechtigheid weg zou zijn en dat geen gerechtigheid haar meer vertroosten zou, indien Christus niet uit den dood was verreezen.

„OVERWINNENDE EN OPDAT HIJ OVERWON!“

En ik zag; en ziet, een wit paard; en die daarop zat had een boog; en hem is een kroon gegeven; en hij ging uit overwinnende en opdat hij overwon.

Openb. 6 : 2.

Overwinnen is zalig! Overwinnen is verrukkelijk!

Niet, wanneer gij overwint in een strijd *met broederen*, wier persoonlijke smart om de geleden nederlaag u-zelf smarte aandoet, en wier wonde ge zoudt hebben willen voorkomen.

En ook niet, wanneer gij overwint in een strijd om *persoonlijke* eer, zoodat gij als krijgsbuit niets anders wegdraagt, dan een gewroken zelfbesef.

Neen, maar *dán* eerst doet het overwinningsgevoel u wel-lust door de borst stroomen, als het niet *om* uzelfen noch ook *tegen* uw broederen ging, maar ge de *strijden Gods* mocht strijden tegen den vijand Gods en der menschen, tegen *Satanas*, de oude slang.

Als de strijd gaat *voor* wat goed en goddelijk is, *voor* wat lieflijk is en welluidt, *voor* wat het hart verheft, en de ziel in gloed kan zetten *tegen* onrecht en gemeenheid en wat duivelsch van aard is, en gij in *dien* strijd den tegenstand *volkomen* moogt breken en den tegenstander ganschelijk verdoen moogt, *dán*, ja, is er in dat zegepralen overstelpend genieten; *dán* is het victorie-zingen meer dan aardsch genie-

ten: dan is de overwinningspalm, die ons gereikt wordt, een eerbetoon, waarbij ons menschelijk hart hemelzaligheid indrinkt.

Ja, dan schittert die glans van den overwinnaar zóo hoog, dat er iets van ook op zijn volk afstraalt.

Toen keizer Wilhelm de Franschen had verslagen, bescheen de glans dier overwinning niet alleen hem en zijn heldenleger, maar straalde zij ook af op die millioenen bij millioenen, die stil thuis waren gebleven: maar toch, omdat ze van zijn volk waren, deelden zij in zijn glorie.

En daarom is het bij alle volk, gelijk nu nog in Duitschland, steeds in zwang geweest, dat men de heugenis van zulke overwinningsdagen bestendigen zou.

Niet alleen in den kring van wie zelf streden, maar ook in bredere kringen van al het volk.

En als dan de dag weer terugkeerde, waarop vóór lange dagen de vorst, de koning van het volk zijn schitterende victorie had behaald, dan kwam al het volk weer saam, en hief al het volk weer zijn lied van overwinning aan, juichend en jubelend in de zegepraal, die eens op dien dag van glorie werd bevochten.

En zoo nu ook jubelt het volk van Koning Jezus op den dag van het Paaschfeest.

Niet, om wat dit volk *zelf* streed en *zelf* als buit uit den strijd meevoerde. Want hier bleef al het volk in zijn tenten en streed *niet*, maar boeederde eer met den vijand. Neen, hier streed de Vorst, de Koning alleen. Als eens David tegen Goliath alleen uittoog, zoo ook is deze Koning alleen ter heirvaart uitgetogen. En als Hij straks met het bebloede kleed van Edom komt, dan is het zijn diepe klacht temidden van de zegepralen: „Ik heb den wijnpersbak alleen getreden, en er was niemand van de volken met Mij!“ Ja, dieper nog, als Hij uitroept: „Ik zag toe en er was niemand die hielp; en Ik ontzette Mij, en er was niemand, die ondersteunde; daarom heeft mijn arm Mij heil beschikt en mijne grimmigheid heeft Mij ondersteund.“

„Onze Koning!“ In dien uitroep ligt op het Paaschfeest al onze glorie.

Wij deden niets; eer bedierven wij alles, en werkten wij onzen Koning tegen.

Maar Hij klom op het witte paard, en de boog was in zijn hand, en door God werd Hem de kroon der eere gegeven; en toen ging Hij door, overwinnende en opdat Hij overwon!

In al wat achter het Pascha ligt, is *nederlaag*; ook na *tijdelijke* overwinning. Op al wat *achter* het geopende graf ligt, werpt het sombere Kruis zijn diep donkere schaduw. Maar hier, bij de ontslotene groeve, is besliste en beslissende zegepraal; hier wordt opeens al de smaad van het Kruis verslonden; en het is onze Koning, Vorst Immanuel, onze Michael, die in den naam des Heeren Heeren overwon.

En omdat nu déze zegepraal de heerlijkste is, die ooit werd bevochten of ooit bevochten zal worden; en omdat de vrucht en vreugde van deze victorie in veel dieper zin dan ooit van den Koning op al zijn volk overgingen; daarom vierde dat volk nu reeds al die eeuwen op het Pascha den gedenktag van die onvergelykelyk schoone zegepraal en geeft dank en eer en jubel aan Hem, die streed en overwon.

Ock vóór dat Pascha had onze Koning reeds tijdelijk, reeds stuksgewijze overwonnen.

Overwonnen, toen in den zondvloed een wereld van goddeloozen onderging en in Noachs arke zijn kerk bewaard werd en beveiligd. Overwonnen, toen Abraham uittoog uit Ur der Chaldeën en in dien éenen man de kiem van heel een volk der heiligen werd gelegd. Overwonnen, toen Ezau Jakob bedreigde en toch aan Jakob het heil en de eere verbleef. Overwonnen, toen Farao Israel op wou slokken, en toch Israel droogvoets uittoog door diezelfde zee, waarin Farao met al zijn ruiters verslonden wierd. Ja, overwonnen al den langen loop van Israels historie door, toen telkens en altoos weer het heilig zaad dreigde verstikt te worden, en toch altoos juist dat heilig zaad het steunsel van Gods volk bleek.

En voorwaar, niet minder had onze Koning overwonnen, toen Hij ten leste in de gestalte van een dienstknecht op aarde verscheen, en onder menschen omwandelde, en de verscheurde ziel troostte met zijn woord, en de in ellende verzonkene genas door zijn wondermacht. Want, ja waarlijk, het was zegepraal, toen Hij de elementen aantastte en zóo bedwong, dat de zee en de winden Hem gehoorzaam waren. Het was overwinning, toen Hij wijn uit water liet vlieten en den onvruchtbaren vijgeboom deed verdorren. Overwinning was het, toen Hij de zwijnen in de zee deed storten of ook den visch gebood, den stater uit te werpen in Petrus' hand. Nog heerlijker overwinning was het, toen Hij de hongerigen bij duizenden spijzigde en wandelde op de zee. Nog schitterender zegepraal, toen Hij genas allen, die blind en krank en met melaatschheden behept waren. o, Het was éen heerlijke triomftocht, toen Hij het land doorging om de bezetenen van hun inwonenden Duivel te verlossen, en een bovenmate heerlijke victorie, toen Hij ook aan den dood zijn prooi ont- nam, en tot driemaal toe, ten leste in Lazarus, een reeds uitgegane uit dit leven aan dat leven herschonk.

Maar toch, hoe schoon ook deze overwinningen waren, toch waren ze niet afdoende. Want bij deze alle volgde telkens weer op de ure des lichts een ure der duisternis. Jaïrus' dochtertje is toch weer gestorven, Lazarus is toch weer een buit des doods geworden, en nog altoos woeden de stormen en hulen de winden en verschrikken onze schipbreukelingen, alsof er nooit een Bedwinger van wind en golven op Gennesareths meer was geweest.

Zelfs al neemt ge de verheerlijking op den berg, waar onze Koning reeds vooruit blonk in hemelheerlijkheid, en Mozes en Elia kwamen, om Hem hulde te biën, zelfs dáar is de schittering van zijn glorie slechts voorbijgaande. Van den Thabor gaat het naar Golgotha. En eer Golgotha bereikt is, wacht nu Hem aan den voet van Thabor die maanzieke jongeling, die zich verscheurt in zijn woede; en vlak vóór Golgotha ligt Gethsémané, waar Jezus zelf kruipen moet in het stof!

Maar hier, waar de afgewentelde steen terzijde van de ontsloten groeve ligt, hier is volkomen zegepraal, hier beslissende victorie, hier de eindtriomf, welks glorie door niets wat daarna kwam, meer verduisterd werd.

Want van dat graf gaat het naar de jongeren alleen, en de wereld ziet Hem niet meer; en dan beklimt Hij met die jongeren den Olijfberg en vaart van dien Olijfberg in heerlijkheid op; en daarboven in den hemel aangekomen, gaat onze Koning al de hemelen door, tot Hij eindelijk in het Heilige der heiligen is binnengetreden, waar de palm der overwinning Hem op den troon der eere reeds wacht.

En nu, sinds die ure, al deze eeuwen door, heeft onze Koning op dien troon in glorie en majesteit geheerscht, zonder ooit éen enkel oogenblik meer door de machten der duisternis overweldigd te worden. Ze hebben al die eeuwen lang volstrekt niets meer tegen Jezus vermocht. In ongestoorde zaligheid en onverbleekten glans van heerlijkheid heeft onze Koning al die eeuwen door geheerscht met onweerstande oppermacht; zijn wil en raad doorgezet; zijn naam uitgebreid; zijn koninkrijk bevestigd; en aldoor den doorluchtigen dag voorbereid, waarop Hij eens al zijn geestelijken buit zal inzamelen.

Wie ook tegenstond, ze konden Jezus niet meer deren. Onze Koning was onwederstandelijk in zijn genadewerk. Niet éen enkele, dien de Vader Hem gegeven had, is verloren gegaan. Niet éen enkele ziel is uit zijn hand gerukt. Niet éen enkele smart of smaad is ooit meer aan zijn volk overkomen, dan als hemelsche, door Hem noodig geachte en gewilde kastijding. En wanneer het in droeve, sombere dagen *scheen*, dat Satan weer over Jezus' kerk zegepraalde, dan is dit al die eeuwen nooit anders geweest, dan een juist van God verordend middel om de heerlijkheid en de onwederstandelijkheid van Jezus' koninklijke genademacht voor menschen en engelen te bewijzen.

Ja, immers elk van Gods kinderen geeft zelf, geeft per-

soonlijk van die overwinnende majesteit van onzen Koning het voldingendst getuigenis zijner eigen ziel.

Wat toch, wat anders is heel de historie van het leven zijner eigen ziel, dan een lang verloop van tegenstand zijnerzijds; van weezin om Jezus te volgen; van allerlei vonden, die waren uitgedacht, om aan het snoer, dat Jezus naar hem uitwierp, te ontkomen; en dat toch in het eind de Held Gods, die op het witte paard rijdt, hem gevangen heeft?

Niet elk kind van God verstaat de geestelijke diepte van zijn eigen toebrenging. Zoomin de kinderen, die om hem omloopen en hun spel spelen, de weeën verstaan, waarin ze gebaard zijn, en de smarten der dracht begrijpen, waarmee ze gedragen zijn, maar eenvoudig als kinderen huppelen en spelen en het leven genieten, dat de moeder hun schonk, zoo ook is het met Gods kinderen in zijn geestelijk huis. Ze leven; dat is al; en dat leven genieten ze met volle teugen, en in dat heerlijk leven zijn ze gelukkig en blij. Maar wat daarachter ligt; wat Jezus voor hen aan smaad en smart gedragen heeft; en wat er voor hen geworsteld is, om ze ten leven te brengen, o, daar weten zoo weinigen ook maar een stukske van en dat verstaan zelfs de allerheiligsten nooit geheel.

Maar ook al is dit mysterie onzer toebrenging te diep, dan dat onze ziel het zou kunnen doorgronden, toch heeft een iegelijk onzer er wel deze wetenschap van, dat er om zijn ziel gestreden is. Dat toen onze Koning zijn oog op hem sloeg en hem opeischte, hij niet wilde, en Satan het niet wilde, en de onheilige wereld het niet wilde, en dat toen onze goddelooze ziel met Satan en de wereld heeft saamgespannen, om aan Jezus te beletten, dat Hij onze ziel nemen zou; en dat, had het toen aan ons gestaan, Koning Jezus nooit onze ziel als buit zou gewonnen hebben.

Maar ook in dien strijd toog Hij uit overwinnende en opdat Hij overwon, en zijns bleef de zegepraal, en wij verloren onszelven; en met dat wij onszelven verloren, ontwaakten wij uit den bangen droom der zonde als kinderen van onzen God.

En zelfs daarna nog, als weer het gevele der wereld ons

bekoord had en Satans influistering ons weer wantrouwen tegen onzen Vader in ons hart had gezaaid, en de booze natuur in ons weer tegen God inging, dan waren wij het niet, die ten slotte overwonnen; want och, wij zouden leste-lijk bezweken zijn; neen, maar dan won Hij, die den strijd weer opnam om onze ziele te behouden, en die in het eind, door wat diepten en over wat bergen ook heen, ons toch weer op zijn schouders naar de schaapskooi terugdroeg.

We waren van zijn honderd ooilammeren geworden, en niet één van die honderd mocht worden gemist.

En toch, al dat onwederstandelijk en doordringend werk van de majesteit onzes Konings, nu deze achttien eeuwen, in de zielen van millioenen en nogmaals millioenen uitverkorenen, is toch in den grond niets anders dan een noodwendige nawerking van de toen bevochten zegepraal.

Na deze achttien eeuwen heeft Jezus niet als Held gestreden, maar in kalme majesteit als *Koning geheerscht*.

Gestreden, geworsted, gekampt heeft Hij vóór dien tijd, in de spanne tijds, die tusschen de beke Kedron en de ontsloten grafdeur in Jozefs hof ligt.

Die spanne tijds duurde, naar wij het meten, slechts drie dagen, maar in die spanne tijds is een eeuwigheid doorworsted en doorleefd, of, als we het zoo mogen uitdrukken, *doorgestoreen*.

Dat verwondere u niet!

Zie, dit tast toch een iegelijk, dat alle ongerechtigheden slechts uitingen van één *ourecht* zijn, alle zonden slechts openbaringen van éene onheiligheid, alle liefdeloosheden slechts naarbuitentredingen van één haat, alle smadingen slechts giftige uitwerpselen van één lastering; en zoo ook alle doordringen slechts de schriklijke uitwerkselen van één bloeddorst en moordzucht, één doodelijke vijandschap tegen God.

En daarom hielp het niet, of al in een bepaald geval het kwaad overwonnen, of al in een bijzondere omstandigheid de haat onderdrukt wierd, en of al in een enkel

persoon het leven over den dood triomfeerde. Neen, neen, er kon geen eindtriomf, er kon geen wezenlijke zegepraal zijn, eer *het* recht, eer *de* heiligheid, eer *de* liefde, eer *het* leven in den strijd tegen *het* onrecht, *de* goddeloosheid, *den* haat en *den* dood overwon.

En waar was nu *het* onrecht? Was het niet in Satans hart, uit wien het in alle menschen sloop? En waar was *de* goddeloosheid anders dan in den Booze, die allen aanporde? En waar was *de* haat anders, dan in den Lasteraar, die allen nijd inblies? En waar was *de* dood anders, dan in den Menschenmoorder van den beginne?

En daarom nu, daarom moest eens, eenmaal in de historie der wereld en der gansche schepping, de strijd in zijn wortel, de strijd in zijn diepste wezen, die strijd in zijn beginsel, die strijd in persoonlijke belichaming doorworsteld en uitgestreden worden.

En daarom ging het toen, niet meer David tegen Goliath, maar nu onze Koning tegen den Overste der wereld, Jezus tegen Satan.

En toen nu onze Koning in dien strijd niet slechts ten deele, maar ganschelijk getriomfeerd had, en Hij, de Inmanuel, na in den eeuwigen dood te zijn weggezonden, met de gerechtigheid en de liefde als zijn buit in het leven terugkwam, toen was het pleit voor eeuwig beslist, toen de triomf voor eeuwig en altoos bevochten.

Nu is er niets meer te strijden.

Nu kan er van nederlaag geen sprake meer zijn.

Nu is het de Wortel Davids, die in den wortel der dingen den wortel van alle ongerechtigheid overwon.

En dat nu is het; wat Gods volk op het Pascha des Nieuwen Testaments juichen doet.

Niet met een opgewonden en oppervlakkigen jubel, „dat Jezus weer leeft“, of „dat de vreugde van het weerzien onzer dooden ons nu gewaarborgd is“, neen, maar met een diepe geestelijke vreugde, die alleen voor Gods ingeleide kinderen verstaanbaar is.

Zie toch, om over den triomf van het *recht* te kunnen jubelen, moeten ze het diepe onrecht in zichzelf hebben bekend — en dorsten naar hun God. Om over de overwinning van Gods *heiligheid* te kunnen meejuichen, moeten ze verstaan, wat de gruwbre onheiligheid van de hel in haar woeden tegen den levenden God is. Om over de zegepraal van de *liefde* zich hartgrondig te kunnen verheugen, moeten ze zelf met hun eigen ziel geproefd hebben, hoe bitter wrang de haat tegen den Almachtige is. Ja, om in de victorie van het *leven* op den Paaschmorgen uw eigen victorie te begroeten, moet ge dit weten, dat gijzelf persoonlijk dood waart en nu wel leeft en met Jezus in de hemelen gezet zijt, maar dat er zonder Pascha na het kruis ook voor u uit dien bitter diepen dood nooit hope des levens zou gedaagd zijn.

MET HEM OPSTAAN.

De lentezon brengt ons ons heerlijk Paaschfeest weder en blijde ruischt de levenspsalm weer over de matte, doffe, doode wereld om ons heen! Wees ons dan gegroet, gelukkige Christenheid, die nog den eenvoud der ziel en daarmee den onvervalschten smaak van het kinderlijk hart behieldt, om in het wonder der verrijzenis te gelooven, en te loven, te danken, te jubelen: „*De Heer is waarlijk opgestaan!*“

Dát wist men in Eden reeds, dat de aardsche macht van dit stof der wereld strijd voert tegen het leven, het leven ten onder wil brengen en houden, en dus al haar innerlijke mogendheid en veerkracht op het uiterste spannen zou, om Hem te weerstaan en, kon het, uit te werpen, die, met het leven in zich, dat leven weer tot macht, tot heerschappij en koninklijke gebiedvoering wilde brengen midden op haar terrein, in den mensch, die haar kroon en sieraad is, tot zelfs in het stoffelijk omhulsel, dat hij draagt!

Zoo ge den Geest, die vanboven is, erbuiten sluit, wat doet die stoffelijke macht der wereld dan anders, dan vernielen, dooden, verderven? Of is zij niet de macht, die de bloemkelk doet verwelken en neertrekt in haar stof; de macht, die zelfs den forschen cederstam, die opschoot uit haar bodem, ten leste weer vernielt en zich, verdord, gespleten en vermolmd, met haar stof doet vermengen? Is zij niet de macht, die de hechtste fundamenten, de statigste transen, de weelderigste paleizen, ja, die geheele vlekken en steden eerst innerlijk loswoelt, om ze dan te bedelven

onder haar stof? Is zij het niet, die de hinde reeds belaagt, als ze jongen werpt, en de welpen der leeuwin slechts duldt, om ze straks het leven af te persen en weg te doen teren in haar schoot? Is zij het niet, die, als macht van het zinnelijke, loom en zwaar onze veerkracht neêrdrukt, onzen geest beklemmt, verlammend op onze aandrift, uitdoovend op onze geestdrift werkt; die als een macht in het vleesch, door zondedienst en zinnenlust het zedelijk leven bedreigt en den dood in het bloed, den dood in het harte jaagt; die, als een macht, in goud en goed belichaamd, de edeler drijfveer in de ziel ontspant en uitbuigt, en in den hartstocht der gierigheid, in den hartstocht van den nijd en in den hartstocht der winzucht begraaft, wat ons als menschen sierde? Is zij het niet, die als een macht van den schijn het oog verlokt, ons vangt in de strikken der ijdelheid, ons bedwelmt met den lauwen adem der weelde, en onzen geestelijken mensch dooddrukt in de eindelooze behoeften, aan wier slavernij zij ons ketent? In trouwe, als ze haar laatsten triomf viert en, na uw lichaamskracht gebroken, uw gestel ondermijnd, uw oog geloken te hebben, u den laatsten snik uit de borst perst; als zij u eindelijk doodt, met wat voor velen het eenig en het bangste sterven is; wat doet ze dan anders, dan in dat éene afscheiden van vleesch en bloed zichtbaar belichamen, wat haar rustelooze daad, haar innerlijksten wezenstrek vormde, *tegen het leven strijd te voeren en het te binden in den dood?*

Toch is aan die macht haar schrik voor ons ontnomen! *De Christus stond op!* Ook Hij scheen overwonnen, ook Hij ten onder gebracht; reeds scheen de laatste strijd volstreden in zijn graf. Maar, God zij lof! in Hem was het ongebroken leven. Dood en graf tartend, was Hij in de groeve neergedaald en reeds den derden morgen treedt Hij uit, om aan het *leven* de overwinning te toonen en zijn goddelijken triomf te vieren over de doodbrengende, alle geestkracht vernielende macht, die door de zonde zich in dat stof geopenbaard had.

Dát is Jezus' opstanding! Het leven, niet voor Gods troon, niet in het engelenkoor, niet buiten ons, maar in ons eigen menschelijk aanzijn, verwonnen op den dood!

Weer maken, dat Jezus niet is opgestaan, dat kón de macht der wereld niet. Maar wat ze wel kon, dat deed ze! Ze doorzag het, dat, kon de herinnering, kon de heugenis, kon het geloof, dat Hij opstond, worden afgesneden, de arme mensch uit zijn verrijzen geen zegen meer zou winnen, — en ijlings strooide ze het gerucht uit: *Zijn verrijzen is verlichting!*

Dát was haar belang, dat moest ze doen. Met het onomstootelijk feit van Jezus' opstanding op aller hart en aller verbeelding, verloor zij haar overmacht in 's menschen geest. Een menschheid, die gelooft dat Jezus uit de dooden opstond, erkent de meerderheid van den geest, onderwerpt aan dien geest het stof en dient zonde en zinnenlust niet, dan met zelfverwijt en verkrachting der consciëntie. Maar keer het om! Neem dat feit uit de voorstelling, uit den gedachtenkring der menschen weg; laat almeer aller denkbeeld worden, dat ook Jezus overwonnen werd en bleef, — en aan den geest ontgaat zijn bekoring; de macht van het zichtbare, stoffelijke, zinlijke herneemt haar overweldigenden indruk; de zielen worden verleid; de geest nog wel geduld, maar als een mindere, die de aalmoes heeft af te bedelen, waarvan hij leven zal; en de arme wereld geraakt, haars ondanks, in huiselijk en maatschappelijk leven weer onder de onweersaanbare overheersching van de wereld en haar schoon.

Daarom moest Jezus' opstanding ontkend! Daarom moesten vooral mannen van edeler inborst, door zelfmisleiding in het dwaalspoor gelokt, als apostelen optreden van een nieuw, maar somber evangelie, dat het bangste treurspel met een grafsteen besluit, en voorts aan het hart geen beteren troost weet te bieden, dan de hoop, zoo ook maar de hope nog, van een vage, niets zeggende, omtreklooze onsterfelijkheid.

En toch, Macht van stof en dood! hoe angstig ook berekend, hoe wél ook gewikt, . . . toch zal uw toeleg niet gelukken!

Zie, de Gemeente van Christus, de levende Gemeente van Hem, die opstond, is er nog!

Ge hebt u misrekend, en de apostelen van het Modernisme, uw misleide trawanten, kunnen met hun edelst heimwee

ie feil van uw toeleg niet bedekken. Volkomen juist! Voor het groot geheel der menschenkinderen hangt de waarheid van Jezus' opstanding aan hun voorstelling. Wijzig die, en voor hen is Jezus in het graf gebleven, — maar voor zijn levende Gemeente niet.

„Ten tweede“, zegt onze trouwe Heidelberger, „worden we door zijn kracht opgewekt tot een nieuw leven.“

Ziedaar dan het feit, dat heel uw toeleg omverstoort. Die opstond uit het graf, *doet opstaan!* Hij stond niet op, om voorts af te treden van het tooneel, maar om nu eerst in volle glorie zijn krachtsbetoon een aanvang te doen nemen. Hij die verrees, leeft nóg, draagt nóg de kracht zijner verrijzenis in zich en heeft den toegang tot menschenharten, om er die kracht in te druppelen, er die kracht in uit te storten, ze door die kracht zelf te doen opstaan uit den dood. Jezus' verrijzenis is slechts de levensboom, maar elk weergeboren hart is een levensbloem, geplukt van zijn twijgen, en ten spijt van alle ontkenning, trots alle loochening, in weerwil van de felste bestrijding, tuigend en overtuigend, dat de wortel bestaan heeft, waarop de stam gegroeid is, waaraan die bloesem ontloek. Uw strijd is niet met een zerk, niet met een grafspelonk, niet met verhalende vrouwen, — met Hemzelf, die opstond, met den Zone Gods, die leeft en nu nog uit den hemel werkt, is uw worsteling! Belet Hem, zoo ge kunt, de kracht van zijn verrijzenis in menschenharten te werken, — dan, maar ook dan alleen, zult gij uw pleit gewonnen hebben en roeit ge het geloof aan Jezus' opstanding uit. En als ook nu weer op ons prachtig Paascheest in het eene bedehuis de beste tolk van het Modernisme zijn opstanding loochent, en in het andere de zwakste dienaar van het Evangelie dat wonder der wonderen poogt te verheerlijken, dan blijft toch aan de laatste, niet aan den eerste, de zekere zegepraal, niet om zijn woord, maar wijl de Verrezene zelf, door op den Paaschdag zielen weder te baren, de kracht van zijn verrijzenis toont. Zoomin ge de steenoliebron, die in vlam sloeg, blusschen kunt door stroommen waters, zoomin dooft ge door den stroom uwer ontkenningen de levensvlam, die door Jezus' verrijzenis ontsto-

ken werd. Ook hier wordt door het gewaande bluschmiddel de kracht der vlam slechts verhoogd!

Er is nog een levende Gemeente van Christus, niet wijl zij zich handhaafde, maar wijl *Hij, die opstond uit de dooden*, het werk der wedergeboorte, het uitstorten van zijn verrijzeniskracht nooit staakt.

En daarom, de geestelijke, de afdoende bestrijding van het Modernisme ligt niet in wederlegging van zijn schijnredenen, maar in het roepen van zielen tot bekeering, in het medearbeiden met Christus, om van zijn verrijzeniskracht te doen ruischen in de ziel, die nog een bouwval bleef. Wilt ge van Jezus' opstanding getuigen, stel u dan Hem, die verrees, tot instrument, om de kracht zijns goddelijken levens voor uw kind, uw vriend, uw naaste ten eigendom te maken, tot een onvergankelijk bezit voor het hart.

Met Hem opstaan is bewijzen, *dat Hij opstond!* Een feit, vóór achttien eeuwen geschied, is in den gewonen zin der geschiedenis voor ons dood en zonder beteekenis. Maar hier is geen feit in den gewonen zin, noch vallend onder het bereik der gewone waarneming. Er is sprake van een wonder, van een onmiddellijk goddelijk feit. Sprake is van *het* wonder aller wonderen, daarin juist zich kenteekenend, dat het een feit is, niet beperkt binnen de enge omsluiting van een enkele spelonk of van een enkele ure, maar een feit, dat feiten baart, dat, in Jozefs hof slechts aangevangen, rusteloos gist en voortwerkt en zich eindeloos in nieuwe krachtsopenbaring vernieuwt.

Den Christus verlaat het mysterie nooit! Het is in zijn sterven, maar het keert met Hem in zijn opstanding weer. En stervend én verrijzend is Hij de Zoon des menschen, zijn gemeente uit die menschheid op het hoogepriesterlijk hart dragend, met haar door goddelijken liefdedrang en door aanvaarding van haar natuur één. Sterft Hij op Golgotha, wij zijn aan dat kruishout in zijn hart gestorven, en moeten, door elk op onze beurt der zonde met Hem af te sterven, de waarheid van zijn sterven toonen, de kracht van zijn kruisdood openbaren, ons deel aan zijn zoenoffer vastmaken voor het eigen hart. Maar zóo dan ook in zijn opstanding.

Wie in zijn hooge priesterlijk hart besloten lag bij het Lamma Sabachtani; wie zijns was, toen Hij het hoofd boog en stierf; dien kan ook geen macht van Satan of van wereld of van eigen opgezetten wil uit dat hart rukken bij zijn opstanding. Die is ook in Hem, als Hij triomfeerend uit het graf verrijst, en moet, een iegelijk voor zich, elk in zijn orde, zijn deel aan den levenden Christus toonen, door het openbaar voor allen te doen zijn, *dat hij met Hem opstond uit den dood.*

Gij dan, Gemeente van onzen Heere, waarin dit woord gelezen wordt, gij, lezer, wien dit woord onder de oogen komt, kunt gij belijden, dat Jezus Christus, de Zone Gods, maar ook de Zoon van Maria, ten derden dage uit het graf verrezen is? Kunt gij het belijden, niet door het te zeggen, niet door te bestrijden wie het leugen heet, maar door uw hand op het hart te leggen en Gode ten prijs te getuigen, dat daár, in het heiligdom uwer ziele, dat leven is, die kracht werkt, die goddelijke adem ruischt, die als een stuk van Jezus' eigen verrijzenis is, en u doemen zou, uzelf te vernietigen, om onwaar te maken, dat uw Middelaar den derden dag verrees?

Sluimerdet ge nog, o, hoor dan de Paaschkloktonen! Ze zijn zoo schoon, zoo welluidend, ze geven zoo hemelschen klank! Sta dan op, nú! Waarom getoefd? Sta dan op uit den slaap uwer zonde! De blöesems voor ons Paaschfeest zijn de zielen, die opbloeien, die vruchten des levens dragen voor haar Heer.

Sta op, niet slechts uit den sleur uwer onheilige zonden, maar uit de doodelijke macht uwer onheilige natuur. Sta op met Hem! Niet slechts om te zijn, wat ook buiten Christus de man in eigen kracht kan worden, maar om bij het bladerloof van lager "maatschappelijke deugden ook die edeler bloesems van de vruchten des Geestes te toonen, die zijn: „liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid en matigheid." Sta op uit den dood, de matheid, de loome geesteloosheid uwer verdorven natuur, tot de levenskrachtige, innerlijk geheiligde, echt geestelijke natuur, waarin Jezus, uw Verzoener, uw priesterlijke Middelaar, verrees uit het graf! Voor u nog

geen Paaschfeest, al de dagen uws levens, dat *zijn* leven uw deel niet was; maar ook het Paaschfeit als in uw eigen hart met diamanten griffie geschreven, terzelfder ure, dat gij opstaat met Hem!

Opstaan met Hem! dat blijft de levenspsalm van het Verrijzenisfeest, ook voor u, die reeds wist, wat het zegt, in den dood geweest te zijn en nú te leven. De komst van het nieuwe leven is nooit afgedaan, gaat altijd voort. We belijden geen Held, die overwon, verrees en toen weer stierf, maar een koninklijken Verwinnaar, die opstond, om in eindeloos heerlijker heiligheid zijn levenskracht steeds voller, steeds rijker, steeds krachtiger te doen uitbreken. En daarom, zijt gij zijns, met Hem één door den mystieken band des geloofs en der innigste liefde, sta dan met Hem op, verder nog dan dusver op; ook nu deze Paaschzon u weer met haar vriendelijk schijnsel bestraalt! Roep in u wakker, wat dusver nog sliep! Beziel ten leven, wat dusver nog werkeloos bleef, en toon uw deel aan de verzoening in zijn bloed, door ook voor uw persoon en uw hart het zegel te drukken op het apostolisch getuigenis: „Eén plant in de gelijkmaking zijns doods, maar dan ook *één plant in de gelijkmaking zijner opstanding.*“

GEZALFD MET VREUGDEOLIE!

Daarom heeft U, o God, uw God gezalfd met vreugdeolie, boven uwe medegenooten. Psalm 45 : 8.

De opstanding van onzen Heere Jezus Christus komt uit het paradijs.

Over heel het paradijs lag iets hemelsch.

Het was nog de hemel zelf niet, maar als een heilig voorportaal, om dien zaligen hemel binnen te treden, en waarop uit dien hemel een onuitsprekelijk heerlijke levensglans terugstraalde.

Het was voor den mensch in dat paradijs niet vreemd, God te ontmoeten; den Eeuwige te ontwaren; de inspraak van den Heilige gewaar te worden. Integendeel, God hoorde in het paradijs. Het paradijs was geen paradijs, zonder de trillende toenadering van zijn heilige tegenwoordigheid.

Het kostte den mensch niets, om nabij God te zijn. Geen strijd, geen worsteling. Er was geen last der zonde af te schudden. Geen beoedelde conscientie eerst te reinigen. Men behoefde zich niet te schikken, om zijn God te ontmoeten. Voor die ontmoeting was men altoos geschikt. Eer ongeschikt zelfs, om een oogenblik zonder God te zijn.

Er was niet een zonde, gelijk „ons gedurig omringt“, maar er was heiligheid geduriglijk om den paradijsbewoner, en de vreemde voor den mensch was niet God, maar Satan.

Toen Satan het eerst aan Eva zijn tegenwoordigheid uit

het loover liet ontwaren, toen ging er een vreemde huivering over geheel haar wezen. Naar hem te luisteren, dat kostte, dat deed pijn, daarbij was iets in de conscientie niet alleen, maar ook in heel den persoon te overwinnen. Satan hoorde in het paradijs niet en ontstal aan de vrouw, reeds door haar aan te spreken, iets van haar hemelsch geluk.

Reeds met den adem van zijn stem blies Satan haar het stofgoud van de vleugelen.

De aanraking met Satan deed haar zeer.

Het stoorde haar gelukstaat.

Ze was op de gemeenschap met dit duivelsche wezen niet aangelegd. Het ging tegen haar in. In tegen haar ziel. In tegen haar lichaam. In tegen haar heilige, zalige woonstede in het schier hemelsch paradijs.

Maar toen straks God de Heere in 's menschen hart door den beet in de verboden vrucht wierd afgesneden, toen sloeg dat alles om.

Satan hoorde niet in het paradijs. Hij was een ingeslovene. Of hij al boos was en goddeloos en duivelsch, dat deerde dus het paradijs niet.

Maar met den mensch stond dit heel anders.

De mensch hoorde wel in het paradijs. Het paradijs was er om hem. Zat, als we ons zoo mogen uitdrukken, als met levensdraden aan hem vast. Het was zijn woonstede, die met hem lotgemeen was.

Toen dus de mensch in het diepste van zijn hart met God brak en de schuldige hand tegen de majesteit des Heeren Heeren ophief, toen ging er van zijn zondig geworden hart als van een middelpunt een onheilige beweging uit, die zich mededeelde aan heel zijn persoon, aan al zijn vermogens en hoedanigheden, aan zijn lichaam en aan zijn lichamelijke gewaarwordingen, ja tot aan het paradijs zelf en al wat daarin was.

Daarom moest hij toen uit dat paradijs uit. Moest hij straks ook uit zijn lichaam uit, als de dood kwam. En kon de vernieling, die, als een vonk uit de zonde gespat, alles verdierf, niet rusten eer de schuldige mensch niets overhield dan zijn eigen schuldige ziel, belast met heel de

wereld van goddeloosheid en ongerechtigheid, die uit zijn zonde zou ontkiemen. Dit nu is de eeuwige dood. En het verzinken in dien eeuwigen dood is het nederdalen in de hel.

Toch bleef er ook zóo nog vreeze Gods op aarde.

Alles ging wel onder in schaamte, vloek en dood. Eén onmetelijke menschelijke ellende. En op zichzelf zou wel alle gedachtenisse des Heeren onder zijn gegaan. Maar het behaagde den Heere, ook zóo nog heugenisse van zijn majesteit op deze wereld te bewaren.

De genade begon den loop harer ondoorgrondelijke barmhartigheden.

Tegen den mensch in wrocht de Heere toch in menschen een zin voor hooger leven.

En wel doolden de meesten verre en zeer verre af en handelden met hun God trouwlooslijk; maar de Heere maakte door zijn wondere genade, dat er toch ook altoos enkelen waren, die anders kozen; of liever, die ook wel even slecht hadden willen kiezen, maar aan wie dit door Hem wierd belet.

Zoo bleven er dan toch altoos enkelen, die den toegang kenden naar de tente des Heeren; die het geheim verstonden van zijn verborgen gemeenschap; die baden tegen Satan in; en die, temidden van een verloren paradijs, toch een geopenden hemel boven zich zagen, een Bethel, een poorte des hemels en een huis Gods. En altoos die ladder, welker opperste aan den hemel reikte, en langs de sporten van die ladder aldoor afdalende en opklimmende hemelsche wezens, boven uit die zaliger gewesten, engelen Gods.

Maar juist aan die enkelen wordt nu ook het meest de tegenstand openbaar. De genade daalt in de wereld, maar is niet van die wereld, en geraakt daarom op allerlei wijs met die wereld in botsing.

De lijn van het leven dier wereld trekt dwars over den horizont; maar de lijn van het leven der genade gaat recht op naar boven. Die beide lijnen vormen een kruis. En het kruis van die levenslijnen is zinnebeeld van het kruis, waarmee die wereld alle genade najaagt, tot zij eens in *het* kruis, het eenige en volheerlijke kruis, de uitbanning van alle genade heeft beproefd.

Zoo kwam het juist omgekeerd als in het paradijs te staan.

Toen gleed met den stroom af, wie met God ging, en had tegen den stroom op te roeien, wie naar Satan luisteren wilde. Maar *nu* is het geworden, voor wind en tij, wie meezingt in het koor der wereld, en daarentegen *tegen* de golven en de baren inzwogend, al wie staan durft voor de eere zijns Gods.

Dat ligt niet aan der menschen bitterheid alleen, noch ook alleen aan Satans vijandig drijven; maar dit ligt in heel het bestand der dingen.

God de Heere schiep ons en onze vermogens en ons lichaam en de wereld om ons heen zóo, dat het alles heerlijk meewerkte zoolang het wél ging; maar ook, dat het vanzelf, door eigen aandrift, *alles tegen moest* werken, zoodra het rad omsloeg.

Het waren geen losse stukken van ons leven, maar alle raderen van éen saamgesteld werktuig, en zoodra de spil van dit werktuig verzet wierd, moest alles u stuk wringen, wat eerst u droeg en hielp.

Een zondaar had daar den last niet van. Maar wél Gods kind. Want voor hem maakte genade zulk een toestand tegen-natuurlijk.

Vandaar het lijden van den knecht van Jehova.

Het lijden in krankheden en als Man van smarten. Het lijden onder verachting en smaad en het achtervolgd worden met hoon en met bespotting. Het lijden onder eigen ongeschiktheid voor dit wereldsche leven, onder verterend heimwee, onder den bangen druk van toch eigenlijk vreemd op-aarde te zijn.

Zoo wordt het hem benauwd, nog eer menschen hem opzettelijk benauwen, en onhoudbaar, nog eer Satan hem opzettelijk tot mikpunt voor zijn pijlen kiest.

Benauwder nog voor den een dan voor den ander. En hoe meer verband met den hemel er in iemands hart is, des te drukkender wordt hem dat gedwongen verband met de wereld.

In sommige tijden wordt dat schriklijk benauwd. Als alle last en druk als een koperen muur zich om ons dicht-

sluit, en bergenhoog de bangheid en de moeite des levens zich om ons verheffen.

En dan wordt het een strijd. Zwijgen of nog dieper er onder. En als ge dan voor uw God niet zwijgen moogt en niet kunt, o, dan is het, of de hel tegen u losbarst.

Schriklijke schrijning in uw ziel en om u heen, van wat niet u, maar 's Heeren naam in u vernielen wil.

Toch leed slechts Eén, een Eénige, deze ijslijkheid in al haar ontzetting; Hij, die alleen onder allen ter helle toe is nedergedaald.

Voor Hem kan de wereld geen deernis hebben en geen erbarming. Hij stond zoo principieel tegen haar leven over. Er was bij Hem zoo geen zweem van schikken of toegeven. o, Ze had Jezus wel *willen* liefhebben. Satan zelf had zoo gaarne aan dien Jezus alle koninkrijken der wereld gegeven. Als *Hij* maar iets, *iets* had willen laten schieten van zijn onmogelijken eisch.

Maar toen Jezus bleef volhouden: „God liefhebben met *heel* uw ziel, met *heel* uw verstand, met *al* uw krachten,“ zoodat er *niets*, letterlijk *niets* voor de wereld of voor Satan zou zijn overgebleven, toen *kon* die wereld, toen *kon* Satan niet wijken, en toen is die Eénige door al deze booze macht onder den voet vertreden en verdorven.

„Het lichaam had de Vader Hem toeberaid.“ „Het Woord was vleesch geworden en had onder ons gewoond.“ En zie, juist in dat vleesch wordt Jezus aangegrepen. In dat vleesch, zóo, dat ze zijn lichaam aan het kruis hangen en over zijn ziel den vloek halèn, tot Hij wegzinkt in den eeuwigen dood.

Zonder meer zou dit dus de triomf van de zonde, de zegepraal van het onheilge, de overwinning van Satan zijn. Voor den goddelooze zou het licht der vreugde gezaaid zijn en niets dan bitterheid en schriklijkheden zouden het deel zijn van het kind Gods.

En dit nu kon niet.

Want dat ware kwetsing van de majesteit des Heeren. Zulk een triomf van Satan zou voor den Heere een onderdoen zijn.

En nu, de Heere kan in schijn, kan een tijdlang onder-

doen zelfs voor Satan. Zie het aan Job maar. Doch wezenlijk, duurzaam onderdoen zou Hem doen ophouden *den Heere*, d. i. *God* te zijn.

Niet dus, omdat ons de dorst naar geluk is ingeschapen en die dorst voldoening eischt; want wat ware het, of wij al ondergingen; neen, maar dat onze God op zulk een wijs *geen God* meer zijn zou, dáarom, en daarom alleen, moest het recht weer uit worden gebracht als het licht en zijn mogendheid schitteren als de dageraad.

Eigenlijk heeft de Heere onze God nooit anders dan één eigen lieven Zoon op deze wereld gehad, en allen die vóór of na Hem Gods kinderen waren, dragen slechts de schaduw van dien Eénige.

En waar nu die wereld zóo was, dat ze aan een Nero den beker der vreugde reikte, maar aan Jezus den beker van krenking en hoon te drinken gaf, daar hing Gods eere er aan, om juist dien Eénige met vreugdeolie te zalven boven al zijne medegenooten.

Waar de wereld dien Eénige uitstiet, daar moest God, omdat Hij God was, toonen, dat Hij voor dien Eénige een andere, een betere, een bij Hem passende wereld had. Na den lijdensweg op aarde een pad naar boven, waarop de engelen Gods rozen voor zijn voeten strooiden. En die nieuwe wereld niet in den hemel, neen, maar hier, op diezelfde aarde, die Hem gevloekt had; in datzelfde lichaam, waar men zijn ziel had uitgedreven; in het midden van diezelfde jongeren en vrouwen, van wie men Hem rauwelings had afgesneden.

Hij moest heerschen in het midden zijner vijanden.

En zoo stond dan Jezus op.

En zoo kwam in zijn opstanding het paradijs terug.

Want zie, hier bij dit ontsloten graf, hier aan de spelonke des levens, waarbij Gods engelen de wacht houden, is het hemelsche weer natuurlijk, het duivelsche weer ondenkbaar geworden.

De Romeinsche soldaten, met zwaard en spies gewapend, *moelen* wegvluchten. Ze kunnen niet blijven. Maar wie hier hooren en er daarom ook komen, dat zijn de engelen vanboven, en uit deze zondige wereld de zwakke vrouw en een jonger, die zijn Heer had verloochend.

Zonde ware hier vreemd geweest. Gods heerlijke nabijheid is hier weer natuurlijk geworden.

Er is weer zalige harmonie.

Nu drukt, nu benauwt dit door den Vader Hem bereide lichaam niet meer. Nu benauwt Hem geen angst meer in de ziel. Nu geen klaagtoon meer, maar altemaal hemelsche jubelzangen.

En zie, ook *hier* is nu een middelpunt, en ook van *dat* middelpunt gaan lijnen naar alle richtingen uit, en ook langs *die* lijnen trilt een beweging, een beweging, die door-gaat en leven wekt.

Wél hem, die het door den Geest bekennen mag, dat door het geloof ook zijn ziel aan dat éenig middelpunt vastligt.

VERZOEND, MAAR OOK BEHOUDEN?

Indien wij met God *verzoend* zijn door den *dood* zijns Zoons, hoeveel te meer zullen wij *behouden* worden door zijn *leven*!
Rom. 5 : 8.

Allengs ontwaakt de gemeente van Christus tot het besef, dat ze de hooge beteekenis van Jezus' opstanding uit de dooden onderschat heeft. Ze bleef te veel bij het kruis staan en vergat de nadrukkelijke verklaring van den apostel: „*Wat meer is, die ook opgewekt is!*”

De geestelijke oorzaak van deze eenzijdigheid lag in het bijna uitsluitend hechten aan de *verzoening* der zonden en het nauwelijks rekenen met den arbeid tot *behoudenis*, die aan den verzoenden zondaar werd te koste gelegd.

Dat men, „*verzoend zijnde*”, desniettemin nog *behouden* moet worden, verstond men niet meer. Met de verzoening scheen het te zijn afgedaan. Verzoening en verlossing klonk eensluidend. Men bewoog zich op een gansch andere lijn van gedachten, dan de apostel Paulus, toen hij naar Rome schreef, dat wij, *verzoend zijnde* door den dood des Zoons, nog *behouden* moeten worden, niet door zijn kruisdood, maar door zijn leven, d. i. daardoor, dat Hij leeft, door de kracht, die van zijn leven uitgaat, door hetgeen de nu nog levende Christus van oogenblik tot oogenblik aan onze ziel arbeidt.

Ongemerkt kwam men dusdoende van het *echte* tot een *valsch* Christendom zonder pit of kracht, een zich naar Chris-

tus noemen en in Jezus vroom zijn, maar waaraan het merk van frischheid, leven en bezieling ontbrak.

Dit kon niet anders.

Jezus' sterven aan het kruis was éénmaal geschied, in lang vervlogen dagen. De verzoening was verworven. Dit werk was *volbracht*.

Beeldde men zich nu in, niets anders te behoeven, dan had men dus uitsluitend met den historischen Jezus te doen, die vóór achttien eeuwen op aarde geleefd en geleden had, en kwam niet verder dan tot een gemeenschap met Jezus, die in herinneringen en overleveringen bestond.

Dit nu is ons Christendom niet.

Ons Christendom leeft niet van herinneringen, overleveringen, geschiedkundige berichten en omstandige verhalen van hetgeen in vroeger eeuwen is geschied, maar van de werkingen, krachten en leidingen, die thans, in onze dagen, in onafgebroken aansluiting aan het verleden, van Koning Jezus uitgaan.

Niet, dat *wij* leven, maar dat *Hij* leeft, is de kracht, waardoor ons Christendom bestaan en bloeien moet.

Wij zijn menschen als anderen; ons leven zou zich in het hunne verliezen; er zou geen onderscheid zijn. En eerst, daardoor, dat de levende Christus van uit den Hooge dag aan dag en uur aan uur bezig en doende is, om zijn krachten op deze aarde te doen werken, ontstaat er een kring, die van de maatschappij onderscheiden is en waarmee wij als belijders van Jezus ons één gevoelen.

Denk u den samenhang tusschen deze wereld en den Christus een oogenblik verbroken; stel u voor, dat de Christus een oogenblik, een wijle zijn inwerking op deze wereld staakte, — en er zou geen Gemeente der geloovigen meer waarneembaar, het Christendom zou dood zijn. Nog zou het zijn herinneringen, zijn overleveringen met zich dragen, maar als inscriptie op den grafsteen, niet als bronwel des levens. Gelijk de zon niet voor deze aarde schuil kan gaan, zonder dat tegelijk haar schijnsel op aarde *verdwijnt*, zoo ook kunt gij den band tusschen den levenden Christus en deze wereld geen oogenblik als afgesneden denken, of tegelijk

en op hetzelfde oogenblik zou het Godsrijk, de gemeente, de openbaring des nieuwen levens, of hoe ge het noemen wilt, hebben opgehouden te bestaan.

Van welken aard is nu die werking van Christus? Is zij een machtsbetoon van den Zone Gods? Uitstraling der goddelijke majesteit? Een werking, gelijk Hij ook vóór zijn menschwording deed uitgaan, toen Hij als het eeuwige Woord alle dingen droeg en het Licht der wereld was?

Onmogelijk.

Immers, waartoe dan zijn vleeschwording, zijn komen tot deze aarde? Indien de Heere ook vóór zijn nederdaling op aarde dezelfde werkingen kon doen, die Hij thans als de Christus vermag, waartoe dan het ontzaglijk tusschenbedrijf? Welk verschil bestaat er dan tusschen de bedeeeling der *Profeten* en de bedeeeling der *Vervulling*?

Er moet dus een scherp geteekend verschil bestaan tusschen de werkingen van het Eeuwige Woord vóór de vleeschwording en de werkingen van den Christus na zijn Hemelvaart; en waarin het verschil tusschen beide moet schuilen, springt in het oog. Natuurlijk in die menschwording zelve.

Eertijds was het de Zone Gods, die op deze aarde inwerkte met zijn goddelijke krachten; maar nu is het *de mensch Jezus Christus*, die met deze wereld in natuurlijk verband staat, en als Een onzer, als onze Broeder, als ons natuurlijk Hoofd en onze Koning zijn macht en invloed gelden doet.

Jezus behoort ook nu nog tot deze aarde. Hij is niet maar mensch geworden voor een tijd, maar in en door zijn dood mensch gebleven; als mensch opgestaan; als mensch ten hemel gevaren; als mensch aan de rechterhand des Vaders gezet; en tot op den huidigen dag als de mensch Jezus Christus ons, zijn broederen, leidend.

Hij nam onze menschenlijke natuur niet aan, om ze straks weer af te leggen, maar om ze, onafscheidelijk en onvervreemdbaar met zijn goddelijke natuur in één persoon vereenigd, te bewaren.

Ook thans is Hij derhalve in den hemel gezeten in ons vleesch; geheiligd en verheerlijkt, het spreekt vanzelf; maar

niettemin in onze natuur; in datzelfde lichaam, waarmee Hij aan het kruis hing; en niet als God over zijn schepselen, maar als een mensch over menschen, als een broeder over de broederen, als een hoogepriester over zijn boetelingen heerschend, aan hen arbeidend, voor hen biddend.

Dienovereenkomstig is de macht, die Hij uitoefent, een *ontleende* macht, die Hij *ontving*; een heerschen over *vijanden*, die door den Vader aan Hem onderworpen worden.

Waaruit dan tevens voortvloeit, dat Christus, is eens zijn werk voltooid, zijn rijk niet voor zichzelf kan bezitten, maar het als een voltooid kunstwerk Gode zal wijden, overeenkomstig het woord van den apostel, dat dan, als de laatste vijand aan zijn voeten zal liggen, onze Koning Jezus het Koninkrijk aan God en den Vader zal *overgeven*, opdat God zij alles in allen.

Dit stuit velen bij het leven. Ze hadden gedacht, dat Christus het Koninkrijk *altijd* voor zichzelf zou behouden. En als ze hooren, dat Hij het eens zal overgeven, dan vragen ze zich af, waarom Hij het nu nog voor zichzelf houdt en het niet aanstonds overgeeft aan den Vader.

Deze vraag vloeit voort uit een verkeerd inzicht in het werk van den Christus.

Dat werk is *tweeërlei*.

Ten eerste, als mensch den zondaar te verzoenen, en ten tweede, als mensch den verzoenden zondaar tot God terug te brengen.

Dat *eerste* werk begon in de profetie, kwam in gang bij de vleeschwording en was volbracht op het kruis.

Maar het *tweede* deel van zijn werk kon, toen het eerste *volbracht* was, pas een aanvang nemen. De bouw der muren begint eerst, als het fundament voltooid is.

Welnu, dat tweede werk begint in de opstanding van Christus, is in gang gekomen op den Pinksterdag, voortgezet in de geschiedenis der Christelijke Kerk en zal eerst voleind zijn in de toekomst des Heeren.

Zonder dat tweede geeft het eerste werk geen vrucht. Eerst door dat tweede deel van zijn Middelaarsarbeid wordt de zegen van het eerste werk aan het licht gebracht. Wij,

menschen, kunnen met de verzoening, die verworven is, niets doen. Ons ontbreekt de macht, om ze tot levensspijs der ziel te maken. Alleen de Christus zelf, die ze bereidde en teweegbracht, bezit de geestelijke meerderheid, om zijn kostelijke verzoening te bereiden tot een manna, waarbij ons hart leeft.

Men versta toch de belijdenis, dat God zijn Zoon aan de wereld heeft *gegeven*, niet verkeerd. Immers, hiermeê wordt beleden, *niet*, dat God zijn Zoon aan de aarde heeft gegeven, opdat Hij een tijdlang op haar verkeerem zou; *ook niet*, dat God zijn Zoon voor de aarde overgaf in den dood, opdat Hij voor haar lijden zou, om voorts weer van haar te scheiden. o, Neen, de zin dezer belijdenis strekt veel verder. Als God zijn Zoon aan de aarde *geeft*, dan behoort die Zoon van nu af aan die aarde toe; dan is Hij de hare geworden; met haar leven verbonden, om haar nimmermeer ontnomen te worden.

De aarde is gezonken; ze zinkt telkens dieper; ze gaat ten verderve; — tenzij God Almachtig zich harer erbarme en haar redde.

En *hoe* redt God haar nu?

Doordien Hij haar zijn Zoon *geeft*.

Immers, door die éene daad is alles anders geworden. De aarde zonder den Christus moest omkomen. Maar met Hem in haar schoot verborgen, *kan* ze niet ten verderve gaan. De Christus leeft en blijft Godes eeuwiglijk en altoos. Omklemt dus de Christus onze natuur zóo vast, dat Hij haar in zich tot éen persoon met zijn goddelijke natuur vereenigt, dan moet ook zij om zijnentwil, door zijn kracht, dank zij haar onafscheidelijke vereeniging met Hem, aan het verderf ontkomen en Godes worden.

Wilt ge figuurlijke sprake, denk u dan deze aarde als overtogen met de wateren des doods, en in die wateren de zondaars drijvend en worstelend, tot zij, de een na den ander, in de diepte wegzinken.

Welnu, in die wateren des doods werpt God Almachtig den éengeboren Zoon zijner liefde neder. In die wateren drijvend en worstelend, strekt Hij de reddende hand uit,

om de verlorenen, die Hij om zich bespeurt, aan den dood te doen ontkomen. Maar zij willen niet. Integendeel, ze spannen tegen Hem saam en grijpen Hem aan, niet om door Hem gered te worden, maar om Hemzelf in die wateren des doods neer te trekken.

Dat is Golgotha.

Als Hij in de diepte is neergetrokken, sluiten de wateren des doods zich over zijn hoofd weer saam.

Dat is zijn graf.

Maar over dat graf waakt de almachtige liefde des Vaders en, om met Paulus te spreken, door „de grootheid der sterkte zijner macht“, dat is door de uiterste inspanning van zijn goddelijke mogendheid, trekt Hij den Zoon zijns welbehagens weer uit de diepte dier wateren op.

En Christus? Stoot Hij, in zijn opwekking, nu Hij, uit die wateren des doods opgetrokken, het hoofd weer opheft, stoot Hij in het volzalig oogenblik des nieuwen levens die wereld nu van zich? Schudt Hij, weer opkomend ten leven, onze natuur, die Hem in de diepte neertrok, in toorne uit? Stoot de Christus in zijn verrijzenis ons smadelijk van zich af?

o, Aanbid, indien gij het doorgrond, hierin bovenal de *liefde* van uw Heiland, de liefde ook in zijn opstanding! Neen, Hij stiet u niet van zich af. Toen Hij uit die wateren des doods werd opgetrokken door den Vader, hield Hij met de armen zijner ontferming u vastgeklemd aan zijn hooge-priesterlijk hart. Hij liet u niet los, maar trok u met zich. Dies zijt ge *met Hem* opgewekt, *met Hem* uit die wateren des doods verzezen, *met Hem* in den hemel gezet.

En wat behoudt u nu?

Wat anders, dan de rustelooze werkzaamheid van den verheerlijkten Heiland?

o, Ban toch elke voorstelling, alsof de Christus nu sinds achttien eeuwen in den Hemel *rustte* van zijn arbeid, slechts het stille leven des gebeds levend, om uw Voorspraak te zijn.

De Christus *werkt tot nu*.

Niet gij, *Hij alleen werkt*. In ons trilde slechts na, wat van Hem uitging.

Hij werkt, niet slechts met zijn denken of willen, maar

met geheel zijn godmenschelijken persoon. In Hem is de volkomenheid. Er is in Hem geen onderscheiding meer van een deel zijns wezens, dat wél, en een ander, dat niet arbeidt. Geheel zijn wezen is in rusteloozen arbeid. Paulus noemt het *zijn leven* zelf. Het is niet zijn kracht, niet zijn wil, niet zijn goddelijke, niet zijn menschelijke natuur, niet zijn geest, niet zijn verheerlijkt lichaam, maar *dat alles saam*, dat alles in heerlijke harmonie, dat alles in wederkeerige doordringing; kortom, het is zijn aanzijn, zijn tegenwoordigheid, *zijn leven, dat u behoudt*.

Niet slechts u door de wedergeboorte tot de behoudenis *brengt*, om u nu voorts aan uzelf over te laten; neen, maar zijn leven, dat u *behoudt*, van den aanvang tot den einde, al de draden houdt en saamvlecht en stiert, die vóór en in en na uw toebrenging den wortel van uw aanzijn met het eeuwig Koninkrijk verbinden.

U behoudt, in dien volstrekten zin, dat gij verloren zoudt zijn, indien ook slechts één oogenblik denkbaar ware, dat de levende Christus van uit den Hooge u *niet hield*.

Ja, *u behoudt*, niet door u te houden, gelijk gij zijt, maar door rusteloos het verderf, dat Hij eerst in u stuitte, al meer tegen te gaan, en in u te openbaren, door Woord en Sacrament, die krachten des eeuwigen levens, die het verderf afweren en u doen opwassen in Hem.

MET HEM OPGEWEKT!

Want indien wij met Hem éene plant geworden zijn in de gelijkmaking zijns doods, zoo zullen wij het ook zijn in de gelijkmaking zijner opstanding.

Rom. 6:5.

Zijt gij waarlijk gestorven?

Zeg niet: „Vreemde vraag!“ op ons schitterend Paascheest, want zonder die vraag *is* er geen Paaschvreugde. Of hoe zal iemand persoonlijk in het *herleven* jubelen kunnen, als hij niet eerst zelf, persoonlijk, inging in den *dood*?

Speel toch niet, gemeente van Christus, met een zoo ontzettende, wondere, naamloos heerlijke gebeurtenis, als de *opstanding van Jezus Christus* was.

Als gij er zélf niet in betrokken zijt, dan bestaat die opstanding ook niet voor u.

De Christus sprak het zelf zoo klaar uit: „De wereld zou Hem *niet zien*, maar zijn discipelen, zij, zij alleen *zouden Hem zien*;“ wat immers eenvoudig beteekent, dat die heerlijke opstanding wél voor zijn verlostten bestaat, maar *niet* bestaat voor hen, die geen deel aan Jezus hebben.

Dezulken kunnen wel zeggen, dat ze het gelooven, zooals zij ook de opwekking van Lazarus gelooven; maar het blijft voor hen een uitwendig feit; het spreekt hun niet toe; ze worden er niet zalig door; er komt hun geen genade, geen troost, geen zielskracht in hun zwakheid uit toe. Stel, de heugenis er van *kon* teloorgaan, welnu, dat zou hen laten,

zooals ze zijn; ze zouden er niets meê verliezen; hun zou niets worden ontroofd.

Vandaar dan ook, dat, toen het ongeloof in het laatste vierde dezer eeuw Jezus' opstanding zocht weg te cijferen, het grooter deel der belijders, na van den eersten schrik bekomen te zijn, er zich o, zoo wonderwel in geschikt heeft, om het voortaan *zonder* een opstanding van Jezus te doen.

Ze hadden er toch *niets* aan. Het was hun een bladzijde historie. Maar een bladzijde van de historie des *levens*, die daáram in hun ziel niet inging, omdat niet vooraf in hun ziel was ingegaan de schrikkelijke bladzijde van de historie des *doods*.

En daarom zij de vraag u herhaald, lezer: „Zijt *gij* waarlijk gestorven?“ Of wilt ge diezelfde vraag in meer apostolischen vorm, welnu, zeg ons dan, of „*gij* met Christus begraven zijt in zijnen dood“? of „*gij* éen plante met Hem geworden zijt in de gelijkmaking zijns doods?“ of ook, of „*uw* oude mensch met Hem gekruisigd is“!

Zie, er is een wereld van het zichtbare; van het uitwendige; van hoogheid; van genieting; van menschenlof; een wereld, waar het vleesch in opleeft; waar Satan zich als Overste in aanstelt; waarin de zonde onmisbaar bestanddeel is, en waarin de dood, o, zoo natuurlijk thuis hoort. In die wereld is het vanbuiten schel licht en vanbinnen stikdonkere nacht. Voor het uitwendig oor heerlijke jubelmuziek, maar voor het geestelijk oor, diep in de ziel, het akelig kreunen van een eeuwig sterven.

En bij *die* wereld hoort *gij*. Daar is uw *ik* een stuk van. Daar is uw oude mensch in geboren, daar leeft hij onder, daar zwelgt hij in. Om *die* wereld gaaft ook *gij* uw God prijs!

Tusschen die wereld en tusschen den hemel staat het al de Schrift door!

„Die wereld eerst!“ roept de goddelooze (of hij zich vroom aanstelle of onvroom doet er niet toe), „die wereld eerst! En dan, als die wereld heeft afgedaan, dan komt, als numero twee, de hemel.“

Maar het Woord zegt: „Neen, niet alzo, maar óf die

wereld, óf die hemel. Van tweeën één: ge blijft leven in die wereld, maar dan zijt gij ook *voor eeuwig* aan die wereld vast, en blijft zij als een verslindend monster u *eeuwig* in de hel najagen; of wel, ge kiest den hemel, maar dan komt die hemel ook nú reeds; *hier* reeds op aarde; door den Heiligen Geest; vanbinnen in u; en maakt die wereld voor u en u voor die wereld dood.

En daar staat nu uw arme ziel tusschenin.

Vleesch zijt gij en trekt dus naar vleesch. Het gaat u van die lieve wereld, o, zoo aan het hart. Ge kunt er niet van los. En toch, ge voelt, dat het moet, dat God recht op u heeft!

En nu gaat gij er aan staan, om de wereld haar afscheid te geven. Maar, helaas, zooals verliefden aan de deur scheiden. Haast niet van elkaër afkunnen. Elkaër názien. Een innerlijk denken: „Tot wederzien!”

En zoo gaat het dan ook. Met het morgenlicht komt ongemerkt die wereld weer terug. En dat vindt het *ik* eigenlijk, o, zoo heerlijk. Ons *ik* was al bedroefd, dat zijn wereld weg was. Het voelde zoo: nu ga ik op het kruis.

Toch roept de roeper in 's harten binnenste kamer aldoor, dat het zoo niet mag; dat God het zoo niet duldt; dat Hij ertegen toornst. En daardoor aangeprikkeld doen we dan weer een ruk, om los te komen; maken ons nu wezenlijk boos op die dwingende wereld; en jagen haar nu in wezenlijken afkeer ter deure uit.

Maar, jawel! „Ik ben er ook nog,” zegt Satan nu bij zichzelf; en nu begint het strikken spannen en netten spreiden, en zoetekens bedwelmen, en met al uw doods vijanden komt de verleider op u aan, om te maken, dat ge de wereld weer inhaalt, uw *ik niet* aan het kruis slaat, en het graf, waarin uw oude mensch moet bijgezet, dicht laat.

En o, dat lukt zoo goed! Satan weet zoo, hoe hij zielen moet vangen. Hij is een vanger van millioenen zielen. Haast zijn ze niet te verslinden, die hij dagelijks als met schakelnetten uit de wateren der zonde optrekt. En eigenlijk zijt gij er dan weer blij meê. Het was u al zoo ledig, zoo doodsch, zoo verlaten en beroofd voor uw gevoel geworden. Nu leeft

ge weer op, als een visch, die van het droge weer geworpen wierd in zijn eigenlijk element.

Maar de stemme Gods laat niet af, en aldoor blijft het vanbinnen door de kameren der ziel dreunen: „Laat varen die wereld, want zij gaat voorbij met al haar begeerlijkheid, maar die den wille Gods doet, blijft tot in der eeuwigheid!“

En weer wilt ge scheiden. o, Ze werd u tegen, die wereld! Is ze weg, dan trekt ge naar haar. Maar is ze bij u, dan stuit zij u toch eigenlijk tegen de borst. En ge wilt opstaan en haar van u schudden en haar uitwerpen en de deur achter haar dichtgrendelen! Maar zie, daar begint ze zich te verzetten. Wat blijkt nu? Wat anders, dan dat die zoogenaamde wereld eigenlijk een legioen van duivelen is, die, nu gij het meent, het ook meenen gaan tegen u, en u te sterk af zijn.

En dan ligt ge daar!

Niets dan die „lieve wereld“, die nu als een duivelenheerschaar zich tegen u keert; vanbinnen uw God, die roept: „Laat af!“ en gij, die o, zoo ontzettend graag zoudt aflaten, maar . . . *ge kunt niet.*

Zoo komt de onmacht.

Een nieuw lijden, een bange benauwing, die ge nog niet hadt vermoed, en toch een les, die God u *moet* leeren.

Eerst denkt ge dan: Dat zal een *gedeeltelijke* onmacht zijn; een *tijdelijke* onmacht; een onmacht *onder zekere omstandigheden.*

Maar neen, God gaat door; Hij is genadig en ontfermend; Hij laat niet varen dat werk, dat Hij in u begonnen is. Gij moet de les ten einde toe leeren.

En daarom laat God u nog eens rukken en worstelen en het beproeven op alle manier; tot gij eindelijk voelt: „*Ik kan niets meer!*“ en tot alle duivelen en doodsvijanden u de knie op de borst zetten, en nu *gij* daar machteloos nederligt en *zij* juichen gaan: „Nu kan *hij* niets meer; nu is hij ons!“

En dan, ja, dan eindelijk komt de Almachtige tusschenbeiden, en roept met een stem, waar heilig erbarmen in trilt: „*Die ziel is mijn! Ik heb haar den Zoon mijner teederste liefde gegeven!*“

En nu komt daar die Jezus; die wondere persoon; de geheimzinnige wisselaar, die nooit iets dan zonde ontvangt en er nooit iets anders dan genade voor in de plaats geeft; de éene en toch de duizendvoudige; in wien alle verlore kinderen Gods in zijn; een ondoorgrondelijk leven, tegelijk in zijn hart en in de duizenden zijner tien duizend zielen doorleefd.

En dien Jezus ziet ge nu op die wereld toegaan; en die wereld met al haar glans en schittering aangrijpen; en door die oppervlakte heen inzinken in haar schrikkelijke kern van zonde, donkerheid en dood; en in die kern doordringen tot op de pit, die haat tegen God is, verpersoonlijkt in Satan; en in die wereld ook bij *uw* ouden mensch, *uw* ik, *uw* vleesch, *uw* onheilige persoonlijkheid.

Bedenk het wel, bij die wereld, waar Jezus de hand aan slaat, is uw *ik* bij; daar zit gij in; daar zijt gijzelf onder begrepen.

En nu neemt Jezus de wereld, en zet ze niet maar, zooals gij woudt doen, buiten, maar sleurt ze naar het kruis! Ze *wil* niet!

Maar niets baat, want, o, wonder mysterie, Jezus heeft zich met haar vereenzelvigd; Hij is vleesch geworden; zonde voor ons gemaakt. Nu gaat *Hijzelf* aan het kruis hangen. En zoo hangt er de wereld in Hem. Om haar te doden, sterft Hij er zelf aan. Maar in zijn dood doodt Hij dan ook die wereld. En dus *ook u*. Want gij waart in die wereld. Zoo zijt ge dan met Hem gestorven. Eén plante met Hem geworden, in de gelijkmakinge zijns doods.

Verstaat ge het nu?

Ja, gewisselijk, met Hem gestorven! Immers, indien ge deze dingen zoo gelooft. Gelooft, dat die Jezus zelf is gaan sterven, om in zijn persoon de wereld te kruisigen; en gelooft van uzelf, dat uw *ik*, uw persoon, uw oude mensch niet dan een machteloos brokdeel van die op Golgotha geoordeelde en gekruisigde wereld is.

Wie dat nu gelooft, die zegt met Paulus: „Het zij verre van mij, dat ik zou roemen, anders dan in het kruis van Jezus, door welken de wereld mij gekruisigd is en ik der wereld!”

Zoo zijt gij dan dood.

Gij hangt aan het kruis. De handen en voeten zijn aan uw ouden mensch doorboord. Hij kan niets meer.

Gij zijt met Christus begraven.

Als ge *niet* gelooft... ja, dan leeft alles opeens weer op; dan gaat het graf open en komt de oude mensch er weer uit en speelt weer den meester.

Maar *als* ge gelooft, en voor zoolang en voorzooveel dat geloof werkt, dan *niet*. Dan ligt de zerk er op, verzegeld met den zegelring, niet van Romes landvoogd, maar van den Zoon der Eeuwige Liefde!

En dat nu juist is het bange.

Want, o, mijn broeder, hoe komt ge aan geloof, hoe houdt ge uw geloof, als ge het hebt, vast?

Kunt gij dat?

Al Gods oprechte vromen klaagden dan ook: „Neen en nogmaals neen!“ Geloofloos, machteloos in het hart, zonken ze altijd opeens weer in hun *ik* terug, en doemden opeens weer op al de doods vijanden van hel, dood en duivel, van hoogmoed, wereld en het eigen ik. En daar ging het weer op een slingeren, schrikkelijk!

Dus is dan weer alles weg! Alles zelfbedrog! Niets gewonnen!

Zie, als gij aan dat ontzettende punt nu zijt toegekomen, dan komt het Woord tot u en spreekt: Die Jezus, die, om de wereld, en dus ook uw ik, te doden, zelf stierf, *die Jezus stond op*.

Die Jezus stond op en *leeft dus* en heeft *macht*; die macht juist, die gij noodig hebt, die u er uithelpt, die u volkomen redt en zaligt, de macht namelijk, om in u het *geloof* te wekken, en als het gaan wou, het in u te houden, en als het bezweek, het weer op te wekken.

Want *geloof*, dat is lotgemeenschap met Jezus. Hij dood, dan gij dood. Hij weer leven, maar dan ook gij leven. En dat leven, dat leven met Jezus, als dat aan u toekomt, dat is *gelooven*. Gelooven, omdat het met Christus verborgen is bij God.

Voelt ge nu de onuitsprekelijke zaligheid van het Paaschevangalie, van dat zeggen: *Jezus leeft!*

Zeg eens: Jezus leeft *niet*; maar dat wil immers zeggen, dat er niemand is, die uw geloof houdt; en als er niemand is, die uw geloof houdt, dan is het weg; en als het geloof weg is, dan komt de oude mensch weer en licht de zerk op en komt uit zijn graf! En dan zou er niemand zijn, om dat graf weer dicht te metselen en u weer tot geloof te brengen.

Jezus *niet* leven! dan kondt gij niet gelooven; eenvoudig, omdat gij niet aan uw volmaaktheid *moogt* gelooven, of die volmaaktheid *moet er zijn*. En is Christus niet in het leven, dan is daarmee ook uw volmaaktheid weg. Dan bestaat ze niet. Want uw volmaaktheid is *Hij*. Zijn leven. Zijn persoon. En gij slaat aan die volmaaktheid, aan dat leven de hand *door het geloof*.

Maar nu Jezus *wel* leeft; nu de gemeente van Christus jubelen kan: Immanuel *verrees!* nu heeft alle benauwde van ziel ook een eeuwige vertroosting.

Want nu *durven* we gelooven, dat onze oude mensch dood is; nu is er, als hij de zerk weer op wil lichten, dorst naar *gelooven*; en nu, God zij lof, als het eigen hart gelooffloes in zichzelf is, een Vorst des Levens daarboven, die *zijn* Heiligen Geest van den troon laat werken, zoodat er *geloof* in u opwaakt, en ook uw ziel door dat geloof *leeft*.

ZUIVERT DEN ZUURDEESEM UIT.

Zuivert dan den ouden zuurdeesem uit, opdat gij een nieuw deeg zijn moogt, gelijk gij ongezuurd zijt.

1 Cor. 5 : 7.

Bij het Pascha hoort het feest der ongehevelde brooden!

Niet als een bijzaak, waar wij over heen mogen lezen, maar als een punt van aanbelang, dat tot tweemaal toe Israel op het allernauwkeurigst omschreven wordt; en wel omschreven als een profetie in beeldschrift; want de apostel van Jezus past het met het Pascha op den Zone Gods en zijn gemeente toe: „Want ook ons Pascha is voor ons geslacht; zoo zuivert dan uit den ouden zuurdeesem en laat ons feest houden in de ongezuurde brooden van oprechtheid en waarheid.”

Wat betekende dat „niet doorzuurd mogen zijn” van het deeg?

Zuurdeesem *hevelt* het deeg, d. w. z. heft het deeg op; doet het rijzen; en maakt aldus, dat het meer schijnt dan het is.

En toch is die zuurdeesem voor het brood van deze bedee-
ling *onmisbaar*. De Schrift zelve noemt ongedeesemd brood „een brood der ellende” (Deut. 16 : 3); dat dus beneden het gezuurde brood staat; aan hetwelk het deeg eerst zijn lichte-
ghheid bijzet, en het aldus bruikbaar maakt voor onze verteringsorganen.

En daarin nu is het brood, d. i. het groote voedingsmiddel, waardoor het menschelijk leven in stand blijft, beeld van dat menschelijk leven zelf.

Immers, ons menschelijk leven is, laat ge het aan zichzelf over, „een leven der ellende”; een armelijk, troosteloos aanzijn; om en in uw hart.

Vandaar de gedurige vraag naar „prikkelen”; naar iets, dat ons boven dat alledaagsche verheffen kan; dat ons opheffe en doe rijzen. En die prikkelen schept men dan ook, en al wat het leven, vooral in onze groote steden, dan ook menschelijk, haast zei ik leefbaar, maakt, hangt van opwinding, van inspanning, van overprikkeling aan elkaâr. En wat erger nog is, alle geestelijk leven, dat buiten het zaligmakende omgaat en toch een glans en sieraad in deugd en aanminnigheid weet te vertoonen, is, tot zelfs als het zich vroom aanstelt toe, niets dan een *gehevelde* levensuiting; d. w. z. een levensuiting, die onnatuurlijk, het gevolg van een in het hart gestoken ingredient van eerezucht of hoogheid, kortom van een boven zijn maat gaan, van het prikken van geestelijke prikkelen, van een spannen en opschroeven is.

Zie, zooals de Kaffers en Zoeloes leven, zóo zou ook bij ons het menschenleven zijn, als men er geen zuurdeesem in deed.

Zoo plat, zoo neergeslagen, zoo afbrokkelend en smakeloos.

En om dat bange en ontzettende nu te ontkomen, zijn er twee wegen. De eene Gods weg, en de andere de weg der menschen.

Op dien laatsten, der menschen weg, vertelt men u, dat het deeg nu eenmaal is zooals het is, dat er aan dat deeg niet te veranderen valt, dat God dat deeg zoo krachteloos geschapen heeft, en dat er, om wat heerlijkers te zien, daar niets aan te doen is, dan dat gij er iets anders in brengt, en het daardoor rijzen laat tot prachtig, luchtig brood.

Maar op den weg Gods zegt men u: Neen, maar zoek uw heil bij dat gezuurdeesemd brood niet. Want zie, dat gezuurde brood is maar in schijn zoo prachtig. Wacht slechts

een tiental dagen, en ge zult zien, dat de dood eruit en de schimmel erop komt, en het al zijn smaak en geur verliest. En daarom, wat u van noode is, o, mensch, is niet een opheffend middel in het oude deeg te steken, maar een andere levensbodem, en uit dien bodem een ander graan, en uit dat graan een ander tarwemeel, en zoo een ander, beter deeg, dat *vanzelf* rijst, dat *vanzelf* geheveld is, dat smaak en geur in zichzelf draagt, en nooit verkruint en nooit verschimmelt, maar eeuwig versch en geurig blijven zal, ook al reist ge meê naar de overzij van het graf.

Om dat nu te leeren, moest Israel eerst zijn zuurdeesem wegdoen; daarna lange dagen het ongezuurde brood der ellende eten; om dan eindelijk het manna te ontvangen, dat geen doorzuring noodig heeft, maar geheel toebereid neerdaalt uit den hemel.

Een sprake Gods alzoo, dat zijn volk en in dat volk elk kind van God heeft aan te vangen, met al zijn prikkel, zijn opwinding, zijn overspanning, zijn schijn van iets te wezen, kortom al zijn zuurdeesem, heeft uit te zuiveren. Dat de Heere hem dan lange dagen in zijn eigen leegheid en platheid en neergeslagenheid laat eten van „het brood zijner ellende“. Maar om daarna dan ook het Brood des levens hem aan de lippen te brengen, dat, uit den hemel nedergedaald, geen onheiligen en dus onwaren prikkel behoeft.

Verstaat ge het nu, wat de apostel zegt: „Alzoo dan ons Pascha voor ons geslacht is, zoo zuivert dan uit den ouden zuurdeesem en laat ons feest houden in de ongezuurde brooden van *oprechtheid* en *waarheid*“?

Verstaat gij het, en doet gij er naar?

Want zie, de Heere onze God wil zijn heilig Christelijk geloof niet misbruikt hebben als een soort zuurdeesem, om het deeg, dat toch niet deugt, voor een tijdlang wat te doen gisten en opwerken en er een schijn aan te geven.

Daar is zijn Christus Hem te heilig voor!

Neen, het *deeg zelf* moet in u een ander, een beter deeg

worden, dat vanzelf, zonder opwinding, naar boven komt en rijst en een brood geeft, dat u voeden kan.

Ja, zoo moet het in u worden, dat gij elken morgen en elken avond voor uw ziel een terdege goed gerezen stuk levensbrood hebt, maar *zonder iets leugenachtigs er in*, d. w. z. zóo toebereid en geschapen, dat het in volle oprechtheid en zuivere waarheid, in uw hand komt en over uw lippen, *gelijk het is*.

En daartoe nu kan het niet in en bij u komen, zoolang ge half om half met uw ziel wilt blijven handelen; de eene maal een stuk van het kerngezonde Brood des levens in Christus, en een anderen keer weer een snede gedeesemd brood van eigen baksel.

Zie, zoo is nu eenmaal het Brood des levens, dat het dáar niet tegen kan.

Het kan in de ziel, die het voeden zal, nooit een enkelen korrel van het gezuurdeesemde nevens zich dulden.

Het moet *alleen* u voeden, — of al zijn voedende kracht ontgaat u.

Om het Brood des levens in het bloed uwer ziel te doen komen, moet de laatste korrel van den valschen deesem eruit!

„WIEN ZOEKT GIJ?“

Jezus zeide tot haar: Vrouw! wat weent gij? Wien zoekt gij?

Joh. 20: 15.

Staat uw ziel met den verrezen Heiland in gemeenschap? Hoordet ge niet slechts, dat Hij opstond, maar *weet* ge het? Weet ge het door zielsontmoeting met Hemzelve? Was er een tijd voor u, dat uw Heiland onder de dooden was, en juicht het thans door uw ziel in zalige verrukking, dat ge weet, dat uw Heere leeft?

Menige ziel slaakt op het hooren van die vraag een zucht!

„Hoe,“ zoo zou ze vragen willen, „hoe is die diep ernstige vraag bedoeld? Jezus is toch niet meer op aarde en verschijnt niet meer op aarde. Ik kan Jezus toch niet meer zien, gelijk Maria Hem zag. Hij is nu de Heere in de hemelen. En nu, wat blijft ons op dezen pelgrimsweg dan anders, dan de heugenis, dat Hij opstond en de juichtoon, dat Hij bij den Vader leeft, leeft om voor ons te bidden, bidt om eens tot ons weder te komen? Godlof! dit weet ik, dat mijn Verlosser leeft en dat ik uit dit mijn vleesch God zal aanschouwen. Maar voor het oogenblik, ik bidde u, wat rest mij anders, dan de *heugenis* van een heerlijke gebeurtenis in het verleden en het *voorzicht* op een even heerlijke gebeurtenis die eens komt?“

En toch, die wedervraag, hoe weemoedig ze ons ook toespreke, ze moet tegengestaan, ze mag niet geduld.

Want is er voor u niet anders, dan bezit ge niets dan een

arm Evangelie voor den tegenwoordigen tijd; wel rijk voor wat eeuwen achter u ligt, en evenzoo rijk voor wat na eeuwen wellicht komen zal; maar arm voor uw eeuw, en voor uw hart, dat in die eeuw klopt.

Neen, neen, ons Paaschfeest is volstrekt niet allermeeft een jubeldag van heugenis en hope, maar ook wel terdege en voornamelijk een dag der zielsverkwikking voor het heden, voor nu, voor uw eigen ziel, gelijk zij er nu aan toe ligt.

Een herinneringsfeest is het ook voor wie buiten staan, en zelfs de ongeloovige wereld jubelt op den Paaschdag van den Levensvorst mee, maar voor Gods uitverkorenen moet het heel anders wezen, voor Gods kinderen kan de opstandingsjubel niet met een heuglijke heugenis volstaan.

Weet gij, dat ge met Christus en in Christus vóór nu achttien eeuwen mede opgestaan zijt uit den dood?

Of is u dat een raadsel? En vraagt ge dies op de wijze van Nicodemus nog: Hoe kan een mensch, nog niet geboren zijnde, geweest zijn in den persoon des Middelaars en in en met Hem zijn verzezen?

Begrijpt ge dan ook niet, hoe de bloem reeds in den knop was, eer die knop zich ontplooid? Is het u ook een raadsel, hoe die knop reeds in den stengel was, eer hij aan dien stengel uitbotte? Ja, verstaat ge niet, hoe bloem en knop en stengel saam reeds in de kiem en in de zaadkorrel verscholen lagen, eer die korrel gekoesterd werd in het hart der aarde?

En is het dan anders met den mensch? Hangen de geslachten dan niet saam? Worden we niet uit onze ouders geboren, en moesten wij, om uit hen geboren te kunnen worden, niet in hen zijn, eer wij ontvangen wierden? Ja, mag en moet niet gezegd, dat wij allen in Adams lendenen waren, nog eer onsj aller stamvader en bondshoofd God voor het hoofd stootte en in zonde viel?

En zou datzelfde dan niet bij Jezus kunnen doorgaan? Vormen dan niet alle uitverkorenen één lichaam onder Hem

als hun aller eenig Hoofd? En zijn dan Gods geroepen heiligen niet voorgekend geweest in Hem van vóór de grondlegging der wereld?

En vat uw ziele dat dan wél, waarom is het dan zoo wonder, zoo raadselachtig, dat alle kinderen des Koninkrijks in Christus waren, toen Hij in den eeuwigen dood wegzonk, en alzoo met Hem begraven zijn in zijn dood, en derhalve op den Paaschmorgen dan ook, niet overdrachtelijk, maar werkelijk, met en in Hem opgestaan en verreezen en ten leven gekomen zijn? Zóo ten leven, dat gij op dien derden dag na Golgotha in Jezus' verrijzen persoonlijk reeds gerechtvaardigd waart.

En toch, dat blijven raadselen, zoolang gij ook niet weet, dat ge met Hem in de hemelen gezet zijt en nu in den hemel in Christus leeft.

Een pelgrim woont uit van deze aarde en woont bij Jezus in. Niet door verbeelding. Niet door zich erin te droomen. Niet door opwinding van gevoel en overprikkeling van zenuwen, zoodat het zoo schijnt. Neen, maar feitelijk. Doordien de grond van zijn leven in Christus is, van Christus het leven naar hem uitgaat, en alleen in de gemeenschap Christi zijn leven genoten wordt.

Eerst wie dat bezit heeft den Heere leeren kennen.

Vroeger kende hij den Heere nog niet.

Hij had wel van Jezus hooren spreken. Wel over en voor Jezus meegezongen. Maar Hemzelf vond zulk een ziel nog niet.

Jezus' opstanding bestaat dus voor ons wel terdege eerst dan, als Hij *voor ons* opstaat; als Hij *voor ons* gaat leven; voor ons *een* persoon, *de* persoon in onze gedachtenwereld wordt; en als we ten slotte kunnen getuigen, dat Hij, dien wij eerst niet kenden, zich aan ons bekend heeft gemaakt; zóo bekend gemaakt, dat Hij ons thans geen vreemde meer is, naar wien we vragen, maar een trouwe vriend onzer ziele, dien we kennen van hart tot hart.

Nu zijn er tweeërlei personen, die dat nog missen en er toch van reppen.

Van den eenen kant de ernstigen in schijn, die den Heere nog niet kennen, maar zonder Hem te missen, eenvoudig omdat ze Hem niet zoeken. Hun spreken over de verrijzenis is geheel uitwendig. Herinnering, uitzicht. Maar zonder nood der ziele. Zonder heimwee in het hart.

Voor dezen nu blijft Jezus verborgen.

Maar onderscheiden van deze oppervlakkigen zijn er ook, die Hem wel missen, die Hem nog niet kennen, maar o, zoo gaarne Hem kennen zouden, en die in de schemering van hun hope omdolen om de grafspelonk, hun Heere, hun Jezus zoekende.

En dezen *zullen* Hem zien. Zien te zijner tijd. Vaak als ze het schier niet meer hopen durfden.

Wie bidt ontvangt; wie zoekt vindt; wie klopt, dien wordt opengedaan. Ook door Jezus!

Mits — en o, zoek u aan dat heilig beding niet te onttrekken! — mits dat zoeken in u geen vrucht van eigen sentimentaliteit, maar vrucht van werking des Geestes is.

Alleen de Heilige Geest maakt zoekende.

Alleen de Heilige Geest leidt u in het *ware* zoeken.

Alleen de Trooster, die ons geworden is, bezielt met den moed, om zoo innig en zoo diep en zoolang te zoeken, tot eindelijk Hij, dien onze ziel zocht, zich vinden laat, en de vreugde volkomen wordt in den Heere.

„VAN CEPHAS GEZIEN!“

Dat Hij is opgewekt ten derden dage,
naar de Schriften; en dat Hij is van
Cephas gezien, daarna van de twaalfen.
1 Cor. 15: 4. 5.

Vóór Jezus' sterven gevoelt onze ziel zich gemeenzamer met Hem, dan *na* zijn opstanding.

Dat verwondere u niet.

Wij zijn diep gezonken zondaren, en, hoe ook onze ziel den Heere achteraanleeft, toch blijven we innerlijk onder zelfaanklacht gedrukt. Als er „vrede der conscientie“ komt, dan komt ze als een goede gave vanboven, van den Vader der lichten, en voorwaar niet uit de diepte van ons eigen hart.

Zien we dus op Jezus vóór zijn sterven, dan is er, althans ten deele, zekere overeenkomst. Hij had toen zichzelf vernietigd om in de gelijkheid des zondigen vleesches te komen, en als Middelaar zich diep vernederd om onzentwil. Hij was wel volstrekt heilig en kon niet zondigen; maar toch was Hij „zonde“ voor ons gemaakt, en bewandelde Hij den weg naar een kruis, waaraan Hij „vloek“ voor ons zou worden.

Naar zulk een Jezus zouden we durven toegaan. Er is ook zóo nog wel afstand tusschen Hem en ons; en als soms zoo machtig zijn goddelijke heerlijkheid doorbreekt, zou ons verbaasd hart Petrus wel willen naroeven: „Heere, ga van mij uit, want ik ben een zondig mensch.“ Maar dat is uit-

zondering. Gemeenlijk durft ieder in Jezus' omgeving Hem naderen, Hem vrijmoedig toespreken, zelfs Hem aanraken.

Het Lam Gods, dat de zonde der wereld draagt, en de geroepenen, voor wie de zonde gedragen wordt, schrikken elkaër niet af.

Jezus zelf zei het; het was als een Herder met de schapen achter zich, Hem volgende op den klank zijner stem.

En wij, in het Evangelisch verhaal ons verdiepend en meelevend met die duizenden, die Jezus naliepen, ontvangen een indruk, als zouden ook wij zonder zweem van schroom ons bij Hem gevoegd hebben.

Tusschen den Heere, vóór zijn sterven, en ons hart, bestaat de scheiding der heilige beschroomdheid niet.

Zelfs in Gethsémané zou onze ziel zich voor den Man van smarten ontsloten hebben.

Maar *na* Jezus' heerlijke opstanding is dat anders.

Hij is nu wel „zonde“ en „vloek“ voor ons geweest, maar is het niet meer.

De eens verbleekte luister van zijn eeuwig Zoonschap glanst nu weer in ongebroken heerlijkheid.

Weg is uit Jezus dat gedrukte, dat angstige, dat teekende van de diepe vernedering; en als Maria Hem nog als vanouds aan wil raken, dan wijst Jezus haar af, met te zeggen: „Maria, raak Mij *niet* aan, want Ik vaar op!“

o, Heel dat tafereel bij de spelonke Jozefs is prachtig. Die schudding der aarde, dat nederdalen van Gods engelen, dat lichten van hemelglans, dat afgewenteld worden van den steen, dat weer levend worden van het geborgen lijk, en dat eindelijk opstaan in glorie; het is om de ziel te verrukken door schoonheid; vooral na het donkere kruis is er niets heerlijkers uitdenkbaar.

Maar hoe het ons ook verrukt, het imponeert toch te machtig, om ons niet verslagen te maken.

Eens stond Jezus *naast* ons, maar nu opeens staat Hij zoo verre *boven* ons.

Toen Hij onze zonde *droeg*, vergaten wij onze onheiligheid;

maar nu het rantsoen gebracht is, nu delft onze zonde weer een o, zoo diepe klove.

Hij zoo heerlijk, zoo hoog, zoo heilig; — en wij, die diep verlorenen in onszelven, met niets geheels aan ons; van den hoofdschedel tot de voetzool gansch melaatsch; ja, nu sterker nog dan ooit onze zonde beseffend, nu die zonde ook werd een hoonen van *zoo goddelijke erbarming*, als aan het kruis van Golgotha in Jezus was gezien.

En daarom nu is het ons zoo goud waard, van Paulus die woorden te beluisteren: „De Heere is opgestaan ten derden dage naar de Schriften, *en is van Cephas gezien.*“

Paulus heeft veel verdriet gehad van Petrus, maar dit éene, groote feit heeft hij tot vertroosting van Gods uitverlorenen toch van Petrus meegedeeld.

Niet, dat Petrus evenals de anderen Jezus gezien heeft, toen allen samen waren, maar dat Jezus Petrus heeft opgezocht, toen hij alleen was, eer de anderen erbij kwamen.

Want Petrus was diep gewond. De inwonende zonde had ter onzaalger ure overmocht. En terwijl Jezus heenging, als het Lam, dat stom is voor dien, die het scheert, en alzoo zijnen mond niet opendeed, had Petrus zijn onheiligen mond opengedaan, om met eede en onder vervloeking te betuigen, dat hij met Jezus niets uitstaande had.

Schriklijk bestaan! En toch niets vreemd voor wie zijn hart kent. o, Als één oogenblik de genade wijkt en de Persoon des Heiligen Geestes niet langer de Werker in uw *ik* is, wie bergt zich dan voor den storm, wie, wie wordt in zijn hoogheid dan niet als een ceder door de zonde geveld?

Petrus, die zijn Heer verloochent, zoover en zoo driest verloochent, is dus volstrekt geen ongemeene uitzondering, maar eenvoudig de type van het kind Gods in zijn Godverlating.

En wel verre, dat wij, met ingebeeelde hoogheid, ons medelijden naar den zwakken Petrus laten uitgaan, betaamt het

ons veel meer, nog zeer uit de diepte tot dezen heerlijken apostel op te zien.

Hij stond nog zoo verre boven ons.

En zie, die hoog begenadigde man, aan wiens gezaligden staat wel geen enkele onzer lezers twijfelen zal, die heerlijke apostel valt nu zóo diep, zoo boven alle begrip diep, dat hij wel in der waarheid het hoofd niet meer dorst op te heffen. Er stonden tranen in zijn oogen. Er was een bitter schreien in zijn ziel. o, De gemeenschap met zijn Jezus was verbroken.

En wat zien we nu Jezus doen?

Nu gaat Jezus niet apart naar Philippus, noch naar Jakobus, noch zelfs naar Johannes.

o, Die discipel, die in zijn schoot had aangelegen, had het zoo niet noodig. Maar Petrus had het noodig. Petrus, die gevallen was. En evenals wij lezen, dat, toen Adam viel, de Heere zich in het Paradijs begeven had om hem te zoeken en te troosten, belovende hem Zijn Zoon; even op gelijke wijze lezen wij hier, dat de verrezen Heiland zich begeven heeft om Petrus te zoeken en hem te troosten, hem weer verzekerende van zijn liefde.

En gelijk nu een verloren zondaar weer moed grijpt, als hij den Heere in het Paradijs tot Adam ziet komen, zoo richt ook het gevallen kind van God zich aan dien Petrus weer op, als Hij Jezus na zijn verrijzenis dien Petrus ziet opzoeken en vertroosten.

Want hoe groot dan ook de afstand zij, die Jezus in zijn glorie van Gods arme pelgrims scheidt, en hoe wij ook door ons ongeloof en door onze liefdeloosheid die klove telkens nog verbreedten, Hij, Immanuel, die verrees, blijkt dan toch daarom niet verre van zijn gekochten te zijn.

Waar zij niet tot Hem durven naderen, daar genaakt Hij tot hen.

Waar zij wegschuilen uit zelfaanklacht en om het verwijt van hun ongerechtig hart, daar welt in Hem de zeer overvloedige fontein van zeer erbarmende ontfermenis.

En waar gij, in de zelfbeschuldiging uwer ziele, op de borst zoudt slaan en uwe oogen niet naar den hemel durft opheffen en vreeze hebt, of Jezus wel voor u zou zijn, daar spreekt die Jezus zelf u met de lieflijke stem des Geestes een hemelsche vervrijmoediging in; en waar gij met Cephas in één schuld van zonde ligt, daar voelt gij u in Cephas' opbeuring zelf opgebeurd, vertroost in zijn vertroosting.

„UITERMATE VERHOOGD!“

Daarom heeft Hem ook God uitermate
verhoogd. Filipp. 2:9.

Ons Paaschfeest heet naar *Pascha*, een woord van oud-Hebreeuwschen oorsprong, dat eigenlijk „voor den dag komen“, „doorbreken“, „er uitkomen“ beteekent. Als het donker aan het zwerk is en somber, en eindelijk de zon door de wolken breekt, dan is dat komen der lente en met die lente van het lieflijk licht, een Pascha aan het firmament. En als de aarde zwart en grauw en donker zag, en eindelijk spruit het groene gras uit en lichten de bloemstengels hun kelkjes en knopjes omhoog, dan is het Pascha voor de natuur op aarde. Pascha is als het omgaat, als het anders wordt, als het er doorkomt. En zoo kreeg ook Israel in Egypte zijn Pascha; want van dit „omgaan“ kwam ook de zin van „voorbijgaan“. Toen de worgengel al Egyptes beste zonen sloeg, maar de huizen van Godes heilig volk *voorbijging*. Ook een lichtpunt temidden der donkerheid. Bloemknopjes, die temidden van deze doodsvallei het hoofd opbeurden. Verschoond, gered, gekoesterd worden. Pascha is temidden van de schaduwe des doods met volle teugen indrinken de ontfermingen van zijn God.

En zoo nugging dit Pascha van Gods oude volk ook op ons in de bedeeling des Nieuwen Verbonds over. Niet formeel letterlijk, niet koud-notarieel, niet bekrompen en enghartig, dat ge van worde tot worde in ons Pascha elk stuk en

deel zoudt moeten aanwijzen van wat eertijds in Israels Pascha schitterde.

Zoo knutselt de mensch, maar zoo schept de Heere het niet in zijn majesteit.

Bij Hem in zijn mogendheden is het al één rijke goddelijke gedachte, die in het Pascha van het firmament, en in het Pascha der weer uitspruitende aarde, en in het Pascha van het ontkomende Israel, en in het Pascha van Immanuel, en in ons Paschavieren, en eens in ons hemelsch Pascha, als de graven zullen geopend worden, zich uitspreekt.

Het is al één goddelijk-rijke gedachte van licht uit donkerheid, van leven uit dood, van koesterende warmte, die indringt in wat verstorven lag en bevroor. Als de dood komt om te vernielen, komt de Almacht der liefde Gods om te verschoonen, of, ging het in den dood, uit den dood weer op te halen. Het is God, de Bron van licht en leven, en die daarom tegen vloek en dood en verderving ingaat. En zoo komt de zon door de wolken breken en verkondigt zijn glorie, en spuit het gewas uit de aarde weer uit en profeteert verrijzenis, en spaart de worgengel in Egypte en doet aan den angst van den dood ontkomen, en komt Immanuel op den derden dag ten grave uit en triomfeert over den dood als overwinnaar, en zoo ook zal het eens Pascha Gods voor al Gods kinderen zijn, als de dood voor altoos gedood wordt en er geen nacht en geen verkwijnen en geen sterven meer zal zijn!

Maar hoe ontstond dan het verdonkerend floers in het zwerk, dat de zon schuilen ging? En vanwaar kwam dan het grauwe doodskleed over de aarde, dat alle bloem verwelkte en verdorde elk blad? En waarom zat Israel dan zwart geworden bij den ticheloven neder? En waartoe moest dan de Christus tot in den kuil nederdalen? En waarom gaan nu nog al Gods verkorenen binnen door de poort des doods?

Is dan die dood, is die donkerheid, is die dorheid een macht tegenover God den Heere? Buiten Hem om, zonder

zijn toedoen, tegen Hem over in zijn eigen schepping ontstaan?

Dit kan niet.

Hoor maar, de Heere roept het zoo doordringend allen kinderen der menschen toe: Ik dood en Ik maak levend; Ik doe in den kuil nederdalen en weer opkomen. Ik, de Heere, doe het al.

Er is geen donkerheid, of Hij heeft gewild, dat het donker zou worden; er is geen sombere grauwhed der verdorring, of Hij nam den geur en de kleur van de bloeiende frischheid weg; er kon in Egypte niets versmoord, of Hij had een worgengel gezonden; niets stierf ooit, of Hij, de Heere, wilde, dat het sterven zou.

Eens heeft alles gebloeid. Eens blonk alles. Eens tierde het al in glans en levensgloed. En toen is het van zijn bloem ontdaan. Toen is het dof gemaakt. Toen is het in de windselen des doods gewonden.

En dat was zijn werk.

Hij deed het, de Heere HEERE!

Hij, „die arm maakt en rijk; die vernedert; ook verhoogt Hij; want de grondvesten des aardrijks zijn zijns, en Hij heeft de wereld daarop gezet.“

En daarom, Paschen, dat is niet, dat Hij, uw God, den dood en de dorheid en de donkerheid vond, en er nu licht en glans en leven in stortte. Maar dit, dat Hij eerst zelf dien dood, die dorheid en die donkerheid uitgoot, en dat Hij nu, in zijn ondoorgrondelijk erbarmen, die dorheid weer in bloeiende frischheid, die donkerheid in lichtglans, dien dood in het leven verkeert.

Er is geen verhooging, of eerst had *Hij* vernederd.

En dit nu is het ook bij Jezus' verrijzen.

Ook hier is niet oorzaak, dat Cajaphas voor Jezus den dood eischte en Pilatus Hem ombracht, en dat nu God de Heere hier tegen inging, en Hem uitredde. Neen, maar dit, dat Immanuel eerst door God zelven *vernederd* wierd, en nu dóór dienzelfden God, die Hem eerst *vernederde*, uitermate wierd verhoogd.

Paschen zegt u niet, dat God uit den hemel neerzag, hoe zijn lieve Zoon in het graf lag besloten, en daarom een engel zond, om dat graf weer te ontsluiten. Neen, Paschen is iets veel hoogers en rijkers. Paschen zegt u, dat Hij, uw Middelaar, door Gods eigen bestel in dien dood was ingedragen, en nu door diezelfde oneindige Majesteit, die er Hem inwierp, weer volkomenlijk uit dien dood wierd opgebracht, nu in alles overtreffende verhooging.

Met Paschen ziet ge den wil van uw God koninklijk heerschen; eerst omwerpend, dan oprichtend; eerst vernederend, dan verhoogend; en onder dien storm, die wild door het woud trekt, dat u de angst in de ziel slaat, alsof alles vergaat en op enkel verwoesting zal uitloopen, heerlijk triomfeeren de albeschikkende, alles terechtbrengende, alles reddende liefde van uw God.

Want al wat er van nederwerping en wederoprichting dusver gezien was, het is nog slechts profetie en aanduiding geweest van deze allerdiepste nederwerping van Messias tot in de diepte der helle, maar dan ook van de uitermate treffelijke verhooging van Immanuel tot in de hemelsche heerlijkheid.

Al dat andere nederwerpen en verhoogen hing saam met deze Vernedering en deze Verhooging.

Maar terwijl al het andere u slechts het voorspel bood, is hier het eigenlijke, wezenlijke drama der goddelijke Almachtigheid gezien. Wat het is als God neerwerpt en vernedert, en zoo ook wat het is als God weer opricht en uitermate verhoogt, is hier eerst, is aan den Christus, is in Immanuel getoond.

Er was samenhang tusschen al dat neerwerpen van voorheen en thans en daarna, en *dát* neerwerpen tot in de diepte der helle van den Messias.

Dat moest wel. Anders verstaat gij het ook niet. Dan is er voor dat neerwerpen van den Messias geen oorzaak. Waarom toch zou God de Heere *Hem* hebben neergeworpen? Hem, den Eenige, dien Hij liefhad! Het gansch onnoozel en onbevlekkelijk Lam!

En te zeggen: „Cajaphas deed het, en Pilatus deed het, en Satan deed het!“ baat u niet; want dat is wel zoo, maar als de Vader het niet gewild, het niet bedoeld, het niet verordineerd had, ach, arme! wat zou Judas of Cajaphas, wat zou Pilatus of Satan hebben vermocht?

En daarom, de belijdenis moet ons vlot en gul van de lippen: „*Hij* heeft Hem krank gemaakt. Het *behaagde den Heere*, Hem te verbrijzelen.“ En daarom, en daarom alleen, zonk Hij neder in verderfenis.

Niet 's menschen daad, maar 's Heeren doen moet hier aangezien.

Hij, Hij was het, die den Zoon des welbehagens alzo heeft vernederd.

En dit nu verstaat ge niet buiten den samenhang met al het schepsel en met allen toorn, waarmeê God de Heere zijn zondig creatuur neerwerpt.

Daar kunt ge geen oplossing voor vinden, of ge moet er een oog voor hebben, hoe die Immanuel met den arm zijner eeuwige ontfermingen dien van God vervallen zondaar aan zijn borst klemt.

Ja, daar kan uw ziel niet in rusten, of het moet uzelfen door meer dan vleesch en bloed geopenbaard zijn, hoe die Borg, die Goël, met u, o, verlorene, aan zijn hart geklemd, in dien eeuwigen dood is ingeworpen, om er met u in de armen uit op te komen.

Pascha, dat is de stengel, die zich weer opbeurt met den bloemkelk.

Pascha, dat is Christus, die terugkeert met zijn verlost en als buit.

De dood van Jezus was wezenlijk de dood geweest.

Zijn ziel was ontbonden van zijn lichaam. De scheiding was ingetreden. En al de verschrikking des doods was op Hem gekomen.

Hier was geen schijn van dood, maar was de dood in der daad en waarheid. Het water en het bloed hebben het bevestigd. En ook hier is niet een dood met verzachting, maar

een dood met alle vervaarnis. Duizend dooden als in één sterven saamgewrongen. Een door den dood worden neerge-
worpen en overmand.

Ja, meer nog, dit neerwerpen in den dood ging nog dieper dan het steenen graf; het drong door tot in de diepte van den kuil; en daaronder tot in de plaats der verschrikking. Want er was in dit sterven ook een *Lamma Sabachtani*. En als de ziel niet maar gescheiden wordt van het lichaam, maar er is ook een gescheiden worden van God, de Bron van het leven, dan is er iets van den eeuwigen dood, van den dood in zijn oneindige diepte, van al de verlorenheid en de afgrijzing en de ontzetting, die er op den bodem zelf van het wezen van den dood ligt.

„Heere, Gij zult mijne ziel in de hel niet verlaten, Gij zult niet toelaten, dat uw Heilige de verderving zie!“ had de Messias op Davids lippen vanouds reeds gezongen.

En zoo wierd Hij omklemd, en ging Hij gevangen, en sloeg de dood de armen zijner verderving om Hem.

En dat liet de Heere hem doen. Hij liet het niet slechts toe, maar het behaagde Hem, alzoo den Immanuel te verbrijzelen; totdat het Pascha doorbrak; en toen schoot het wonderlijk licht van zijn vertroostend aangezicht weer door de wolken.

En toen heeft Hij Hem uitermate zeer verhoogd.

Ge begrijpt, niet de Zoon van God stierf. Hoe zou die heerlijke tweede Persoon in de Drieëenheid, die al de goddelijke wezenheid met den Vader en den Heiligen Geest eeuwig deelachtig was en is en blijft, hoe zou die ooit gestorven zijn, ooit geleden hebben, ooit in kracht verminderd zijn of verdonkerd in glans?

Neen, de dood kon zijn vingeren niet tot in de goddelijke natuur des Heeren laten dringen, maar had alleen vat op zijn menschheid.

Voor den Zoon van God als zoodanig is dus alle Pascha ondenkbaar. Waar geen vermindering is, daar is ook geen toeneming. Wat niet stierf, staat niet op.

En zoo voelt ge dan vanzelf, hoe dan ook die verhooging niet deze goddelijke natuur rijzen deed. Die is oneindig en eeuwiglijk volmaakt en kan dus niet rijzen en kan niet verhoogd worden. Daar komt niet bij, en daar komt geen glorie aan toe.

Die schittert in eeuwig ongetaande majesteit en luister.

Maar wel was Hij naar zijn menschheid in de verschrikking en in den dood geworpen, en kon Hij dus ook naar zijn menschheid weer opgewekt en verhoogd. Een verhooging en wederoprichting, die wel ook het recht en de eer en het zelfbesef van den Zoon van God raakte, omdat het *zijn* menschheid was, die vernederd, en wederom *zijn* menschheid, die uitermate verhoogd wierd; maar dan toch zóó altijd, dat zijn God-zijn en het goddelijke in Hem, naar wezen en vermogen en majesteit, noch vermindering noch vermeerdering smaakt.

En zoo kwam dus Pascha ook voor Immanuel.

Alles was nu in de vernedering gegaan. Hij was nu vertreden en verraden, bespuwd en bespot, geslagen ten bloede toe en toen in zijn bloed aan den kruispaal genageld. En toen was Satan losgekomen, en de dood had zich opgemaakt, en zooals gieren op het slagveld op een gewonden held neerstrijken, zoo streken dood en Duivel op Golgotha neer, om het licht uit dat oog te verduisteren, om te maken, dat die mond niet meer sprak.

Duisternis was om Hem getogen. Donkerheid had het alles als een floers bedekt. En toen knakte de dood Hem, dat het hoofd neerzeeg. En toen namen ze Hem af, en ging het met Hem in de donkerheid van het grauwe graf.

o, Die doodsweeën, die schriklijke zielssmartten, dat verbrijzeld worden van den Messias!

Maar daarom komt er dan nu ook Pascha!

En zie, nu scheuren ook hier de wolken van Gods toorn en het lieflijk licht breekt door. En het tarwegraan, dat in de aarde viel en stierf, brengt vrucht voort. En er daagt leven, en er schittert glans, en er komt glorie.

En nu is het uit met de vernedering, „De dood heerscht niet meer over Hem.“

Wat Hij eenmaal gestorven is, dat is Hij der zonde gestorven. Maar wat Hij nu leeft, dat leeft Hij Gode.

En nu gaat dat Pascha door. Want bij die geopende grafgewelven is nog slechts de aanvang dezer verhooving.

Naar Hij diep zonk, zal ook zijn verhooving uitermate heerlijk zijn.

Zonk Hij weg tot in de diepte der hel, Hij zal ook tot in de hemelen toe verhoogd worden.

Zie het, als de engel in het blinkend kleed van zijn verrijzenis jubelt. Zie het, als Hij straks opvaart, alle hemelen door.

Zie het in geestelijke verrukking, als ge Hem, den Eénige, in zijn glorie daarboven ziet zitten.

En eens zult gij het zien, als Hij op de wolken komt.

Kom, Heere Jezus! *Maranatha!*

En, God zij lof, nu is er ook bij deze verhooving *samenhang*.

Samenhang met Gods kerke; samenhang met Gods geschapen heiligen; samenhang met al de lieve kinderen Gods. Want omklemde Hij die met de armen van eeuwige ontferming, toen Hij zich in den dood wierp; en bleef Hij hen omklemmen, toen Hij in den dood nederlag; zij lagen nog aan zijn hart geklemd, toen Hij uit den dood weer opkwam.

Zie het, o, kerke Gods! niet Immanuel alleen, maar Messias *met zijn kerk* komt weer op uit den dood.

Ja, wat meer zegt!

Als Hij dan nu verhoogd wordt, en uitermate zeer verhoogd, en Hij vaart straks op met zijn buit, en Hij baadt zich in de vrucht van het verlossingswerk, en Hij jubelt in het volheerlijk loon van zijn kruisverdiensten, dan zijn die vrucht en dat loon niet voor Hem; want wat zou aan zijn glorie, aan de glorie van den Zoon van God, worden toegevoegd?

Neen, maar dan is dat al voor u, *zijn* verlostent! Voor

zijn bruid! Voor de kerk, die Hem van den Vader gegeven is!

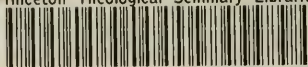
Dan is *zijn* Pascha *uw* Pascha!

En dan maakt Hij het, nu nog uit den hemel, dat er ook voor zijn verlost en op aarde op den Paaschmorgen licht breekt door de donkerheid, vreugdeolie komt voor treurigheid, en dat het graf van hun hart weer opengaat, en er een ritselen des levens wordt vernomen.

Hallelujah! Immanuel leeft!

Princeton Theological Seminary Libraries

1 1012 01195 6747

